Obstarávateľ: **Obec Králiky**

Králická ulica 96/48, 976 34 Tajov

Dokument vznikol za podpory

Obce Králiky

Za množstvo užitočných a vzácnych informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti obce do roku 2028

ďakujeme

p. starostovi a pracovníkom obecného úradu, aktívnym zástupcom inštitúcií, organizácií, podnikateľom, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov, partnerom, a všetkým zúčastneným obyvateľom obce, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.

September 2021

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ **3**
1. Úvod 3
1.1 Program rozvoja obce 3
1.2 Ciele a procesy programovania 4
1.3 Štruktúra dokumentu 9
1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia 10
1.5 Širšie územné väzby 11
2. Analýza geografického a environmentálneho potenciálu 12
2.1 Prírodné pomery *(v širších súvislostiach)* 12
2.2 Životné prostredie 16
2.3 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach) 20
2. Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov 22
2.4 Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach) 22
2.5 Kultúrno-historický potenciál 23
2.6 Demografická situácia 23
2.7 Dopravná a technická infraštruktúra 27
2.8 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie 31
2.9 Hospodárska základňa 34
2.10 Rekreácia, voľný čas a cestovný ruch 36
2.11 Trh práce 38
2.12 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby) 40
2.13 Územná a integrovaná spolupráca 41
2.14 Bezpečnosť a kriminalita 44
2.15 Územný a investičný rozvoj obce 45
2.16 Inteligentné riešenia 53
2.17 Realizovaný rozvoj 53
2.18 Finančná analýza 54
3. SWOT analýza 55
3.1 SWOT analýza- obec 55
4. Hodnotenie 57
4.1 Sociálna a ekonomická analýza problémov 57
STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ **58**
1. Strategický cieľ a opatrenia (programovacie obdobie 2021 – 2028) 59
Špecifický cieľ 1: 62
Špecifický cieľ 2: 67
Špecifický cieľ 3: 83
2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu 86
2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PR 86
2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja –PR 87
3. Finančné zabezpečenie - Králiky 88
4. Monitoring 89
4.1 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu 89
4.2 Monitorovací orgán Programu rozvoja obce 89
5. Časový harmonogram realizácie programu 89
5.1 Krátkodobé plánovanie do roku 2028 89
5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2028 príloha č. 1 90
INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA **91**
Prílohy k dokumentu **92**
Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu **92**

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program rozvoja obce

Program rozvoja obce (ďalej len PR) je rozvojový dokument obce, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni **v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja** v znení jeho neskorších predpisov (č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.).

Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza. Je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstáv jeho vedenia a obyvateľov o jeho budúcnosti. Je komplexným dokumentom celkového pohľadu na rozvoj obce. Podrobne sa zaoberá sociálnymi a ekonomickými aspektami.

Obec Králiky ako obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj. Zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja, pravidelne ho monitoruje a zabezpečuje jeho súlad s programovým dokumentom vyššieho územného celku. Vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev a podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

Vypracovanie Programu rozvoja obce Králiky zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. PR ako jeden zo základných rozvojových dokumentov obce sa spracováva v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie a inými existujúcimi rozvojovými dokumentami v zmysle platnej legislatívy.
Dokument rozvoja PR pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti. V analytickej časti sa v dokumente spracováva kompletná analýza sledovaných údajov vrátane hodnotenia rozvoja všetkých oblastí života obce. V strategickej časti stanovuje priority v podobe strategických cieľov a navrhuje opatrenia k ich dosiahnutiu v stanovenom strednodobom časovom úseku. V programovej časti indikuje konkrétne projektové zámery, ktoré umiestňuje v mieste a v čase s návrhom ich finančného plnenia. Spracováva sa s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu pomenovať problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a viacstranná spokojnosť.
Výsledkom programovania má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou a podmienkou implementácie rozvojovej stratégie v programe rozvoja obce.

Vypracovaním Programu rozvoja obce Králiky sa dosiahne zavedenie priebežného procesu strategického plánovania v časových úsekoch života obce. Programovaním rozvoja rôznych oblastí života obce je predpoklad dosiahnutia zlepšenia zručností a schopností aktérov rozvoja pri realizovaní rozvojových aktivít obce vrátane zvýšenia jeho konkurencieschopnosti pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ a podpory z domácich a zahraničných zdrojov.

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení jeho neskorších predpisov, výber zo znenia cit. :

§ 5 Základné dokumenty podpory regionálneho rozvoja

Podpora regionálneho rozvoja sa vykonáva podľa
a) Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „národná stratégia“),
b) programu rozvoja vyššieho územného celku (ďalej len „program rozvoja vyššieho územného celku“),
c) programu rozvoja obce (ďalej len „program rozvoja obce“),

§8 Program rozvoja obce

(1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.
(2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.
(3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z
a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifík a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a
e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce,
(4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby rozvoja obce.
(5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.
(6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

§4 Zdroje financovania regionálneho rozvoja
(1) Regionálny rozvoj sa financuje
a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
b) zo štátnych účelových fondov,
c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
d) z rozpočtov obcí,
e) z prostriedkov fyzických osôb,
f) z prostriedkov právnických osôb,
g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.
(2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

1.2 Ciele a procesy programovania

Cieľom programovania na úrovni miest a obcí je vytvorenie podmienok ako:
a) odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja obce/obce v regióne a zabezpečiť trvalo udržateľný regionálny rozvoj,
b) zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť miest, obcí a regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja,
c) zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov miest a obcí v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na

a) komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov,
b) rozvoj vedy, výskumu a vývoja prispievajúci k celkovému rozvoju regiónu so zreteľom na podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifík regiónu,
c) rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne,
d) rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta,
e) rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce,
f) predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít,
g) realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu,
h) zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu,
i) zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb,
j) rozvoj cestovného ruchu,
k) medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu,
l) zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel,
m) rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku,
n) realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu,
o) ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie,
p) rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,
q) udržateľný rozvoj aglomerácií, obnovu, regeneráciu a rozvoj miest a obcí podľa záväznej časti príslušnej územnoplánovacej dokumentácie,
r) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania,
s) budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva,
t) rozvoj multikultúrnej spoločnosti v regióne vrátane multikultúrneho dialógu, spolupráce a tolerancie v regiónoch a sídlach,
u) rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky,
v) ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia,
w) ďalšie aktivity, ak to ustanoví osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva.

Programovanie prebiehalo v štruktúre podľa zdrojov pre rozvoj. Zdroje boli identifikované:

ZDROJE

Ekonomické – hospodárska základňa, priemysel, stavebníctvo, služby ako ekonomické oblasti, podnikanie, hospodárenie, cestovný ruch, financie, ,

Ľudské a spoločenské – ľudia, spolky, združenia, vzdelávanie, sociálna oblasť, spolupráca, komunikácia, pracovné príležitosti a zamestnanosť, kultúra, šport, tradície, zručnosti, spoločenský život

Materiálne a fyzické – technická a dopravná infraštruktúra, odpadové hospodárstvo, technický stav verejných budov, sociálna infraštruktúra, fyzická infraštruktúra (chodníky, siete, parky, pamiatky apod.), architektúra, územný rozvoj, stavebný poriadok a územné plánovanie

Prírodné – poloha územia, ochrana prírody a krajiny, trvalo udržateľné prírodné zdroje-ich využívanie, ťažba, environmentálne dopady na životné prostredie- zložky –voda, pôda, ovzdušie, odpady

Prierezové zdroje - inovácie a modernizácie, informačné technológie, originalita riešení, high tech, know how, SMART riešenia

Pre tvorbu PR je štandardne vytvorených 10 oblastí skúmania a hodnotenia:

OBLASTI

1. Administratíva a správa, rozvoj obce
2. Sociálna sféra a zdravotníctvo
3. Občianska sféra, mimovládny sektor
4. Životné prostredie a zeleň
5. Bývanie a rekreácia
6. Školstvo
7. Kultúra a šport
8. Technická infraštruktúra
9. Hospodárenie a podnikanie
10. Kriminalita a bezpečnosť

Programovanie prebehlo v dvoch rovinách, výsledkom čoho je spoločná dohoda na smerovaní rozvoja obce.

1. **Zvnútra** – Prieskum verejnej mienky (dotazníky)
   Programovanie v spolupráci so zástupcami verejnosti, partnerských, záujmových skupín)
2. **Zvonku** – Audit zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)
   - Pohľad a hodnotenie odborníka z hľadiska existujúcich a potenciálnych zdrojov
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Prieskum verejnej mienky

Na základe dotazníkového prieskumu, zverejneného na webovej stránke obce v texte „**Obec Králiky pripravuje Program rozvoja obce pre obdobie 2021 - 2028.**
„Vážení spoluobčania a priatelia obce Králiky,
vyjadrime spoločne svoj názor a pomôžme naprogramovať rozvoj nášho obce tak, aby sme do roku 2028 správne nasmerovali naše ekonomické, ľudské aj iné zdroje do toho, čo máme „silné“ a jedinečné a do toho, čo nás trápi, čo treba riešiť pre spokojnosť nás všetkých a pre lepšie podmienky pre prácu, oddych a život v našom meste.
Prvým krokom je vyplnenie dotazníka pre účel prieskumu našich názorov a potrieb pri riešení Programu rozvoja obce Králiky 2021-2028. Priložený dotazník slúži k prieskumu verejnej mienky, názorom verejnosti a jej postoju k problémom obce. Obec zaujímajú naše návrhy ako tieto problémy riešiť a na čo sa prednostne zamerať. **Venujme, prosím, niekoľko minút svojho času na vyplnenie dotazníka.** Ďakujeme za vyplnenie dotazníka. Váš názor pomôže pri tvorbe stratégie rozvoja nášho obce. Vyplnený dotazník Vás prosíme vyplniť a odoslať v zmysle pokynov v dotazníku.“

Na web stránke obce dostala široká verejnosť príležitosť zúčastniť sa procesu programovania prostredníctvom elektronického dotazníka po dobu 50 dní a prostredníctvom tlačeného dotazníka, ktorý bol distribuovaný do každej domácnosti. Vyplnené tlačené dotazníky boli priebežne doručované na obecný úrad. Výsledky dotazníkového prieskumu tvorili podklad pre hodnotenie situácie v rôznych oblastiach života obyvateľov a východiská pre tvorbu novej stratégie rozvoja obce na najbližších 7 rokov. Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane užívateľov územia obce, ktorí boli obcou vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania.

Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný do takej miery, akú dovoľovala výnimočná situácia počas pandémie koronakrízy.

Občania a všetky záujmové skupiny mali možnosť zapojiť sa do procesu v priebehu mesiacov marec a apríl 2021. Pracovné stretnutia s poslancami obecného zastupiteľstva, vedením obce a pracovníkmi obecného úradu, kde sa hodnotila situácia v obci a prehodnocovala sa stratégia rozvoja obce, sa uskutočňovali priebežne podľa potreby.

Dotazníkový prieskum sa realizoval 45 dní. Prostredníctvom elektronického zberu informácií sme získali 8 dotazníkov, z celkového počtu návštev je to 33,3%-ná úspešnosť. Fyzicky bolo doručených 25 vyplnených dotazníkov, čo predstavuje 4,2% z celkového počtu obyvateľov vo veku 15+ rokov. Celkovo možno považovať dotazníkový prieskum za slabý. Odpovede z tlačených dotazníkov boli následne preklopené do digitálneho spracovania. Dotazníkom boli získané cenné informácie o potrebách, problémoch ale aj názoroch na rozvoj obce v budúcom období.

Tabuľka č. 1: **Dotazníkový prieskum**

	Počet el. dotazníka návštev	**Počet zobrazení el. dotazníka**	**Počet odoslaní el. dotazníka**	**Počet nedokončených el. dotazníkov**	**Počet vyplnených tlačených dotazníkov**
Počet respondentov	24	15	8	1	25
Percentuálne zastúpenie	100%	62,5%	33,3%	4,2%	4,2% (590 obyvateľov vo veku 15+)

Zdroj: Obec 2021

Celkový čas spracovania dotazníka bol od 10 – 30 minút. Väčšinovú vzorku respondentov predstavovala **žena - obyvateľka vo veku nad 60 rokov, zamestnaná so stredným vzdelaním z časti „Stred obce“.**

V rámci stanovenia prioritných oblastí zoradených podľa dôležitosti bolo stanovené poradie:

Poradie dôležitosti	Hodnotená oblasť
1	absencia základnej vybavenosti: obchody, škôlka, pošta...
2	zlá dopravná situácia
3	nízka frekvencia spojov prímestskej dopravy
4	poškodzovanie život. prostredia, skládky odpadu
5	chýbajúca šport. vybavenosť
6	chýbajúce parkovacie plochy
7	málo možností na trávenie voľ. Času
8	chýbajúci verejný centrálny priestor, verejné zelené priestory...
9	zanikajúce tradície, kultúra, folklór, remeslá...
10	ostatné...
11	nezáujem občanov o veci verejné
12	zlý stav niektorých verejných budov
13	kriminalita, vandalizmus

Činnosť vedenia obce a samosprávy ohodnotilo 64% respondentov za uspokojivú až veľmi dobrú. Za najväčšie problémové oblasti života a rozvoja obce považujú obyvatelia absenciu obchodu s potravinami a poštu, zlú dopravnú situáciu (vysoká rýchlosť premávky, chýbajúce chodníky) a nízku frekvenciu prímestských spojov.

75% respondentov nie je spokojných s vybavením obce. Chýbajú základné služby – obchod a pošta, ale aj zariadenia pre aktívne trávenie voľného času, detské ihriská, herňa pre deti a mládež. Úroveň existujúcich služieb považujú respondenti za priemernú.
Za najlepší projekt za posledných 6 rokov, ktorý pozitívne prispel k zvýšeniu kvality života v obci, považujú zrekonštruovanie hlavnej a bočných ciest, rekonštrukcia kultúrneho domu, rekonštrukcia parkoviska, organizovanie kultúrnospoločenských podujatí.

Najdôležitejšie oblasti, do ktorých by mala obec v najbližšom období investovať sú: verejná kanalizácia, zriadenie obchodu s potravinami, pošty, obnovenie základnej školy, ochrana životného prostredia, rozvoj kultúrnych podujatí a služieb cestovného ruchu.

85% respondentov považuje obec za bezpečnú a čistú. 100% respondentov triedi odpady. 85% respondentov využíva na prepravu osobnú automobilovú dopravu.
Najčastejšie návrhy ako zlepšiť život v obci obyvatelia uvádzali vybudovanie kanalizácie, ČOV, viac zelene, oddychové zóny, zveľaďovanie dvorov...

Forma ankety a dotazníka bola pozitívne hodnotená ako vhodná forma komunikácie vedenia obce s obyvateľmi.
Boli poskytnuté bohaté podnety, návrhy a riešenia problémov obce.

Audit zdrojov

Audit zdrojov analyzuje východiskový stav podľa jednotlivých kapitol. Analýzou existujúcich zdrojov z pohľadu štatisticky sledovaných ukazovateľov ŠÚ SR a hodnôt, hodnotení z úrovne miestnych znalcov, obecných evidencií, miestnych štatistík a národných, regionálnych a miestnych inštitúcií sa sleduje zistenie potenciálu a problémov obce ako východiska pre stanovenie správnej stratégie rozvoja. Výsledkom hodnotenia je SWOT analýza s identifikáciou silných a slabých stránok, príležitostí a rizík rozvoja obce a problémová analýza príčin a dôsledkov ako východiska pre postavenie novej stratégie rozvoja obce.

Programovanie a východiská pre stratégiu

Oznámenie o programovaní rozvoja obce bolo zverejnené v miestnej tlači a na web stránke obce. Verejnosť sa zapojila do programovania účasťou na dotazníkovom prieskume. Dotazníkový prieskum bol zároveň aj prieskumom verejnej mienky, kde mali obyvatelia príležitosť pomenovať problémy a navrhnúť riešenia a smerovanie rozvoja obce do roku 2028.

Z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu kvôli existencii pandémie v dôsledku koronakrízy na celom Slovensku ako aj zákazu vychádzania a stretávania sa verejnosti za akýmkoľvek účelom, nebolo možné zabezpečiť širšiu účasť záujmových skupín na programovaní cestou otvorenej komunikácie tak, ako to bolo v minulosti.

Akčná plánovacia skupina bola zúžená na účastníkov programovania z úrovne verejnej správy a verejnosti, ktorá prejavila záujem v zmysle zverejneného oznámenia na web stránke obce. Z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu a kvôli existencii pandémie COVID-19 nebolo umožnené sa stretnúť a spoločne diskutovať. Touto cestou boli oslovení partneri pôsobiaci na území obce Králiky, aby sa zapojili do vyplnenia dotazníka zverejneného na web stránke obce alebo svoje podnety doručovali priamo na uvedené kontakty elektronicky alebo telefonicky.

Táto pracovala podobným spôsobom širšieho rozsahu vnímania obce ako celku ako jedného spoločného „hospodára“ bez hierarchizácie cieľov a oblastí rozvoja. Najdôležitejšou úlohou bola vzájomná dohoda prioríť oblastí rozvoja tak, aby sa sledoval jeden spoločný cieľ. Bolo stanovené programovacie obdobie a bola zadefinovaná štruktúra dokumentu.

Výsledkom práce boli priority rozvoja obce podľa rozvoja oblastí ako napr.: základná vybavenosť obce, infraštruktúra, ľudia, cestovný ruch, priemysel, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, životné prostredie a iné.

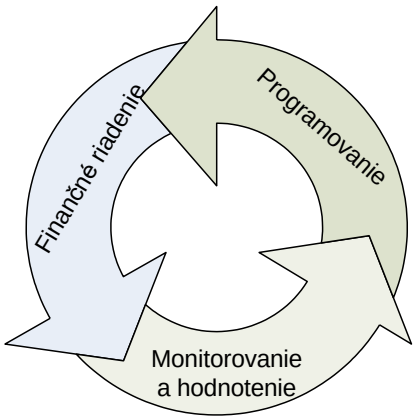
Google maps

1.3 Štruktúra dokumentu

Analytická časť		**Popis a hodnotenie**		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		**Strategická časť**
		Stratégia rozvoja		
		Programovanie		
		Finančné zabezpečenie		
Implementácia		**Riadenie programu**		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie

1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región:	okres Banskobystrický
Nadmorská výška:	690 m.n.m.
Rozloha:	1,65 km2 (165 ha)
Počet obyvateľov:	684 k 31.12.2020
Hustota obyvateľstva:	414,55 obyvateľov/ km2 (k 31.12.2020)
Prvá písomná zmienka:	1773
Štatistická územná jednotka:	PSČ: 976 34 (pošta Tajov)
Telefónna predvoľba:	048
Adresa obecného úradu:	Obecný úrad, Králiky, Králická ulica 96/48

Obec Králiky sa nachádza v severozápadnej časti Banskobystrického kraja, je súčasťou okresu Banská Bystrica a Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Obec Králiky - je vzdialená od Banskej Bystrice asi 9 km a jej nadmorská výška v strede obce je 690 m. Nachádza sa v západnej časti banskobystrického okresu. Západná hranica katastra je totožná s hranicou banskobystrického kraja. Hranica katastra obce Králiky je 7,5 km dlhá a rozloha katastra obce dosahuje 1,65 km2. Králiky ležia na východných svahoch Kremnických vrchov. Zväčša odlesnený, mierne členitý chotár, tvoria treťohorné uloženiny, najmä zlepence, pieskovce, vápence a ílovce, na západe pyroklastiká andezitov. Všetky vody územia Králik sú prostredníctvom povrchový tokov odvádzané do Tajovského potoka a tým do Hrona. Z územia Králik odvádza vody do Tajovského potoka Farebný potok. **Farebný potok aj Tajovský potok pramenia v Kremnických vrchoch** a ich povodia majú vejárovitý tvar. Dĺžka celého Tajovského potoka je 11,8 km. Hranice katastra sú na niektorých úsekoch prirodzené a tvoria ich línie tokov, ale väčšinou sú vytvorené. Obec Králiky je súčasťou Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ, ktorý susedí na západnej strane s okresmi Turčianske Teplice a Žiar nad Hronom.
Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1773 pod názvom Králiti. Neskôr sa názov obce menil na Králiki (1786) až na súčasný názov Králiky (1920).
Obec je členom **mikroregiónu Kremnické vrchy – východ**, ktoré zahŕňa katastrálne územie obcí Králiky, Kordíky, Tajov, Riečka. Celková rozloha mikroregiónu je 2 773 ha.

Základná charakteristika obce Králiky

Tabuľka č. 2 a 3

Obec	id. číslo	okres
Králiky	313548	Banskobystrický

Zdroj: Obec 2021

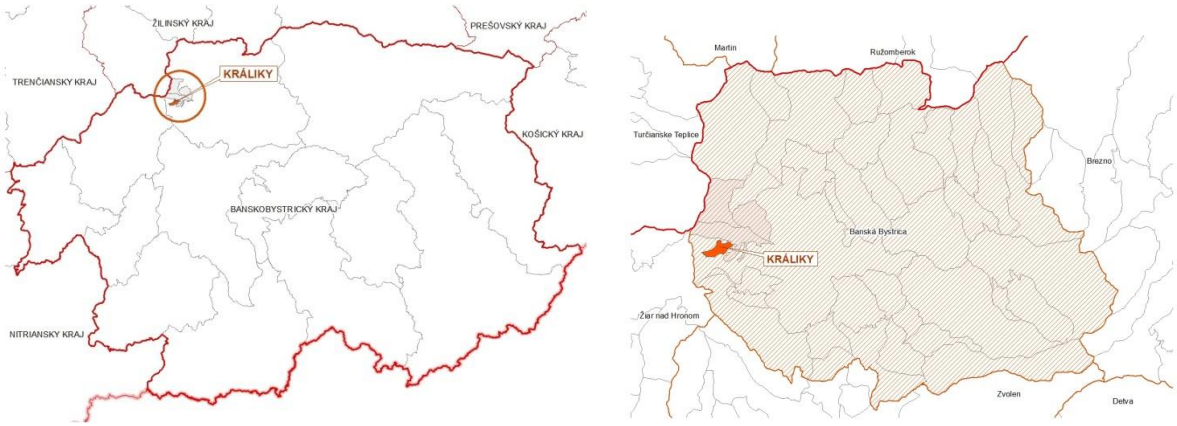
Obec	kód ZUJ	rozloha katastra v km2	počet obyvateľov v r. 2020	hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km2	výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2021
Králiky	508721	1,65	684	414,55	248

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

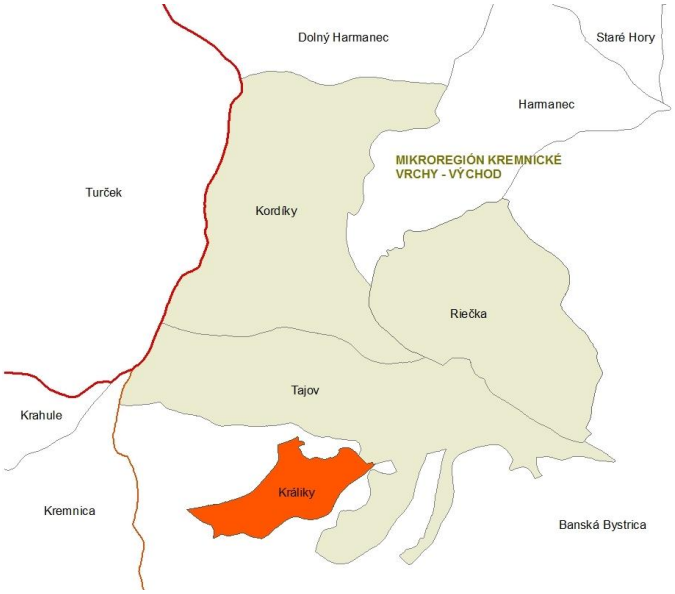
1.5 Širšie územné väzby

Obec Králiky sa nachádza na strednom Slovensku, v bode definovanom matematicko-geografickými súradnicami: 48°44' s.z.š. a 19° 2' v.z.d. Leží pod hrebeňom na východných svahoch Kremnických vrchov. Susednou obcou Králik je Tajov ale skoro celý kataster obce Králiky je ohraničený katastrálnym územím mesta Banská Bystrica.
Z územného hľadiska chotár obce **Králiky** patrí do regiónu Pohronia. Nachádza sa v tesnej blízkosti krajského mesta Banská Bystrica (cca 9 km). Prípojnú dopravnú sieť na nadradenú sieť predstavuje cesta II. triedy č. 678 (II/578), ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).
Obec Králiky je súčasťou Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ, ktorý leží v okrese Banská Bystrica. Na západnej strane mikroregión susedí s okresmi Turčianske Teplice a Žiar nad Hronom. Časť územia MR leží v navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Územie patrí do dvoch geomorfologických celkov: západná časť spadá do Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria. Východná časť leží v Starohorských vrchoch, ktoré patria do Tatransko-fatranskej oblasti. Mikroregión Kremnické vrchy – východ je záujmové združenie obcí Králiky, Kordíky, Riečka a Tajov.
Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Králiky.**

Králiky v rámci kraja a BB okresu

Mikroregión Kremnické vrchy - východ a obec Králiky

2. Analýza geografického a environmentálneho potenciálu

2.1 Prírodné pomery *(v širších súvislostiach)*

Obec **Králiky** leží na východných svahoch Kremnických vrchov pod hlavným hrebeňom. Územie obce patrí do dvoch geomorfologických celkov, Kremnických vrchov a Starohorských vrchoch.
Majoritnú časť územia pokrývajú lúky a pasienky spolu s lesnými spoločenstvami.

2.1.1 Geologické pomery

Riešené územie má pestrú geologickú stavbu. Možno ho rozdeliť na 2 časti – východnú a západnú. Západná časť je tvorená pyroklastikami andezitov spolu s pyroxenickými andezitmi II. fázy. Vo východnej časti sa vyskytujú dolomity spolu s kremencami a pestrými bridlicami v tatridách a veporskom pásme. Stredom územia sa tiahne pás bazálnych zlepencov, numulitových vápencov a pieskovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne. Kvartér je tvorený nesúvislými, plytkými stráňovými sedimentami. V strednej časti sú plošinové a stráňové sedimenty polygénneho pôvodu.

2.1.2 Geomorfologické pomery

Nadmorské výšky mikroregiónu sa pohybujú od 415 m (údolie Tajovského potoka) po 1282,6m (vrch Vyhnátová). Územie obce patrí do dvoch geomorfologických celkov, západná časť spadá do Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria. Východná časť leží v Starohorských vrchoch, ktoré patria do Tatransko-fatranskej oblasti. Podľa geomorfologického členenia (Mazur, Lukniš, 1978) patrí oblasť do celku Starohorské vrchy do podcelku Kordícka brázda. Okrajová južná a juhozápadná časť do podcelku Flochovský chrbát v rámci celku Kremnické vrchy. Najvyššia výška územia obce je 940 m.n.m v juhozápadnom cípe územia a najnižší bod sa nachádza v nadmorskej výške 550 m.n.m pri výtoku Farebného potoka z katastra. Výškový rozdiel je teda 390 m.

Tabuľka č. 4

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Králiky	550 m.n.m.	940 m.n.m.

2.1.3 Klimatické pomery

Celé územie spadá do horskej klimatickej oblasti studenej, chladnej a mierne teplej v závislosti od nadmorskej výšky. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje od 4,1^{o}C do 8°C, priemerné ročné zrážky sú od 1400 mm (vrcholy kopcov) do 650 mm (údolie Tajovského potoka). V údoliach je do roka okolo 84 dní so snehovou pokrývkou a celé územie patrí k málo veterným. Kataster obce Králiky patrí prevažne do mierne teplej oblasti a podľa priebehu jednotlivých klimatických prvkov má obec ráz horskej klímy.

2.1.4 Hydrologické pomery

Všetky vody územia Králik sú prostredníctvom povrchových tokov odvádzané do Tajovského potoka a nakoniec do Hrona. Z územia Králik odvádza vody do Tajovského potoka Farebný potok, ktorý pramení v Kremnických vrchoch a jeho povodie má vejárovitý tvar. Vysoký ročný úhrn zrážok podmieňuje aj pomerne vysoký špecifický odtok, ktorý v povodí Tajovského potoka činí 16,8 l.s-1.km-2. Jednotlivé toky sú napájané prameňmi obyčajných podzemných vôd flyšových hornín, vápencových a dolomitických hornín a podzemných vôd mladých sopečných hornín. Riešené územie spadá do povodia Hrona. Celé územie odvodňuje Tajovský potok, do ktorého sa vlieva aj Farebný potok.

2.1.5 Pôdne pomery

Pôdny kryt Králik, ktorý sa realizuje prostredníctvom pôdnych druhov a pôdnych typov, nie je vzhľadom na pomerne jednoduchú horninovú stavbu, aj vzhľadom na pomerne malú členitosť územia, veľmi pestrý. Väčšiu časť územia pokrývajú kambizeme nenasýtené, ktoré možno charakterizovať ako pôdy stredne skeletnaté, s dobrou, až priemernou zásobou živín. Lokálne sa vyskytujú rankre a kambizeme nasýtené. Miestami najmä v západnej časti sa nachádzajú rendziny, litosoly a rendziny sutinové. Z pôdnych typov sa v západnej časti vyskytujú piesočnato-hlinité pôdy, vo východnej časti prevládajú pôdy hlinité stredne skeletnaté.

2.1.6 Rastlinstvo a živočíšstvo

Prevažnú časť územia tvoria kvetnaté bukové a jedľové lesy. V západnej časti sa vyskytovali javorové horské lesy. V k. ú. Králiky sa ostrovkovite nachádzali vápnomilné a kyslomilné bukové lesy, viažuce sa na špecifický substrát. Súčasné lesné porasty zhruba zodpovedajú svojím druhovým zložením pôvodnej

vegetácii. Na územia s miernejším sklonom sa dnes nachádzajú lúky a pasienky, ktoré sčasti postupne sukcesne zarastajú. Výskyt živočíchov je viazaný na jednotlivé rastlinné spoločenstvá. Možno povedať, že na väčšine územia je zastúpené živočíšstvo listnatých lesov.
Vo vyšších polohách je zmiešaný porast, v ktorom je dominantný smrek. Najčastejšími bylinnými druhmi sú prvosienka jarná, malina, jahoda lesná, šafrán karpatský, čučoriedka, brusnica, zvonček broskyňolistý a horec luskáčovitý. Z chránených druhov sa tu vyskytuje črievičník papučka, cyklámen fatranský, horec bodkovaný a ľalia zlatohlavá. Z fauny sa tu vyskytuje medveď hnedý, rys ostrovid, jeleň, jazvec, jastrab, havran, sojka, orol skalný, hlucháň a tetrov. Výskyt živočíchov je viazaný na jednotlivé rastlinné spoločenstvá.

2.1.7 Chránené územia

Chránené územia – územná ochrana

Pre územnú ochranu stanovuje zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 5 stupňov ochrany, ďalej ustanovuje 7 kategórií chránených území.

Národná sústava chránených území

Z hľadiska ochrany prírody ide o veľmi významné územie. V riešenom území obce sa nachádza jedno maloplošné chránené územie - prírodná pamiatka (PP): Králická tiesňava a na území mikroregiónu Kremnické vrchy – východ sa nachádza prírodná pamiatka (PP) Tajovská kopa. Podľa Zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny platí na území PP najvyšší, V. stupeň ochrany prírody, kedy dochádza k zákazu určitých činností. Ďalej sa na území mikroregiónu nachádza Prírodná rezervácia Svrčinník.

Tabuľka č. 5: **Zoznam chránených území v uvedených kategóriách v obci a okolí**

Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (ha)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Zasahujúce do katastra obce					
Králická Tiesňava	PP	20,89	1993	V.	Ochrana tiesňavy Farebného potoka so 7 m vysokým vodopádom v krasových dolomitoch s výskytom viacerých druhov chránených rastlín a živočíchov
V okolí obce					
Tajovská Kopa	PP	0,27	1991	V.	PP je zriadená na ochranu významnej geologickej lokality. Je to penovcové jednokaskádové svahové ložisko s vysokou a krátkou kaskádou so zvislým čelom (svah.suk), dôležité z hľadiska vedecko-výskumného, náučného a kultúrneho.
Prírodná rezervácia Svrčiník	PR	219,84	2001	IV.	Ochrana zachov. komplexu klimax.les. spoločenstiev Kremn. vrchov vo 4.až 7.veg.stupni s prir. drev. zložením a typickou prirodz. štruktúrou, miestami až prales. charakteru, na kt. sú viazané mnohé chránené a ohroz. druhy fauny mont. stupňa Z. Karpát.

Zdroj: www.sopsr.sk, 2021

NP – Národný park
CHKO – Chránená krajinná oblasť
NPR – Národná prírodná rezervácia
PR – prírodná rezervácia
PP – Prírodná pamiatka
CHA – Chránený areál

Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000

V zákone NR SR č. 543/2002 Z.z. o chrane prírody a krajiny došlo k implementácii Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území:

1. OSOBITNE CHRÁNENÉ ÚZEMIA – v národnej legislatíve:

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, sa na území Mikroregiónu Kremnické vrchy - východ nachádza jedno chránené vtáčie územie v katastri obce Kordíky. Správcom územia je NP Veľká Fatra, NAPANT a CHKO Poľana.

Tabuľka č. 6: **Chránené vtáčie územia na území mikroregiónu**

Názov chráneného vtáčieho územia	ID	Výmera v ha
Veľká Fatra	033	47 445,01

Zdroj: www.sopsr.sk 2021

2. OSOBITNÉ ÚZEMIA OCHRANY- v národnej legislatíve:

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname.
Na území obce sa územia európskeho významu nenachádzajú. Na území mikroregiónu sa nachádzajú tri územia európskeho významu.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany v susednom katastri obce Riečka:

- Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (dôležité stanovištia Orchideaceae)
- Nížinné a podhorské kosné lúky
- Dealpínske travinnobylinné porasty

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

- Campanula serrata

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany na území európskeho významu Svrčinník (zahŕňa obec Králiky) :

- Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- Lipovo-javorové sutinové lesy
- Horské smrekové lesy
- Kyslomilné bukové lesy
- Javorovo-bukové horské lesy

Tabuľka č. 7: **Územia európskeho významu na území mikroregiónu**

Dedkovo, Ident. kód: SKUEV0855, Riečka	
Výmera	15,504 ha
Stupeň ochrany	5
Riečanské lúky, Ident. kód: SKUEV0861, Riečka	
Výmera	17,168 ha
Stupeň ochrany	5
Svrčinník, Ident. kód: SKUEV0241, Dolný Harmanec, Kordíky, Čremošné, Horná Štubňa, Horný Turček	
Výmera	219,84 ha
Stupeň ochrany	5

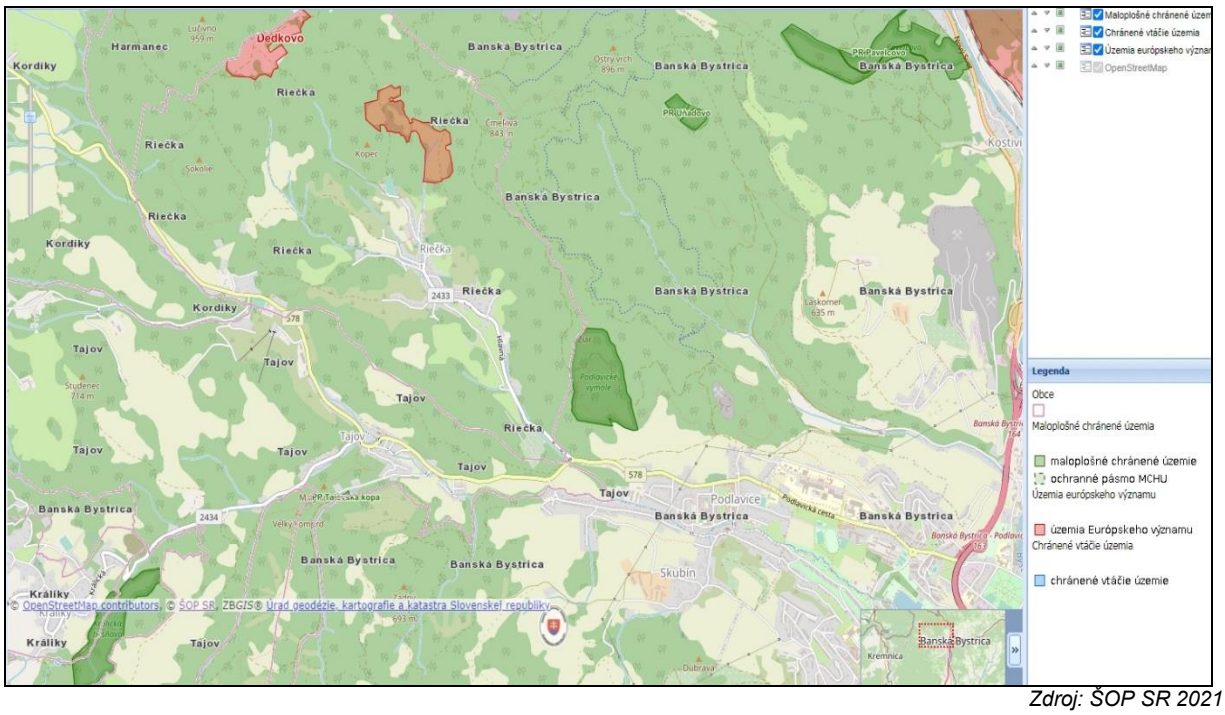
Zdroj: enviroportal.sk 2021

Druhová ochrana

Tabuľka č. 8: **Chránené druhy rastlín na území mikroregiónu**

Názov	Sloven. meno taxónu	Vedecké meno taxónu	Počet stromov	Obvod (cm)	Výška (m)	Vek	Priemer koruny (m)	Dôvod ochrany
Tis v Tajove	tis obyčajný	Taxus baccata L.	1	196	11	120	11	význam kultúrny, vedecký, krajinotvorný, estetický

Zdroj: Chránené územia SR, 2021

Zdroj: ŠOP SR 2021

Campanula serrata

Tis obyčajný

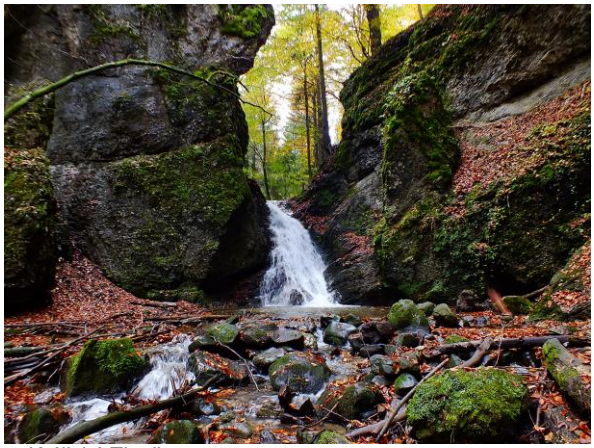
Orchideaceae

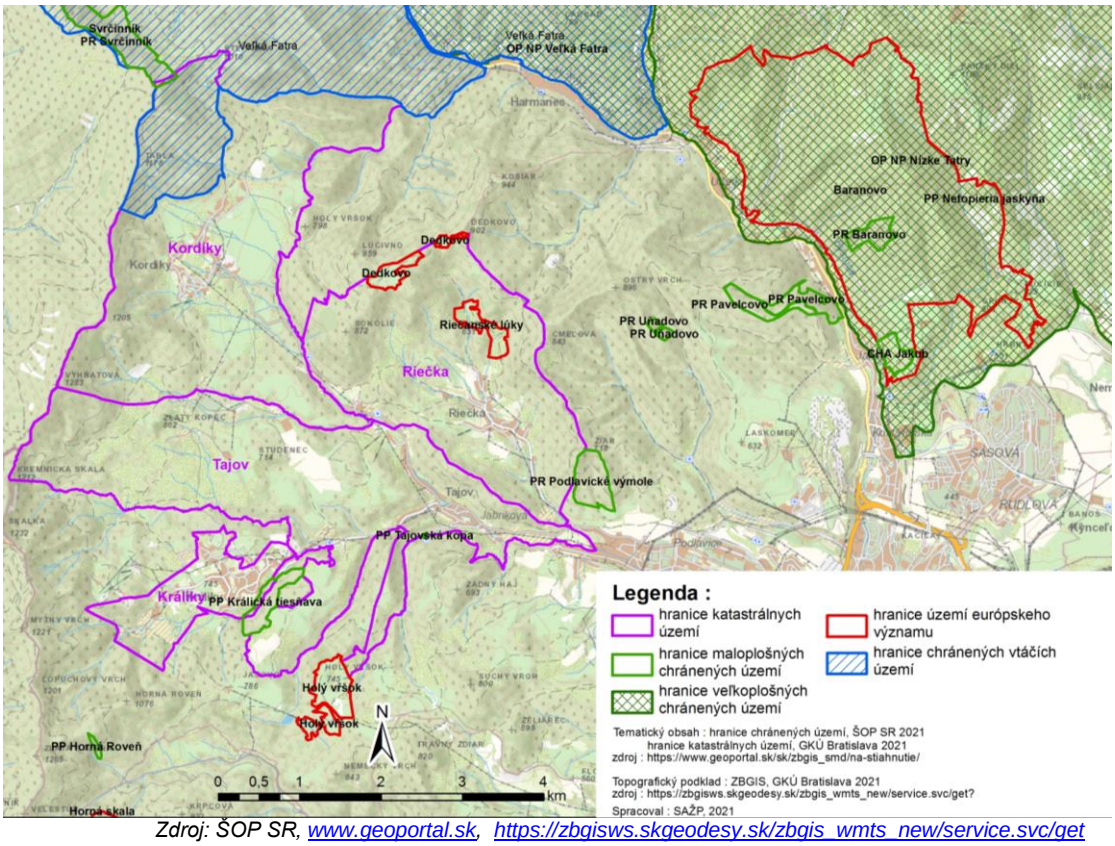
Dealpínske travinnobyl. porasty

Tajovská Kopa

Králická Tiesňava

Zdroj: ŠOP SR, www.geoportal.sk, https://zbgisws.skgeodesy.sk/zbgis_wmts_new/service.svc/get

2.1.8 Územný systém ekologickej stability

Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhuje ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrického kraja sa v riešenom území nenachádzajú žiadne plochy ÚSES nadregionálneho významu. V okolí mikroregiónu ležia dve významné biocentrá nadregionálneho významu: Laurín - Badínsky prales na juhu a Kotolnica - Svrčiník - Hlboký jarok na severe. Juhovýchodne od riešeného územia preteká biokoridor nadregionálneho významu – rieka Hron.

Z prvkov siete ECONET zasahuje do mikroregiónu zo západu Jadrové územie národného významu Kremnické vrchy. Jeho hranica kopíruje hranicu navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Lesné porasty v okolí vrchov Sokolie a Košiar sú označené ako navrhované regionálne biocentrum Sokolie – Žľabiny.

Prvky ÚSES vytvárajú celoplošnú kostru systému, ktorý zabezpečuje ekologickú stabilitu územia a trvalo-udržateľný rozvoj vo vzťahu k prírodným danostiam krajiny. Okrem toho je hlavnou funkciou biocentier poskytovať priestor pre existenciu, rozmnožovanie a úkryt rastlinným a živočíšnym spoločenstvám, ktoré sú typické pre daný región. Hlavnou funkciou biokoridorov je umožňovať migráciu a výmenu genetických informácii rastlín a živočíchov. Z tohto dôvodu je dôležité všetky prvky ÚSES chrániť a zachovávať aj napriek tomu, že nie sú legislatívne chránené.

2.2 Životné prostredie

2.2.1 Environmentálna regionalizácia

Environmentálna regionalizácia Slovenska predstavuje prierezový zdroj informácií o stave životného prostredia a odráža jeho diferencovaný stav v rôznych častiach územia SR. V procese environmentálnej regionalizácie sa v rámci uceleného súboru vybraných environmentálnych charakteristík podľa zvolených kritérií a postupov hodnotí životné prostredie a vplyvy naň, vyčleňujú sa regióny s istou kvalitou alebo ohrozenosťou životného prostredia.

Jedným z výstupov je mapa hodnotiaca územie SR v **5 stupňoch kvality životného prostredia**. Podľa tejto mapy boli identifikované najviac zaťažené oblasti – ich jadro predstavujú spravidla územia v 5.stupni s najviac narušeným životným prostredím. K nim boli pričlenené aj územia prevažne v 4. stupni kvality životného prostredia.

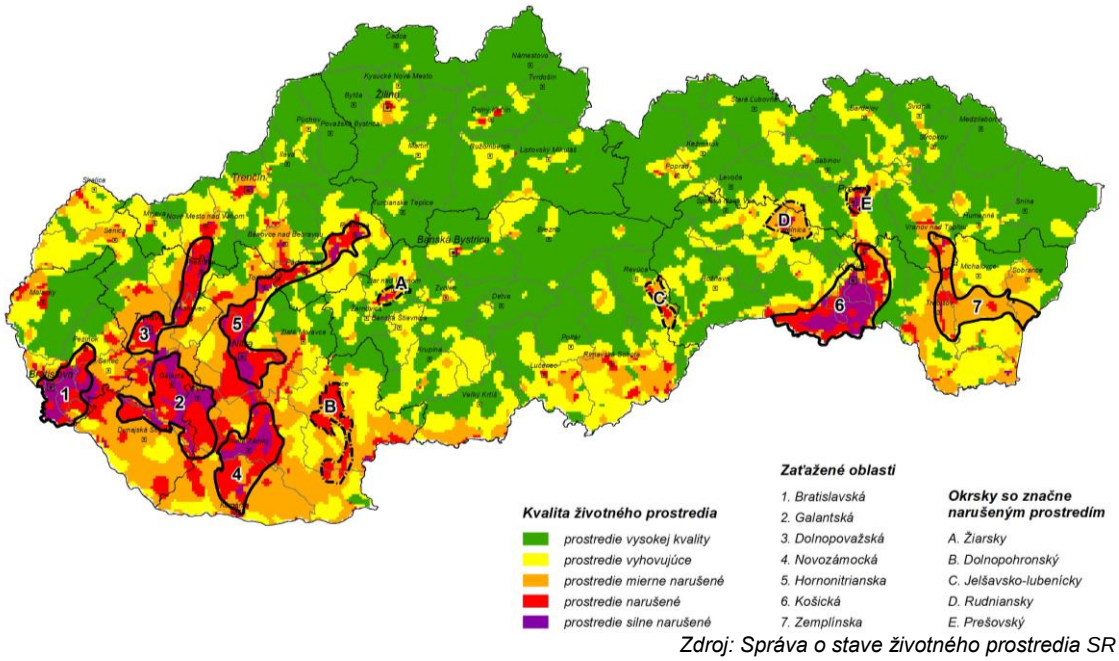
Okrem takto identifikovaných území bolo žiadúce vymedziť aj ďalšiu kategóriu území s relatívne horšou kvalitou životného prostredia – okrsky so značne narušeným prostredím. Tieto sú prejavom nedoriešených environmentálnych problémov z minulých období, keď tvorili súčasť zaťažených oblastí alebo sa vydiferencovali v súčasnosti po aplikácii nových hodnotení stavu vôd.

Následne boli na báze území s rôznou kvalitou životného prostredia vyčlenené formou ich generalizácie v rámci Slovenska **tri typy regiónov s rôznou environmentálnou kvalitou**:

1. environmentálna kvalita – regióny s nenarušeným prostredím
2. environmentálna kvalita – regióny s mierne narušeným prostredím
3. environmentálna kvalita – regióny so silne narušeným prostredím.

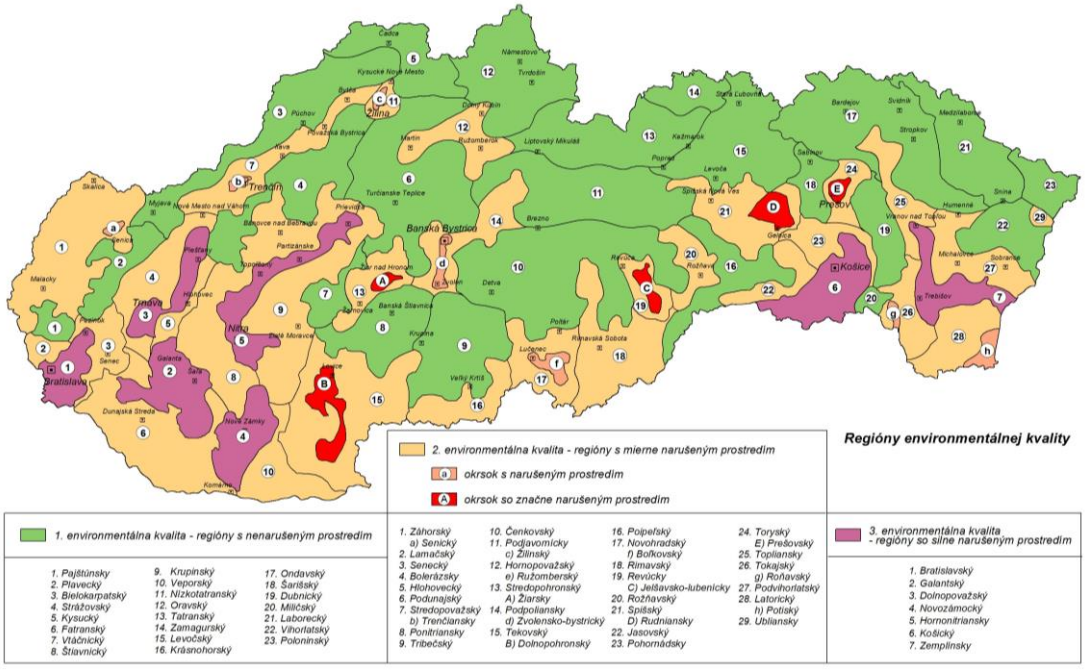
Územie obce Králiky patrí do Fatranského okrsku s nenarušeným prostredím.

Kvalita životného prostredia s vymedzením zaťažených oblastí a okrskov so značne narušeným prostredím

Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR 2019

Regióny environmentálnej kvality

Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR 2019

2.2.2 Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných komunikácií sú povolené pre deň LA eq,p = 60 dB a v noci LA eq,p = 50 dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste **III triedy**, ktorá prechádza celou obcou s najväčším dopadom v dôsledku zvýšenej nárazovej návštevnosti počas turistickej sezóny.

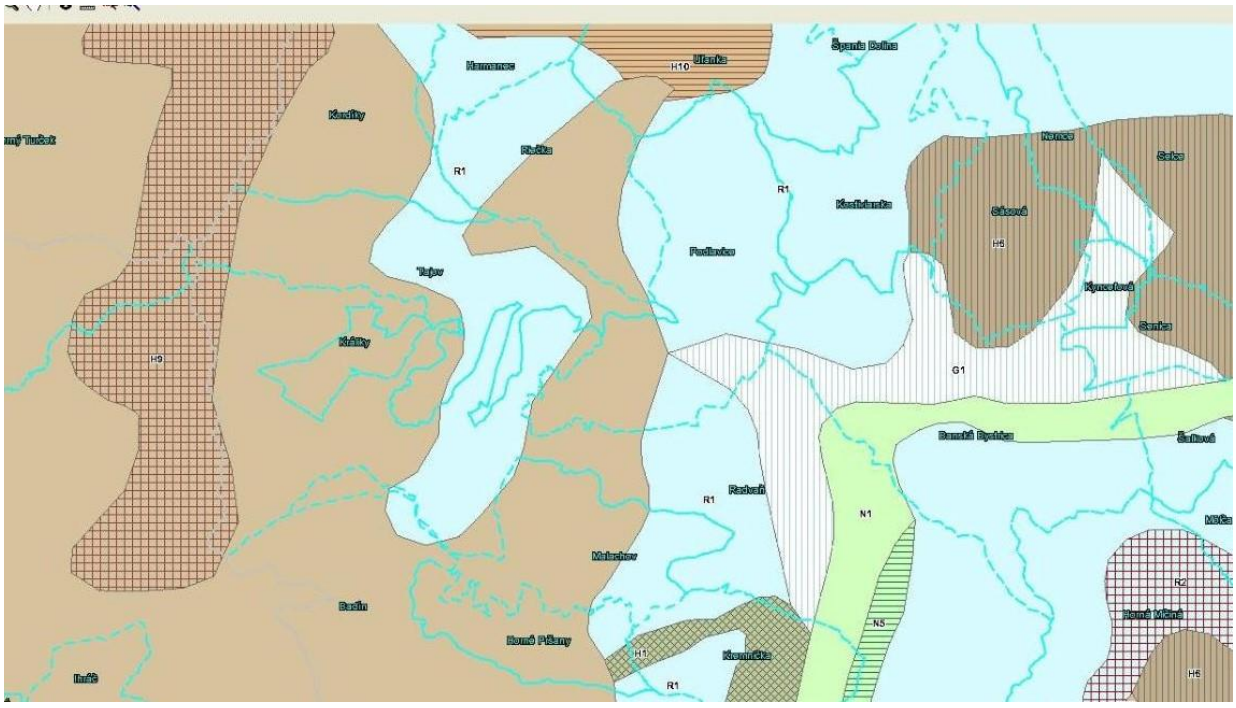
2.2.3 Ovzdušie

V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Líniovým zdrojom je znečistenie ovzdušia z automobilovej dopravy. Na tomto úseku v čase zimnej údržby prichádza k zvýšeniu prašnosti z posypových materiálov a tiež emisií z dopravných prostriedkov. Ďalším zdrojom znečistenia sú bytové objekty vykurované pevnými palivami hlavne v zimnom období. Súčasný trend používania tepelných čerpadiel, štiepky, peletiek pozitívne prispieva k znižovaniu emisií z vykurovania.
Územie Banskobystrického kraja patrí z hľadiska čistoty ovzdušia k menej znečisteným oblastiam a nevyžaduje v tomto smere osobitnú ochranu.

2.2.4 Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno - imisná kontaminácia pôd. Pri poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku rezíduí priemyselných hnojív a pesticídov. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby obce spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobnochovateľstva a z neexistencie verejnej kanalizácie.
Treba však zdôrazniť, že za posledné roky prešla poľnohospodárska výroba v dotknutom území významným procesom, ktorý prispel ku skvalitneniu pôdy, ako aj samotnej výroby. Prestali sa úplne používať umelé hnojivá a výroba sa značne zekologizovala a je v súlade s prísnymi normami.

Všetky pôdy, ktoré sa vyskytujú, sú potenciálne vysoko náchylné na poškodenie eróziou. Trávne porasty so zapojeným pokryvom však úplne bránia erózii, ktorá sa preto vyskytuje len ojedinele, kde sa odstránil vegetačný kryt pri rekultiváciách. K zakysľovaniu pôd nedochádza. Súčasný stav pôdnej reakcie je stabilizovaný v rovnováhe medzi chemizmom pôd a záťažou H+ z kyslých zrážok a z rozkladu organickej hmoty.

2.2.5 Voda

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia ani čistiareň odpadových vôd (ČOV). Obyvatelia obcí na likvidáciu splaškových vôd využívajú individuálne žumpy alebo individuálne ČOV (niekoľko starých domov funguje so septikmi alebo ich kanalizácia priamo zaúsťuje do miestnych potokov).
Veľmi zlá situácia je aj pri likvidácií splaškových vôd z rekreačných zariadení. Jednotlivé zariadenia majú vybudované vlastné žumpy, resp. septiky, pričom nie všetky spĺňajú hygienické podmienky prevádzky. Navyše ich nedostatočným vyprázdňovaním dochádza k vytekaniu splaškových vôd, čo spôsobuje značné poškodzovanie životného prostredia.

2.2.6 Radónové riziko

Najväčšia časť územia mikroregiónu vrátane obce Králiky patrí do kategórie území so stredným radónovým rizikom. Miera kontaminácie pod rizikovými stopovými prvkami a organickými polutantami je nízka, na úrovni prirodzených obsahov. Miestami sa môže vyskytovať mierne zvýšenie obsahu Cd z globálneho prenosu emisií a zvýšený obsah Pb, Mo, Cd v prirodzených geochemických anomáliách.

2.2.7 Odpadové hospodárstvo

Na území obce Králiky je zavedený triedený zber komunálneho odpadu

Systém zberu uvedených zložiek KO je nasledovný:
a) elektroodpady z domácností obec zbiera 2 krát ročne v mesiacoch apríl a september
b) odpady z papiera a lepenky a obalov z papiera a lepenky - donáškovým spôsobom do modrých zberných nádob s objemom 1100 litrov umiestnených na zbernom mieste, ktoré sa vyvážajú 1 krát mesačne,
c) odpady zo skla a sklených obalov - donáškovým spôsobom do zelených nádob s objemom 1100 litrov umiestnených na zbernom mieste, ktoré sa vyvážajú sa 1 krát mesačne,
d) odpady z plastu a plastových obalov - zbierajú sa do farebných žltých vriec dodaných domácnostiam a to podľa harmonogramu 1 krát do mesiaca, a taktiež donáškovým spôsobom do žltých nádob s objemom 1100 litrov umiestnených na zbernom mieste, ktoré sa vyvážajú 1 krát mesačne,
e) odpady z kovu vrátane kovových obalov - donáškovým spôsobom do červených nádob s objemom 1100 litrov umiestnených na zbernom mieste, ktoré sa vyvážajú 1 krát mesačne,
f) použité prenosné batérie a akumulátory a automobilové batérie a akumulátory - obec použité prenosné batérie a akumulátory a automobilové batérie a akumulátory zbiera do označenej nádoby a zber je zabezpečený dvakrát do roka,
g) použité jedlé oleje a tuky – obec zabezpečuje zber jedenkrát do mesiaca.

Nakladanie s biologicky rozložiteľným odpadom (BRO)
Obec Králiky nemá zavedené vykonávanie zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov na svojom území pre obyvateľov obce, vlastníkov, resp. užívateľov nehnuteľností, nakoľko je to ekonomicky náročné. Obec zabezpečila pre svojich občanov kompostéry, ktoré si vlastníci, resp. užívatelia nehnuteľností prevzali a využívajú ich pre svoje domácnosti a v ktorých si obyvatelia obce, vlastníci, resp. užívatelia nehnuteľností kompostujú svoj vlastný biologicky rozložiteľný komunálny odpad vhodný na kompostovanie.

Zhodnocovanie BRO zo záhrad, parkov a verejných priestranstiev ako konáre, korene, kríky, viničné prútie a pod. sa zabezpečuje 1 x ročne na mieste určenom obcou a to jeho štiepkovaním na drevnú biomasu. Obyvatelia obce na svoje náklady vykonajú vyvoz tohto BRO na obcou určené miesto a v určenom čase.

Nakladanie s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadov (BRKO) a reštauračným odpadom od prevádzkovateľa kuchyne
Obec nezabezpečuje vykonávanie zberu biologicky rozložiteľných kuchynských odpadov na svojom území pre obyvateľov obce, vlastníkov, resp. užívateľov nehnuteľností, nakoľko je to tiež ekonomicky náročné.

Obec v súlade v zmysle ustanovenia § 81 ods. 21 písm. b) Zákona o odpadoch uplatňuje výnimku z povinnosti zaviesť triedený zber BRO a BRKO z dôvodu, že 100 % obyvateľov kompostuje a teda ukladá odpad vhodný na kompostovanie vo vlastnom kompostéry alebo na základe Zmluvy o výpožičke obcou dodanom kompostéry.

2.2.8 Zhodnotenie

Územie obce Králiky sa zaraďuje medzi územie s mierne narušeným a nenarušeným životným Územie obce Králiky sa zaraďuje medzi územie s mierne narušeným a nenarušeným životným prostredím.
Obec vykonáva aktivity na rozvoj a ochranu zelených plôch.
Obec organizuje a zabezpečuje triedený zber komunálneho odpadu. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov za kalendárny rok **2018 bola 18%, 2019 bola 32,80%, 2020 je 34,02% (zdroj: OcÚ).** Úroveň bola vypočítaná z údajov evidencie o druhoch a množstve a o nakladaní s ním za príslušný rok. Hodnota ukazovateľa postupne rastie.
Zberné nádoby pre triedený zber komunálneho odpadu sú umiestnené na troch miestach – pri budove obecného úradu, obecnej pálenice a v lokalite Dzúrová, kde nádoby môžu využívať aj majitelia rekreačných chát.
Je potrebné doriešiť zastrešenie všetkých troch stojísk a ich zabezpečenie proti zveri.
Veľkým pozitívom je ekologizácia poľnohospodárskej výroby na území obce, ktorá sa radí medzi BIO produkciu.
Obec vyvíja aktivity na revitalizáciu a zveľaďovanie verejných priestranstiev. Udržiavanie týchto priestranstiev zabezpečujú zamestnanci zamestnaní na verejnoprospešné práce.
Veľkým problémom je neustále pribúdanie zaburenených pozemkov nebezpečnými invazívnymi rastlinami a neochota vlastníkov udržiavať svoje pozemky v nezaburenenom stave.
Obec neeviduje na svojom území žiadne nelegálne skládky odpadu.

2.3 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach mikroregiónu)

Nielen krajina obce ale celé územie mikroregiónu má členitý reliéf a pestrú krajinnú pokrývku. Osou mikroregiónu je údolie Tajovského potoka, tiahnuce sa od západu od hrebeňa Kremnických vrchov na východ do Banskej Bystrice. Na sútoku Kordíckeho a Tajovského potoka sa ináč úzka dolina mierne rozširuje. Do tohto údolia pritekajú aj ostatné potoky z rôznych strán: Riečanka zo severu, Farebný potok z juhu a Kordícky potok zo severozápadu. Pozdĺž potokov vedú cesty.

Cesta, ktorá lemuje Farebný potok vedie úzkou dolinou, lemovanou strmými svahmi porastenými lesmi. Vedie do otvoreného záveru doliny, kde sa stretávajú potoky. Na sútoku potokov sa dolina rozširuje, sklon terénu je miernejší a to dalo možnosť založiť obec Králiky a poľnohospodársky obrábať okolitú pôdu.
Na domy v tesnej blízkosti nadväzujú záhrady a ovocné sady, ďalej nasledujú polia, lúky a pasienky. Všetko v kruhu asi 1 až 3 km od centra obce.

Tabuľka č. 9: **Členenie pôdneho fondu**

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Králiky	100,58	39,25	0,18	18,25	6,6	164,95
% vyjadrenie	60,97	23,79	0,12	11,06	4,06	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

Graf č. 1

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

Poľnohospodárska krajina
Prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty. Záhrady sa viažu prevažne na sídelné útvary a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelných štruktúr. Ovocné sady sú len v rámci rodinných domov v záhradách. Z ovocných stromov prevládajú hlavne jablone a slivky. Vinice

a chmeľnice sa v tomto území nenachádzajú. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov.

Pôdy sú tu prevažne hlinité, ktoré zrnitostne patria medzi najúrodnejšie pôdy, avšak veľkosť skeletu je nad 10%, čo už nie je vhodné na to, aby sa takéto pozemky využívali ako orná pôda. Z pôdnych typov tu majú najväčšie zastúpenie rendziny, čo sú pôdy skeletnaté, plytké, kypré a dobre priepustné pre vodu. Pre nedostatok vody sú však málo úrodné, preto sa využívajú väčšinou ako pasienky. Ďalej sú zastúpené kambizeme - typické pre svahové polohy, čiastočne fluvizeme, pseudogleje a podzoly.

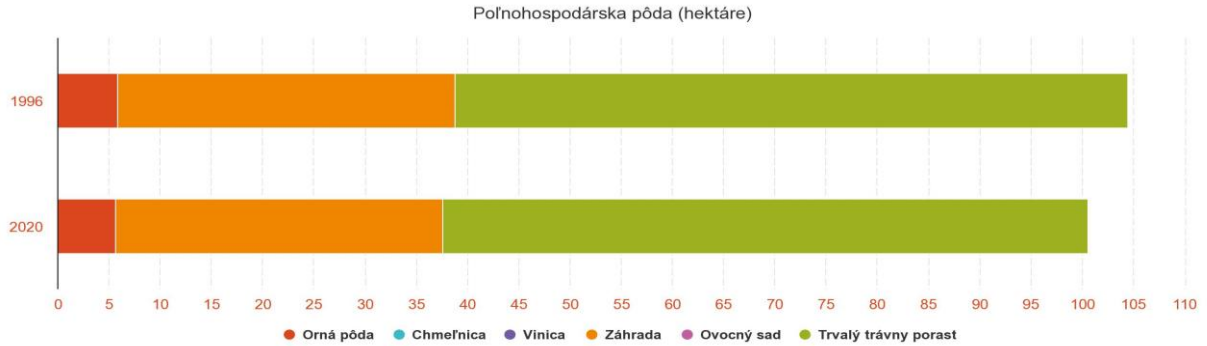
Poľnohospodárstvo obcí mikroregiónu je zamerané predovšetkým na chov oviec, čo vyplýva zo štruktúry poľnohospodárskej pôdy, z ktorej vyše 50 % pripadá na trvalé trávne porasty (lúky a pasienky) avšak v obci Králiky ma poľnohospodárstvo len nepatrné zastúpenie pre účely spásania v rámci chovu oviec a sadov v rámci záhrad pri zastavaných častiach obce.

Tabuľka č. 10: **Štruktúra poľnohospodárskej pôdy**

Názov KÚ	orná pôda (ha)	Záhrada (ha)	trvalý trávny porast (ha)	sad (ha)	Poľnohospodárska pôda spolu (ha)
Králiky	5,66	31,94	62,98	0	100,58
% vyjadrenie	5,63	31,76	62,61	0	100

Zdroj: ŠÚ SR 2021

Graf č. 2

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

Lesná krajina

Územie patrí do dvoch geomorfologických celkov: Západná časť spadá do Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria. Východná časť leží v Starohorských vrchoch, ktoré patria do Tatransko-fatranskej oblasti.

Lesná pôda tvorí 24% z celkovej rozlohy obce. Z nepoľnohospodárskej pôdy zaberá 60%. Od roku 1996 je rozloha lesnej pôdy približne rovnaká 40ha. Zastavaná plocha sa za uvedené obdobie skoro zdvojnásobila (11% z celkovej rozlohy obce). Je to spôsobené novou výstavbou IBV a s tým spojeným pozitívnym vývojom počtu obyvateľov v obci.

Graf č. 3

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

2. Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov

2.4 Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach)

Poloha a význam obce v rámci osídlenia:
Obec Králiky ako malé vidiecke sídlo v štruktúre osídlenia podľa ÚPN VÚC BB kraja je zaradené do Zvolen – Banská Bystrica – Turčianske Teplice – Martin (návrh v úseku Banská Bystrica – Martin) s ustáleným počtom trvale žijúcich obyvateľov. V rámci územnosprávneho členenia patrí do okresu Banská Bystrica. Okresné sídlo je vzdialené od obce 6 km. Pozitívnym faktorom v rozvoji obce je väzba riešeného územia na nadradené systémy technickej infraštruktúry, ktorú zaisťujú v:

1. **dopravnom riešení** – Prípojnú dopravnú sieť mikroregiónu na nadradenú sieť predstavuje cesta II. triedy č. 678 (II/578), ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač)
   železničná trať BA **-** Zvolen – BB - (Martin alebo Margecany)
2. **zásobovaní vodou** – Obec Králiky má vybudovaný verejný vodovod v správe VEOLIA Banská Bystrica. Zdrojom vody je prameň Stádlo s doplňujúcim zdrojom Stredný s výdatnosťou 1,29 $l.s^{-1}$. Ďalej je to **neverejný** vodovod v správe VEOLIA so zdrojom vody Čutková 1-2“ (3,0 $l.s^{-1}$). 100% obyvateľov je napojených na vodovod.
3. **zásobovaní elektrickou energiou** – z 110/22 kV transformovne Banská Bystrica – Podlavice. Jestvujúci systém v zásobovaní elektrickou energiou je z hľadiska urbanizačného rozvoja nevyhovujúci.
4. **telekomunikáciách:** Územie mikroregiónu patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca, ale zatiaľ nie celkom vyhovujúce je internetové pripojenie. Pokrytie signálu mobilných telefónnych operátorov je vyhovujúci. Vyhovujúca je aj kvalita televízneho signálu.

Tabuľka č. 11: **Prehľad vývoja osídlenia na území obce**

Obec	Vznik obce	Výročie založenia obce v r. 2021
Králiky	1773	248

Zdroj: Obec 2021

Obec Králiky bola založená buď pastiermi – valachmi, alebo drevorubačmi – uhliarmi a jej počiatky možno položiť už do 16. storočia. Bola pomenovaná podľa osoby menom Králik, ktorý bol považovaný za vedúceho pracovnej skupiny drevorubačov.
Pôvodný urbanistický pôdorys a štruktúra boli značne narušené novou výstavbou, tak, ako aj výškové zónovanie a architektonické tvaroslovie regiónu. Z 19. storočia sa zachovali objekty ľudovej architektúry. Prevláda trojpriestorový zrubový omazaný a obielený dom s vysokou sedlovou šindľovou strechou so strmou valbou, prípadne s doskovým štítom a podlomenicou. Hospodárske objekty sú pristavané k domom, prípadne stoja samostatne. Pre túto oblasť sú typické drevené zrubové omazané komíny so šindľovým ukončením nad strechou. Novšie domy sú murované a podpivničené.
Architektonické tvaroslovie nových objektov obytnej zástavby ale i objektom občianskej vybavenosti nekorešponduje s architektonickým tvaroslovím staršej zástavby regiónu. Objekty sú zastrešené rôznymi modifikáciami sedlovej alebo stanovej strechy. V súčasnosti je pôvodný ráz obce narušený novou výstavbou. Architektúra novej zástavby je charakteristická prerastaním nových domov s väčším objemom medzi pôvodné prízemné domy. Nové domy sú väčšinou dvojpodlažné s využitím podkroví na obytné účely. V poslednom období bol zaznamenaný návrat k pôvodnej architektúre regiónu, čo môžeme považovať za pozitívne. Obec postupne realizuje revitalizáciu verejných priestranstiev. Pozitívnym javom je, že dochádza k rekonštrukcii a obnove pôvodnej výstavby. Budova kultúrneho domu, kde sídli aj obecný úrad bola kompletne zrekonštruovaná.
Obec Králiky v porovnaní s ostatnými obcami mikroregiónu nemá nové plochy určené na rozvoj individuálnej výstavby rodinných domov. Veľkosť územia katastra výrazne limituje rozvojové možnosti obce.

2.4.1 Zhodnotenie

V poslednom období boli zrealizované viaceré aktivity zamerané na zatraktívnenie a revitalizáciu verejných priestranstiev. V roku 2015 prebehla rekonštrukcia miestnej komunikácie k cintorínu a následne bol cintorín oplotený. V roku 2018 bolo zrevitalizované verejné priestranstvo – parkovisko U Ruskov. Obyvatelia čoraz viac kladú dôraz na úpravu a zeleň v priestoroch predzáhradiek. Celkový vzhľad obce sa postupne pretvára na kvalitnejší a zelenší priestor.
K zatraktívneniu obce prispieva aj rekonštrukcia miestnych komunikácií a nepretržitá údržba krajníc.

2.5 Kultúrno-historický potenciál

Prvá písomná zmienka o **obci pochádza z roku 1773 pod názvom Králiti.** Neskôr sa názov obce menil na Králiki (1786) až na súčasný názov Králiky (1920). Obec vznikla po roku 1696, patrila Radvanským. **V roku 1828 mala 26 domov a 184 obyvateľov.**
Zaoberali sa horským poľnohospodárstvom, výrobou dreveného riadu, pracovali v lesoch, od 19. storočia aj v blízkych podnikoch. Po 1. svetovej vojne zaviedli pokusné dolovanie uhlia, v obci bola družstevná pálenica. Majetok bývalého baróna Radvanského bol v roku 1945 poštátnený.

Tabuľka č. 12: **Druhové členenie kultúrnych pamiatok a ich počet**

Obec	pamiatky architektúry	pamiatky archeológ.	historické pamiatky	historická zeleň	pamiatky ľud. staviteľstva	pamiatky techniky	výtvarné pamiatky	spolu
Králiky	/	/	/	/	/	/	/	/

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 13: **Národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu**

Obec	č.úzpf	unifikovaný názov KP	vznik	sloh	dátum zápisu
Králiky	-	-	-	-	-

Zdroj: KPU a obec 2021

Tabuľka č. 14: **Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – hmotné zdroje, pamätihodnosti**

Obec	Pamätihodnosť
Králiky	• Kostol dobrého pastiera • Zvonica z roku 1838

Zdroj: Obec 2021

NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO:

Súčasťou kultúrneho dedičstva sú ľudové tradície, zvyky, pôvodné remeslá, etnografické prejavy (slovesná a hudobná kultúra, odev, nástroje, výrobky), folklórne slávnosti a expozície významných osobností.

Obec organizuje počas roka niekoľko podujatí, ktoré sa postupne stávajú tradičnými. Ide o pravidelné kultúrnospoločenské podujatie „Deň obce“ spojený so súťažou varenia miestnej špeciality Štiarc. Ďalej je nielen medzi miestnymi ale aj obyvateľmi z okolia významné podujatie Cesta rozprávkovým lesom, organizované počas MDD, Deň ľudových tradícií, Dedinské Fašiangy spojené so zabíjačkou.

2.5.1 Zhodnotenie

Obec nedisponuje výrazným hmotným kultúrnym dedičstvom. V posledných rokoch dochádza k výraznému rozvoju a zachovávaniu nehmotného kultúrneho dedičstva. Organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí sa teší veľkej podpore a obľube medzi miestnym obyvateľstvom. Medzi tradičné podujatia patria Fašiangy, Obecná zabíjačka, Deň obce. Všetky tieto aktivity prispievajú k zachovávaniu zvykov, tradícií a kultúrnych hodnôt pre ďalšie generácie.
Veľký význam pri tomto rozvoji kultúrneho dedičstva zohráva dobrovoľná iniciatíva obyvateľov obce.

2.6 Demografická situácia

2.6.1 Stav obyvateľstva

Počet obyvateľov v obci má dlhodobo pozitívny rastúci trend.

Tabuľka č. 15: **Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 1890-2008**

Obec/rok	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2001	2008	2009
Králiky	346	412	371	376	532	447	459	528	604	613

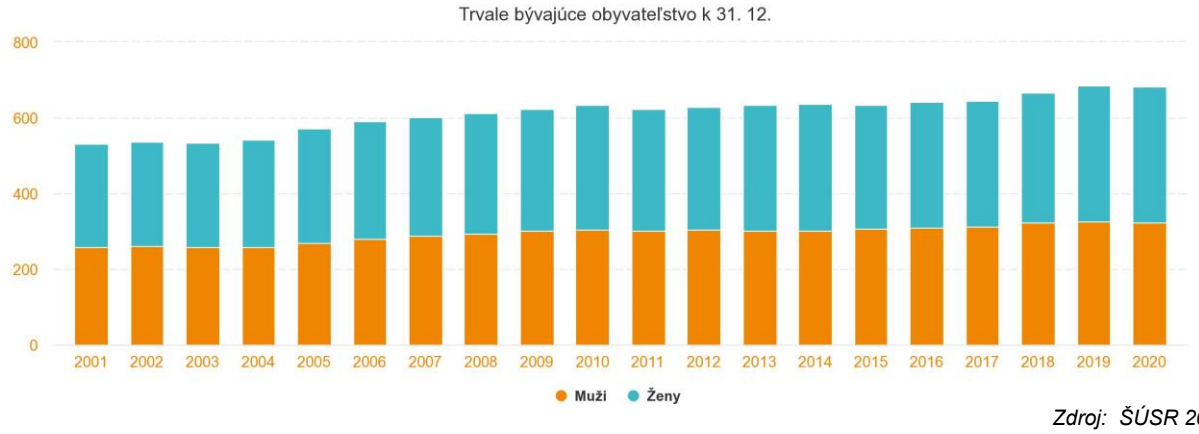
Zdroj: ŠÚSR 2021

Tabuľka č. 16: **Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 2010-2020**

Obec/rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Králiky	624	611	630	634	638	636	643	647	667	686	684

Zdroj: ŠÚSR 2021

Graf č. 4

Zdroj: ŠÚSR 2021

Príčiny trendov v demografických pohyboch

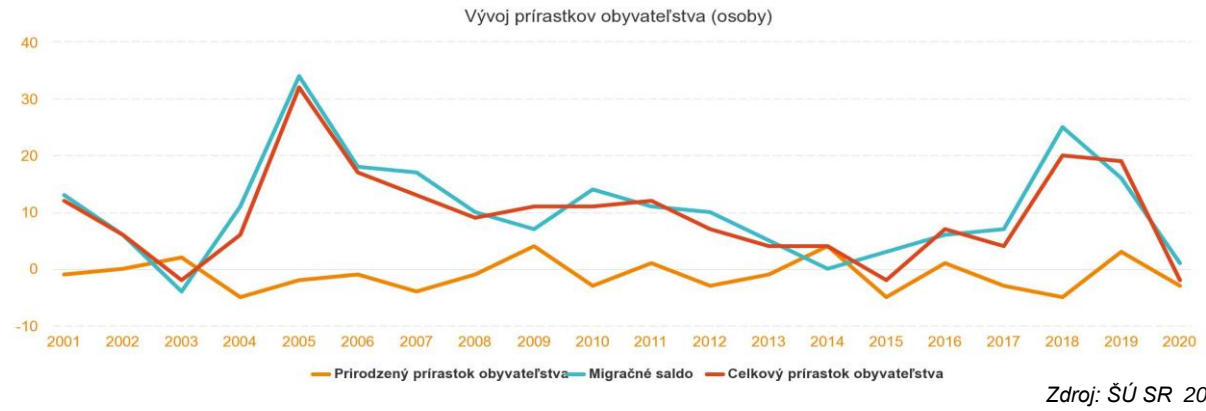
Rast počtu obyvateľov v obciach v blízkosti Banskej Bystrice naďalej pretrváva. Záujem ľudí o bývanie na vidieku stále rastie. Do popredia sa dostáva zdravší a hlavne pokojnejší a bezpečnejší život na dedine. Stúpa záujem o IBV, resp. kúpa a rekonštrukcia existujúcich objektov.

Tabuľka č. 17: **Pohyb obyvateľov v období 2007-2019**

Obec	celkový prírastok/ úbytok obyvateľstva											
	2007	2008	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Králiky	13	9	12	7	4	4	-2	7	4	20	19	-2

Zdroj: ŠÚ SR 2021

Graf č. 5

Zdroj: ŠÚ SR 2021

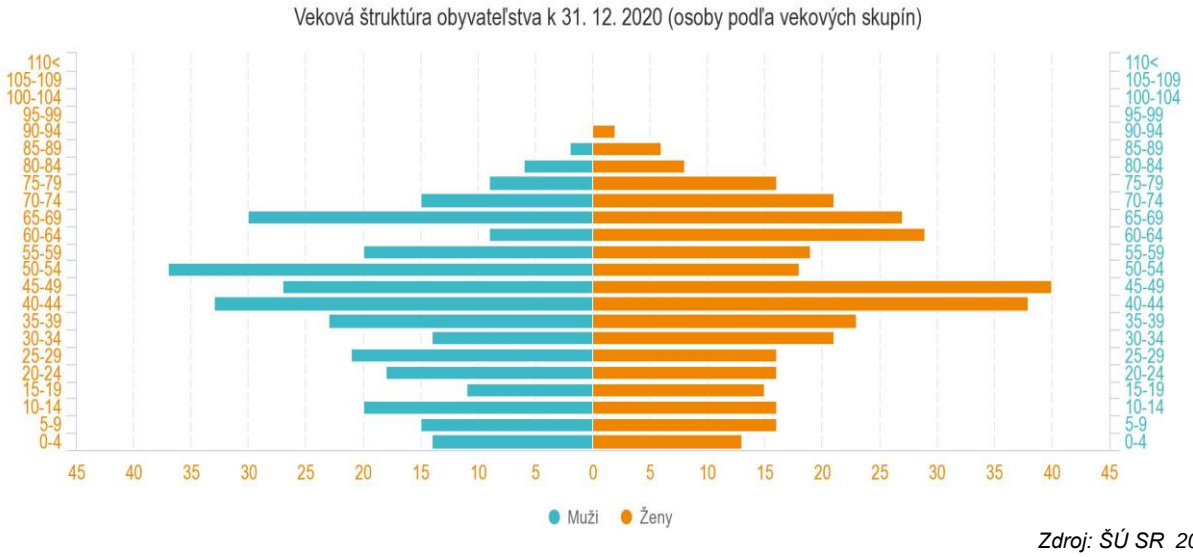
2.6.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Tabuľka č. 18: **Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2020**

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Ženy	Muži	Spolu	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Ženy	Muži	Spolu
0-4	13	14	27	55-59	19	20	39
5-9	16	15	31	60-64	29	9	38
10-14	16	20	36	65-69	27	30	57
15-19	15	11	26	70-74	21	15	36
20-24	16	18	34	75-79	16	9	25
25-29	16	21	37	80-84	8	6	14
30-34	21	14	35	85-89	6	2	8
35-39	23	23	46	90-94	2	0	2
40-44	38	33	71	95-99	0	0	0
45-49	40	27	67	100+	0	0	0
50-54	18	37	55	nezistené	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12 2020

Graf č. 6

Zdroj: ŠÚ SR 2021

Tabuľka č. 19: **Veková štruktúra obyvateľstva 2020**

	Predproduktívny vek:	Produktívny vek:	Poproduktívny vek:
	0-14 r	***15-64 r***	***64+ r***
Muži	49	213	62
Ženy	45	235	80
Spolu	94	448	142

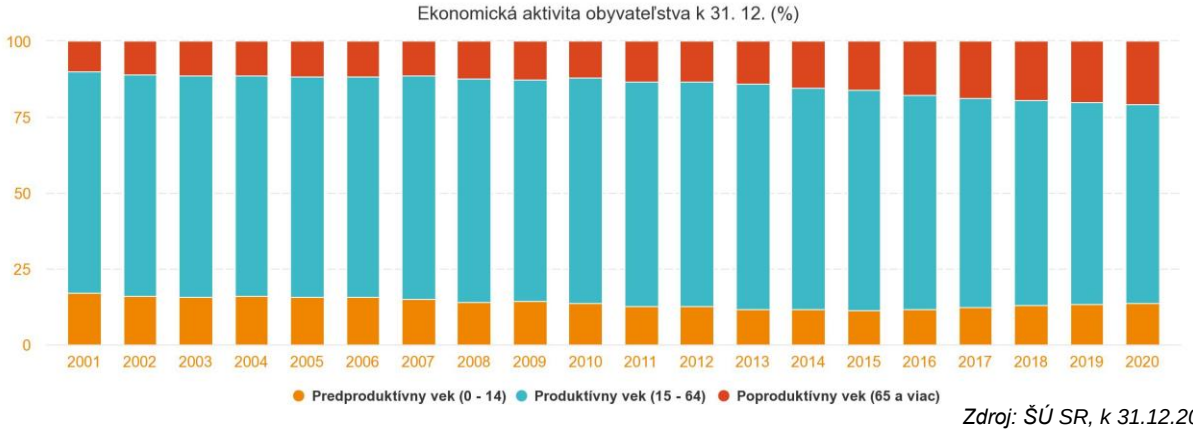
Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12. 2020

Tabuľka č. 20: **Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva obdobie 2013 a 2020**

Ukazovateľ	2013	2020
Predproduktívny vek	11,99	13,74
Produktívny vek	74,29	65,50
Poproduktívny vek	13,72	20,76

Zdroj: ŠÚ SR SR, k 31.12. 2020

Graf č. 7

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2020

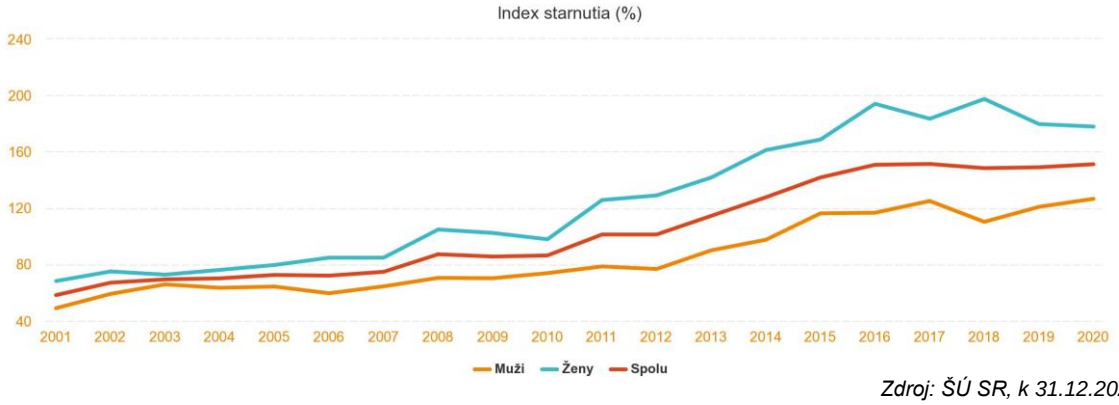
Index starnutia obyvateľstva v roku 2020 bol 151,06%. V období rokov 2001-2010 sa pohyboval index starnutia obyvateľstva obce na úrovni 74,87%. Negatívny nárast hodnoty tohto ukazovateľa za obdobie rokov 2011-2020 zobrazuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka č. 21: **Vývoj starnutia obyvateľstva 2011-2020 v %**

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Index starnutia	101,23	101,23	114,47	127,63	141,67	150,67	151,25	148,28	148,91	151,06

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2021

Graf č. 8

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2020

2.6.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Tabuľka č. 22: **Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva v obci Králiky k 31.12.2019**

Národnosť	slovenská	maďarská	nemecká	česká	ruská	Ostatné, nezistené
Územie spolu: 686	666	2	1	2	1	14

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2020

Obyvateľstvo obce je takmer výlučne slovenskej národnosti.

Poznámka: Nasledujúca časť demografickej analýzy je spracovaná na základe štatistických údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011, keďže dané ukazovatele sa sledujú len v rámci tohto zisťovania.

2.6.5 Vzdelanostná štruktúra

Tabuľka č. 23: **Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva, rok 2011**

Vzdelanie /ukazovateľ	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysoko-školské	bez školského vzdelania	ostatní bez udania
Počet	76	150	187	102	84	21
%	12,26	24,19	30,16	16,45	13,55	3,39

Zdroj: SOBD 2011

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s úplným stredným vzdelaním.

2.6.6 Náboženská štruktúra

Z hľadiska vierovyznania je obec homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlási ku rímskokatolíckemu vierovyznaniu (63%). Necelých 10% obyvateľov je evanjelického aug. vierovyznania a cca. 15 % obyvateľov je bez vyznania.

Tabuľka č. 24: **Zloženie obyvateľstva – vierovyznanie v obci Králiky**

Rím.- kat. cirkev	Evanj. cirkev aug. vyznania	Grécko - kat. cirkev	Náb. spol svedkovia Jehovovi	Pravoslávna cirkev	Kresťanské zbory
333	98	8	0	1	1
Starokatolícka cirkev	**Ev. cirkev metodistická**	**Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní**	**Ústredný zväz židovských náboženských obcí**	**Bratská jednota baptististov**	**Apoštolská cirkev**
1	2	1	2	1	0
Československ. husitská	**Cirkev bratská**	**ostatné**	**Bez vyznania**	**Nezistené**	
0	0	1	111	60	

Zdroj : SOBD 2011

2.6.7 Rovnosť príležitostí a sociálny stav obyvateľstva

Ženy prevládajú medzi osobami poberajúcimi starobný, vdovský a sociálny dôchodok, muži zase medzi invalidnými dôchodcami. Ženy odchádzajú do dôchodku skôr a v priemere sa dožívajú vyššieho veku, čím dôchodok poberajú dlhšie. Ženy sú výrazne viac zastúpené v najnižších výškových pásmach sólo starobných dôchodkov, často pod hranicou životného minima.
V ústavných zariadeniach sociálnych služieb je starostlivosť poskytovaná väčšiemu počtu žien než mužom. V domovoch pre seniorov je umiestnených žien 2,2-krát viac oproti mužom. Muži vo väčšej miere využívajú služby nocľahární (2,4-krát viac než ženy), resocializačných stredísk a útulkov.
Z hľadiska pohlavia sú na Slovensku rizikom chudoby o niečo viac ohrozené ženy ako muži. Vo všeobecnosti platí, že s rastúcim počtom detí v domácnosti sa zvyšuje aj miera rizika chudoby. Ďalšou rizikovou skupinou sú neúplné domácnosti, teda domácnosti jedného rodiča s aspoň jedným závislým dieťaťom. Starnutím a odchodom do dôchodku, napriek odpracovaným rokom a prispievaniu do dôchodkového systému, výchove a starostlivosti o deti, dvojnásobnej záťaži neplatenou prácou v domácnosti oproti mužom sa ženy 65 a viac ročné ocitajú v riziku príjmovej chudoby a sociálneho vylúčenia 1,5-krát častejšie v porovnaní s mužmi tej istej vekovej kategórie.

2.6.8 Zhodnotenie

Počet obyvateľov za posledných 20 rokov neustále rastie. K 31.12.2020 mala obec 684 obyvateľov.
Z hľadiska vekovej štruktúry bol vývoj v obci za posledných 7 rokov podobný ako v rámci celého Slovenska. Podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku sa zvýšil len mierne o 1,75%. Avšak podiel obyvateľstva v produktívnom veku výrazne poklesol. V roku 2013 bol podiel obyvateľov v produktívnom veku 74,29% a v roku 2020 poklesol na 65,50%. Negatívny trend má vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, ktorý sa zvýšil oproti roku 2012 o 7,04%. K 31.12.2020 dosiahol podiel obyvateľov v poproduktívnom veku 20,76%. Tento pretrvávajúci trend si bude vyžadovať aj zvýšené nároky v oblasti sociálnych služieb.

2.7 Dopravná a technická infraštruktúra

2.7.1 Dopravná infraštruktúra

Doprava a dopravné väzby obce

Obec Králiky sa nachádza v tesnej blízkosti (cca 10 km) krajského mesta Banská Bystrica. Prípojnú dopravnú sieť regiónu na nadradenú sieť predstavuje cesta II. triedy č. 678 (II/578), ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač). Na západnej strane regiónu sa nachádzajú strediská rekreácie a turizmu medzinárodného významu Krahule a Skalka. Mesto Banská Bystrica plní pre región funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou a funkciu dopravy a zamestnanosti. Poloha obce je z pohľadu dopravných väzieb na nadradenú cestnú a železničnú sieť veľmi dobrá. Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere západ - východ (Rakúsko / Česko -) Bratislava / Trenčín - Zvolen - Košice (- Ukrajina) aj sever - juh (Poľsko -) Ružomberok / Žilina - Banská Bystrica - Šahy (- Maďarsko).
Stavebnotechnická kvalita týchto ťahov je v súčasnosti nevyhovujúca. Výhľadovo sa zlepší vybudovaním rýchlostných ciest aj modernizáciou železničnej siete (pozri schému širších dopravných vzťahov zobrazujúcu výhľadový stav).
Najvýraznejším trendom nielen v tunajšej doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy na úkor verejnej osobnej dopravy. Individuálna automobilová doprava je environmentálne najnepriaznivejšia. V obci sa prejavuje hlavne v ranných a popoludňajších hodinách. Spojenie obcí mikroregiónu s mestom Banská Bystrica zabezpečuje SAD Zvolen. Doprava a komunikácie v obci - dĺžka miestnych komunikácií v km 6 z toho bezprašné 5 km, dĺžka vybudovaných chodníkov 0,6 km, počet autobusových liniek miestneho významu (medzimestské) 1.

Tabuľka č. 25: **Stav dopravnej infraštruktúry**

Obec	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Autobusové prístrešky	vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov v obci
Králiky	nie	6 km	5	1	nie	nie	0,6 km

Zdroj: Obec 2021

Súčasný stav komunikačnej siete

Cestná doprava - v danom regióne je dopravná sieť, ktorá sa člení: cesta II. triedy č. 678 (II/578), ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). Táto cesta tvorí základnú kostru obce. Na túto dopravnú

kostru je napojená sieť miestnych komunikácií, ktoré vytvárajú základný, dopravný, urbanistický raster obce.
Priebežne sa robia rekonštrukcie miestnych komunikácií, hlavná cestná komunikácia bola kompletne zrekonštruovaná postupne po etapách. Postupne sa rekonštruujú aj bočné cestné komunikácie. Zrekonštruovaná bola miestna komunikácia Do cintorína, ulica Pánska, ulica Dvorná, ulica Valušková.

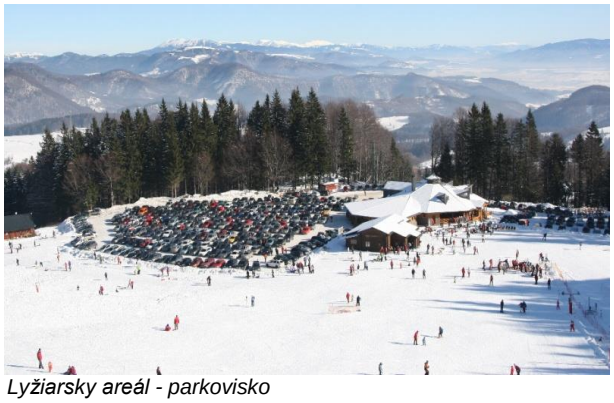
Cestná doprava
Ako vyplýva z predchádzajúceho textu z hľadiska cestnej dopravy je väzba obce na nadradený systém cestnej dopravy priama. Nosnú kostru z hľadiska dopravného bude tvoriť cesta II. triedy č. 678 (II/578), ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59).

Statická doprava
Hlavné plochy statickej dopravy sú alokované v centre obce. Veľká parkovacia plocha je v hornej časti obce U Ruskov, ktorá slúži hlavne pre návštevníkov lyžiarskeho strediska. Táto plocha bola v roku 2018 kompletne zrekonštruovaná a doplnená o oddychovú zóny s možnosťou posedenia.
Chodníky sú čiastočne vybudované v malom rozsahu. Ich ďalšia výstavba je limitovaná a prakticky nemožná popri hlavnej cestnej komunikácii z dôvodu nemožného splnenia bezpečnostných podmienok.

Hromadná doprava
Spojenie obcí mikroregiónu s mestom Banská Bystrica zabezpečuje SAD Zvolen.
Dopravca SAD neuvažuje so zásadnými zmenami vo vykonávaní verejnej pravidelnej autobusovej dopravy na území obce. Pre linky je tu situovaných 5 zastávok verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Prístrešky pre cestujúcich na zastávkach sú fyzicky opotrebované a navrhuje sa ich kompletná obnova. Izochrómy pešej dostupnosti nie je vzhľadom na jestvujúcu zástavbu v plnej miere pre riešené územie aj vzhľadom na zámery SAD vo vykonávaní verejnej dopravy dosiahnuť.

Cyklodoprava
V súčasnosti stúpa trend ekologických foriem dopravy, medzi ktoré patrí aj cyklodoprava. Čoraz viac obyvateľov využíva na dopravu tento spôsob aj napriek nepriaznivej situácii. Chýbajú cyklochodníky v obci. Chýba prepojenie chodníkom a cyklochodníkom obec Králiky – Podlavice, Mlynská ulica.

Letecká a železničná doprava
Najbližšia železničná preprava je v meste Banská Bystrica.
Letisko Sliač ku koncu roka 2020 ukončilo civilnú prevádzku z dôvodu plánovanej modernizácie, ktorá by mala trvať do roka 2023. Obnovenie civilných letov po ukončení modernizácie zostáva otázne.

Lyžiarsky areál - parkovisko

Obecné parkovisko nad obcou

Zrekonštruovaná cesta

Zrekonštruované parkovisko U Ruskov

Vybudované sedenie na parkovisku

2.7.1.1 Zhodnotenie

Stavebno-technický stav dopravnej infraštruktúry je postupne zlepšovaný realizovanými rekonštrukciami. Chodníky vzhľadom na technické parametre cestných komunikácií nie je možné dobudovať, Chýbajú cyklochodníky. Zároveň je postrádané prepojenie Králiky – Banská Bystrica pre chodcov a cyklistov. Vzhľadom na nové trendy v mestskej a prímestskej doprave je riešenie tejto situácie nevyhnutné.

2.7.2 Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná ale nie je plynofikovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu. Obec má čiastočne vybudovanú dažďovú kanalizačnú sieť, ktorá je riešená potrubím a prostredníctvom rigolov popri ceste. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom telefónnej linky – ISDN, EDGE, DSL, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov a firmy prevádzkujúcej WIFI. V obci chýba vysokorýchlostný INTERNET.

Tabuľka č. 26: **Vybavenosť územia infraštruktúrou**

Obec	vodný zdroj	plyn	min. prameň	term. prameň	vodovod	Kanalizácia splašková	ČOV	televíz. signál	Digit. ústredňa	vykuro-vanie
Králiky	áno	nie	nie	nie	100%	nie	nie	vyhovuje	áno T- com	TP, El + biomasa

Zdroj: Obec 2021

TP – tuhé palivo, **EL** – elektrické vykurovanie, **VODOVOD** – v stĺpci je udávané % napojenosti obyvateľov EO.

Zdroje pitnej vody a ich ochrana

- Všeobecná ochrana podľa § 4 Vodného zákona (138/73 Z. z.) platí pre celé územie mikroregiónu.
- Regionálna ochrana - oblasť riešeného územia sa nachádza v navrhovanom území CHKO Kremnické vrchy. Na toto územie sa vzťahuje ochrana podzemnej a povrchovej vody podľa § 19 zákona 138/73.
- Sprísnená - špeciálna ochrana vyplýva z § 19 zákona 138/73 o stanovení pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre využívané vodné zdroje slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a pre využívané zdroje prírodných liečivých vôd a minerálnych vôd stolových.

V obci je v súčasnosti vybudovaný verejný vodovod napojený na skupinový vodovod. Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100%. V rokoch 2008-9 prebehla rekonštrukcia vodovodu. Dostatočný je aj tlak vody a boli doplnené aj čerpadlá.

Tabuľka č. 27: **Vyhlásené ochranné pásma vodárenských zdrojov v území**

Názov sídla	Názov vodného zdroja	Číslo rozhodnutia
Králiky	Stádlo	PLVH 2149/88 Dš 18.11.1988

Zdroj: Obec 2021

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Králiky má vybudovaný verejný vodovod v správe StVAK OZ 01 Banská Bystrica. Zdrojom vody je prameň „Stádlo“ s doplňujúcim zdrojom „Stredný“ s výdatnosťou 1,29 $l.s^{-1}$. Ďalej je to **neverejný** vodovod v správa StVAK PR B. Bystrica so zdrojom vody „Čutková 1-2“ (3,0 $l.s^{-1}$). Z vlastných vodovodov sú zásobované niektoré rodinné domy a chaty. V obci je 90% obyvateľov napojených na vodovod.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V obci nie je vybudovaná verejná kanalizácia ani čistiareň odpadových vôd (ČOV). Obyvatelia obcí na likvidáciu splaškových vôd využívajú individuálne žumpy alebo individuálne ČOV (niekoľko starých domov funguje so septikmi alebo svoju kanalizáciu priamo zaúsťujú do miestnych potokov.
Vyprázdňovanie žúmp sa prevádza fekálnymi vozmi vodárne.

Veľmi zlá situácia je pri likvidácií splaškových vôd z rekreačných zariadení. Jednotlivé zariadenia majú vybudované vlastné žumpy, resp. septiky, pričom nie všetky spĺňajú hygienické podmienky prevádzky. Navyše ich nedostatočným vyprázdňovaním dochádza k odtekaniu splaškových vôd, čo spôsobuje značné hygienické závady.
V územnom pláne obce je navrhovaná splašková kanalizácia ukončená čistiarňou odpadových vôd.

Odpadové hospodárstvo
Obec Králiky nemá vo svojom katastrálnom území skládku odpadu a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, vznikajúcimi v obci cez VZN. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny.

Zásobovanie elektrickou energiou
Obec je pripojená na zdroj elektrickej energie prostredníctvom distribučných 22/04 kV transformovní, napájaných z 22 kV vonkajších vedení 22 kV kábelovými, resp. vonkajšími prípojkami prostredníctvom 110/22 kV transformovní a 110 kV nadradenej siete.
Jestvujúci systém v zásobovaní elektrickou energiou je z hľadiska urbanizačného rozvoja nevyhovujúci.

Zásobovanie teplom
Prevažujúci spôsob vykurovania obce je na tuhé palivo v kombinácii s elektrickou energiu. Z obnoviteľných zdrojov energie používajú obyvatelia obce hlavne palivové drevo, peletky a na vykurovanie obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom, škola a materská škôlka) sa od roku 2011 využíva drevná štiepka. Zatiaľ v malej miere je využívaná aj slnečná energia na ohrev teplej úžitkovej vody. Nezanedbateľný podiel má vykurovanie a ohrev vody elektrickou energiou. V poslednom období rastie využívanie slnečných kolektorov a tiež tepelných čerpadiel. Tepelná energia je používaná predovšetkým na vykurovanie objektov a prípravu teplej úžitkovej vody. Spotreba tepelnej energie je svojim charakterom sezónna. Počas trvania letného obdobia je jej denný odber relatívne rovnomerný s malými výkyvmi. Z neobnoviteľných zdrojov energie sa využíva hlavne čierne a hnedé uhlie.

Plynofikácia
Obec nie je plynofikovaná ani sa do budúcnosti neuvažuje s plynofikáciou.

Verejné osvetlenie
Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete NN. Ovládanie VO je centrálne prostredníctvom impulzných káblov pri transformátorových staniciach. V súčasnosti je pôvodná forma verejného osvetlenia kombinovaná s LED verejným osvetlením, ktoré je už používané pri potrebnej postupnej výmene. V rekreačnej oblasti bola vybudovaná nová vetva verejného osvetlenia. Do budúcnosti je nevyhnutné zrekonštruovať kompletné verejné osvetlenie a nahradiť ho výbojkovými halogenidovými svietidlami, ktoré budú upevnené na bezpäticových osvetľovacích stožiaroch. Ovládanie navrhovaného osvetlenia je potrebné napojiť pomocou impulzného kábla na centrálny impulz VO obce pri transformátorovej stanici.

Rádiokomunikácie
V obci je príjem televízneho signálu zabezpečovaný cez digitálny signál ktorý je šírený v rámci rádiokomunikácií SR, pričom väčšina občanov v rodinných domoch má zabezpečený signál prostredníctvom vlastných satelitných zariadení.

Miestny rozhlas
Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Miestny rozhlas ako aj rozhlasová ústredňa potrebujú rekonštrukciu.

Telekomunikácie
Územie mikroregiónu patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca. Pokrytie signálu mobilného telefónneho operátora je vyhovujúce. Vyhovujúca je aj kvalita televízneho signálu. Z hľadiska telekomunikačného členenia obec sa nachádza v UTO Banská Bystrica. Miestna telefónna sieť v obci a jej miestnych častiach je prevedená káblami v zemi a vzdušným vedením. Pripojenie telefónnych účastníkov je z UR osadených na stĺpoch, vzdušnými vedeniami.

Kvalita pokrytia mobilnými sieťami je rôzna. T-com a Orange majú dobrú kvalitu pokrytia, slabšiu kvalitu signálu má O2. Optické pripojenie na internet v obci nie je. Internet je ponúkaný rôznymi súkromnými poskytovateľmi.
Verejne prístupný internet v obci nie je.

Ochrana pred povodňami a správa povodí
Územie sídla Králiky patrí do povodia rieky Hron. Obcou preteká Farebný potok, správcom ktorého sú Lesy Slovenskej republiky š.p., OZ Slovenská Ľupča. Zvýšené riziko je v úseku toku na ulici Priehon. V danom priestore sa nachádza jeden rodinný dom.

2.7.2.1 Zhodnotenie

V obci nie je kanalizácia ani ČOV. Nedostatočné vyprázdňovanie žúmp, septikov, spôsobuje únik a znečisťovanie životného prostredia.

Vodovod je dobrom technickom stave a pripojenosť je v obci 100%. Obec nemá kvalitné priame optické pripojenie na internet. Elektrická sieť a verejné osvetlenie vyžadujú tiež postupnú rekonštrukciu. Miestny rozhlas vyžaduje rekonštrukciu a dobudovanie.

2.8 Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie

2.8.1 Občianska vybavenosť

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia (vzhľadom na sústavne sa meniaci stav sa neudáva počet zariadení). Pošta je v obci Tajov. Zdravotné stredisko sa v obci nenachádza.

Obyvatelia využívajú zdravotnícke a sociálne služby v Banskej Bystrici, kde je aj základná škola pre deti z obce a okolia. Najbližšia lekáreň je v Banskej Bystrici. Obec má katolícky kostol, ktorý môžu navštevovať veriaci z obce. Rovnako môžu obyvatelia obce využívať aj ďalšie služby obyvateľstvu v obciach mikroregiónu (zariadenia športu, a voľného času).

V obci nie je zriadená prevádzka obchod s potravinami, ktorý obyvatelia veľmi postrádajú. Všetky doterajšie prevádzky ukončili fungovanie z dôvodu nerentabilnosti a vysokej stratovosti.
Obec vlastní obecnú pálenicu.

Tabuľka č. 28: **Vybraná občianska vybavenosť**

Obec	pošta	administratíva	potraviny	pohostinstvo	materská škola
Králiky	nie	Obecný úrad	nie	1	1

Obec	kostol RKC	kaplnka modlitebňa	zvonica	kult. dom	knižnica	pamät. izba	rozhlas	dom smútku	cintorín
Králiky	áno	nie	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno

Obec	telocvičňa	futbalové ihrisko	multifunkčné ihrisko	klzisko
Králiky	áno	áno	áno	áno

Obec	verejne prístupný internet, miesto	www stránky obcí	propagačný materiál	noviny
Králiky	nie	www.obeckraliky.sk	áno v rámci MKVV	áno

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 29: **Prehľad a popis inštitúcií pôsobiacich v území**

Obec	Miestna úroveň	Regionálna úroveň	Národná úroveň
Králiky	Obecný úrad	-	-

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 30: **Stav objektov verejných budov**

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlastníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Králiky	--	--	--	--

Zdroj: Obec 2021

Budova obecného úradu je kompletne zrekonštruovaná a zateplená. Rekonštrukcia prebehla v roku 2016-17. V ďalšom období je naplánovaná rekonštrukcia vnútorných priestorov.

Tabuľka č. 31: **Známe rozvojové zámery v oblasti verejných a iných služieb**

Obec	Známe rozvojové zámery	Vlastníctvo objektu
Králiky	Rekonštrukcia Domu Smútku	obec
	Rekonštrukcia jedálne MŠ	obec
	Revitalizácia verejného priestranstva za budovou KD	obec
	Rekonštrukcia vnútorných priestorov KD	obec
	Revitalizácia okolia Domu Smútku	obec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	obec

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 32: **Náklady na prevádzku verejných obecných zariadení**

Ukazovateľ/Rok	2018	2019	2020
Výdavky v Euro	310733,58	25 826,4	24 409,16

Zdroj: Obec 2021

2.8.1.1 Zhodnotenie

Obyvatelia postrádajú kvalitnú prevádzku obchodu s potravinami. Tento problém nie je ojedinelý v malých obciach na Slovensku a mal by byť riešený s finančnou podporou samosprávy prípadne štátu.

V obci sú v prevádzke dve pohostinstvá Vzhľadom na blízkosť mesta by bola prevádzka väčšieho počtu prevádzok nerentabilná. Mesto Banská Bystrica poskytuje pre obyvateľov obce vybavenostné zázemie nielen vyššej (kino, divadlo, banky, nákupné centrá ai.) ale aj základnej občianskej vybavenosti (škola, lekár, obchody ai.).

Na zabezpečenie poriadku a bezpečnosti obec za posledné obdobie rozšírila kamerový systém (Budova obecného úradu, materskej školy a domu smútku)

2.8.2 Sociálna a zdravotná starostlivosť

V obci sa zdravotné stredisko nenachádza vzhľadom na blízkosť a dostupnosť krajského mesta.
Obec má vypracovaný komunitný plán na obdobie 2018-2022
Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.
Analýza demografického vývoja v obci poukázala na veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva v obci. Tento vývoj je porovnateľný s celoslovenským priemerom. Z tohto vyplýva aj predpokladaný narastajúci počet obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc vo forme hlavne opatrovateľskej služby, donášky stravy, sociálneho taxíka, denného stacionára, prípadne DDS.
Obec má obmedzené finančné možnosti v tejto oblasti, napriek tomu vynakladá maximálne úsilie, aby súčasné potreby obyvateľov v tejto skupine uspokojila.
V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným v zariadení. Najbližšie zariadenie s pobytovou formou sa nachádza v Banskej Bystrici, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. Opatrovateľská služba nie je v prevádzke. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Koordinácia sociálnej služby pre obec je riešená dodávateľsky – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Chýba terénny pracovník na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci ako aj v regióne. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu.
Vo výhľadovom pláne je permanentné zabezpečenie opatrovateľskej služby a stravovania, s cieľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.
Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie potrebných sociálnych služieb pre obec.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- v prípade potreby zabezpečenie terénnej opatrovateľskej služby
- v prípade potreby zabezpečenie stravovania odkázaných

Obec v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

2.8.2.1 Zhodnotenie

V obci nie sú zriadené sociálne a zdravotné služby pre obyvateľov, keďže obec je situovaná v bezprostrednej blízkosti krajského mesta. V prípade potreby zabezpečiť krátkodobú opatrovateľskú pomoc obec využíva pomoc spoluobčanov a rieši takéto situácie vo vlastnej réžii. Obec zatiaľ neeviduje dopyt po sociálnych službách ako sú denný stacionár apod.
S negatívnym demografickým trendom bude narastať aj dopyt po sociálnych službách. Obec preto pristúpila k tvorbe komunitného plánu. V súčasnosti je obec maximálne nápomocná pri zabezpečovaní a administratívnom postupe vybavenia sociálnych služieb občanom.

2.8.3 Školstvo

Školské a predškolské zariadenia

V obci sa nachádza materská škola s kapacitou do 30 detí. V súčasnosti je naplno využitá. Trend vývoja počtu detí v materskej škole je vyrovnaný. Škôlka sídli v samostatnej budove. Budova je vykurovaná kotolňou na drevnú štiepku. V roku 2017 bola zrekonštruovaná kuchyňa a v roku 2018 bola kompletne zrekonštruovaná celá budova. Naplánovaná je rekonštrukcia jedálne.

Tabuľka č. 33: **Vývoj počtu detí v materskej škole**

Názov obce /Rok sčítania	2018/19	2019/20	2020/21
Králiky	21	19	20

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 34: **Náklady na prevádzku školských zariadení**

Ukazovateľ/Rok	2018	2019	2020
Výdavky v Euro	58469.00	70575,30	65233.77

Zdroj: Obec 2021

2.8.3.1 Zhodnotenie

Priestory materskej školy sú v dobrom stave, kapacitne zariadenie vyhovuje potrebám obce Králiky. V blízkej budúcnosti je naplánovaná rekonštrukcia jedálne materskej školy. Učitelia, rodičia a dobrovoľníci založili Občianske združenie „Školička“ prostredníctvom, ktorého získavajú prostriedky a realizujú spoločné projekty na skvalitnenie priestorov ako aj samotného vyučovacieho procesu.

2.8.4 Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2020. V obci bolo v tomto roku evidovaných 236 domov, z čoho 36 domov nie je trvale obývaných. V obci sa nenachádzajú bytové domy.
Obec má k dispozícii dva obecné nájomné byty. Jeden sa nachádza v budove materskej školy a druhý v budove obecného úradu. Obidva byty sú momentálne v nájme.

Tabuľka č. 35: **Prehľad domového fondu**

Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Bytov spolu	Trvale obývané byty
Králiky	236	200	-	-

Zdroj: Obec 2021

Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.8.4.1 Zhodnotenie

Za posledné obdobie bolo zrekonštruovaných viacero domov, ktoré boli dlhé obdobie opustené. Záujem o kúpu a následnú renováciu domov stále rastie.

2.9 Hospodárska základňa

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia mikroregiónu Kremnické vrchy – východ. Lesy pokrývajú necelú ¼ územia, poľnohospodársku pôdu tvoria najmä trvalé trávne porasty a v menšej miere záhrady. Priemyselná aktivita v území sa nenachádza. Neexistuje tu priemyselná základňa, ktorá by poskytovala voľné pracovné miesta pre obyvateľov mikroregiónu.
Obec spĺňa primárne funkciu bývania.

2.9.2 Podnikanie v obci

K 31.12.2020 bolo v obci evidovaných **48 fyzických osôb podnikateľov a 41 živnostníkov**. Právnických osôb bolo k uvedenému dátumu v obci spolu 35. Z toho **4 neziskové a 31 ziskových právnických osôb**. Ide prevažne o administratívne sídla spoločností, ktoré majú svoje prevádzky sústredené v Banskej Bystrici. V obci sú dve prevádzky pohostinstva.

2.9.3 Poľnohospodárska výroba

Územie obce je zaradené do oblasti hnedých a podzolovaných pôd horských oblastí. Kvalita a zloženie pôdneho fondu, prírodné a klimatické a terénne podmienky neumožňujú rozvoj intenzívnej poľnohospodárskej veľkovýroby. Pôda sa zaraďujem medzi menej úrodné. TO potvrdzuje aj rozdelenie

poľnohospodárskej pôdy, kde skoro 90% tvoria lúky a pasienky a cca 10% orná pôda, ktorá je prioritne využívaná na pestovanie krmovín pre živočíšnu výrobu.
Poľnohospodársku výrobu zabezpečuje v katastrálnom území obcí Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ Poľnohospodárske družstvo Podlavice. V roku 2020 hospodárilo družstvo na 1217,71 ha, z toho orná pôda tvorila 126,71 ha.

Tabuľka č. 36: **Užívaná poľnohospodárska pôda v ha:**

Kataster	PP spolu	z toho OP	TTP
Kordíky	34	10	24
Králiky	16	-	16
Riečka	88	-	88
Tajov	243	27	216

Zdroj: PD Podlavice, 2021

Obilie 52,66ha (pšenica, ovos), 74,05 ha kukurica na siláž, lucerna, zmiešané plodiny.
Trvalé trávnaté porasty boli o výmere 1883 ha lúky 367,71ha pasienky 720,29 ha.

Za posledné roky sa podnik zameral na skvalitnenie výrobných procesov, modernizáciu a zvýšenie produktivity. V súčasnosti podnik spĺňa všetky prísne stanovené normy. Je jedným z mála podnikom na Slovensku, ktorým sa živočíšnu výrobu podarilo nielen udržať, ale aj neustále zveľaďovať. Významnou črtou živočíšnej výroby je jej presah do krajinotvorby, ktoré zahŕňa kosenie lúk, spásanie, zadržiavanie prívalovej vody.

V rámci obhospodarovaných TTP je družstvo zapojené do ochrany biotopov poloprírodných a prírodných trávnatých porastov o výmere 929,62 ha (teplomilné a suchomilné, mezofilné, vysokohorské TTP). Z tejto skutočnosti vyplýva, že podnik nepoužíva žiadne umelé hnojivá. Ide o pestovanie krmovín vo vysokej BIO kvalite. V letnej sezóne sú zvieratá pasené na vzdialenejších, ťažšie prístupných TTP, čím podnik výrazne prispieva k zachovaniu biotopov a krajinotvorby.

Tabuľka č. 37: **Poľn. subjekty, hospodárske dvory, súkromne hospodáriaci roľníci v obci**

Lokalita	subjekt	celková výmera PP	orná pôda	TTP	hovädzí dobytok	ovce	počet zamest.
Králiky	PD Podlavice	243 ha	27 ha	216 ha	134	400	0

Zdroj: Obec 2021

Poľnohospodársku výrobu na území mikroregiónu možno charakterizovať ako stabilizovanú. Intenzifikácia poľnohospodárskej výroby je možná len formou biologickej rekultivácie trvalých trávnych porastov tak, aby sa zachoval krajinný a biologický potenciál krajiny.

2.9.4 Ostatné oblasti hospodárstva

Poľovníctvo a rybárstvo

Na území mikroregiónu sa nachádzajú poľovnícke revíry vysokej zveri a medveďa hnedého. V miestnych potokoch sa združuje pstruh obyčajný a dúhový.

Lesné hospodárstvo

V katastri sú len obecné lesy a lesy Urbáru Králiky. Od 1.1.2016 na základe Rozhodnutia Okresného úradu - pozemkového a lesného úradu bola Urbáru Králiky upravená výmera lesov z 177,98 ha na 81,57 ha a zostatok 96,41 ha, bol prevedený do vlastníctva Slovenskej republiky, v správe LESY SR, OZ Slovenská Ľupča.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Hodnotným prírodným zdrojom v území je drevo. Jeho ťažba je však determinovaná rekreačnou a estetickou funkciou lesov.

2.9.5 Zhodnotenie

V prípade obce Králiky ide prímestskú obec, ktorá spĺňa hlavne funkciu bývania. V obci nie je zastúpený priemysel, ani služby obyvateľstvu. Hlavnou hospodárskou činnosťou je poľnohospodárska činnosť zastúpená PD Podlavice.

2.10 Rekreácia, voľný čas a cestovný ruch

Obec je z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov miest Banská Bystrica a širokého okolia, ale v posledných rokoch výrazne stúpla návštevnosť domácich turistov z celého Slovenská. Obec je atraktívna predovšetkým pre jej:

- prírodný potenciál a krajinu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistiku
- možnosti chatárenia a chalupárenia
- priama blízkosť lyžiarskeho strediska SKI Králiky

Z hľadiska cestovného ruchu je územie vhodné na rekreáciu. V okolí je krásna príroda pre zimnú i letnú pešiu turistiku. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu možno chápať územie obce v širších súvislostiach v rámci Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ.
Prevažná časť územia je rekreačným celkom horského funkčného typu medzinárodného významu. Rekreačné priestory Tajov a Kordíky sú označované ako sídelné strediská rekreácie a turizmu a rekreačný priestor **Králiky** je aglomeráciou rekreačných území.

Vzhľadom na medzinárodný význam tohto strediska je významná predovšetkým zimná turistická sezóna. Územie disponuje vhodnými podmienkami pre zjazdové a bežecké lyžovanie, významné je jeho prepojenie prostredníctvom bežeckých tratí a turistických tratí so samostatným strediskom rekreácie a turizmu medzinárodného významu – Skalkou. Nevyhnutné je dobudovanie a dostavba areálov vrcholových športov v aglomerácii rekreačného územia Králiky.
V letnej turistickej sezóne a mimosezónnom období (jar, jeseň) ponúka obec vhodné podmienky pre turistiku a cykloturistiku. Existuje niekoľko turistických a cykloturistických ciest po obci a po celom mikroregióne. Prevažne poľné cesty.

Dôležité je postavenie obce ako centra prímestskej rekreácie predovšetkým obyvateľov Banskej Bystrice. Územie je využívané pre chatárenie, chalupárenie a záhradkárstvo.

2.10.1 Rozvoj športových aktivít

Bežecké lyžovanie
V zimnej sezóne 2020-21 bola spustená aplikácia na stránke www.zahoramizadolami.sk (Banskobystrický kraj – turizmus), ktorá propaguje bežkárske na celom území BB kraja. MKVV predstavuje je územie s výbornými podmienkami pre rozvoj rekreačného ale aj profesionálneho bežkovania. Na stránke si môže návštevník prezrieť informácie o ponúkaných tratiach, ich náročnosti a stave upravenosti každej trate. Informácie sú doplnené o možnosti parkovania a občerstvenia.
Prevádzkovanie skibusov je už samozrejmosťou niekoľko zimných sezón.
Vzhľadom na vývoj v tejto oblasti športu, ktorý sa teší čoraz väčšej obľube, má MKVV výborné predpoklady na zvyšovanie návštevnosti v budúcich zimných sezónach.

Zjazdové lyžovanie
Lyžiarske stredisko SKI Králiky sa nachádza v krásnej prírodnej scenérii v pohorí Kremnických vrchov.
Celková prepravná kapacita strediska tvorí 3650 osôb/hodina. V stredisku je lyžiarom k dispozícii:

- 4 sedačka (lanovka), dĺžka 676m, prepravná kapacita 2 250 osôb za hodinu,
- kotvový vlek DOPPELMAYR, dĺžka 450m, prepravná kapacita 1 100 osôb za hodinu,
- detský vlek „S“, dĺžka 130 m, prepravná kapacita 300 osôb za hodinu.

Stredisko ponúka 4 zjazdovky ľahkej obtiažnosti s celkovou dĺžkou 2330 m. Zjazdové trate sú upravované a zasnežované technickým snehom.

Pešia turistika
Okolie Králik je ideálnym miestom pre turistov všetkých vekových kategórií. Turisti majú možnosť využiť označené chodníky, a to v každom ročnom období. Turista tak ušetrí čas a zbaví sa možných nepríjemností, ktoré vo väčšine prípadov pramenia zo vstupu na privátne pozemky, zo stretnutia so živočíchmi, ktoré môžu byť za určitých okolností nebezpečné alebo je možné dostať sa do terénu, pobyt v ktorom je životu nebezpečný.

Cykloturistika
Mesto Banská Bystrica v spolupráci so samosprávnym krajom, dopravcom i samotnými podnikateľmi zaviedlo prevádzku takzvaných Cyklobusov. Cyklobusy jazdia v letných mesiacoch počas víkendov a sviatkov, prípadne vo vybrané dni. Jedna jazda i s batožinou a prevozom bicykla stojí len jedno euro. Celkovo na jednej jazde vozidlo pojme maximálne 35 cestujúcich (19 miest na sedenie) a v závese povezie maximálne štyridsiatku bicyklov

Náučné chodníky a turistické trasy

Tabuľka č. 38: **Vyznačené turistické trasy v katastri obce Králiky**

Trasy	Trasa	Dĺžka
Červeno označené chodníky		
č. 15	Tri Kríže (1180 m.n-m.) - Velestúr - Král. sedlo - Bystrické sedlo - Skalka - Tunel	3 ½ hod
č. 25	Tunel - Vyhnátová - Kordícke sedlo	
Zeleno označené chodníky		
č.16	Kordíky - chata nad Tajovom - Chata nad Králikmi – Král. sedlo - Partizánska dolina	1 ½ hod
č. 23	Banská Bystrica - Ravasky- Dedkovo - sedlo pod Holým vŕškom - Kordíky	
Žlto označené chodníky		
č. 21	Tajov - Chata nad Tajovom - Tunel	1 ½ hod
č. 22	Tajov - Kopanické rázc. - Chata na Suchom vrchu - Ortúty	
Modro označené chodníky		
č. 23	Banská Bystrica - Chata na Suchom vrchu - Chata nad Králikmi - Skalka	1 ½ hod

Zdroj: www.geoparkbb.sk

Tabuľka č. 39: **Prehľad športových zariadení**

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Povrch	Poznámka
Králiky	Multifunkčné ihrisko	1	obec	Umelá tráva	osvetlenie LED svietidlami, v zime klzisko
	Futbalové ihrisko	1	obec	tráva	V dobrom stave

Zdroj: Obec 2021

V obci sa nachádza futbalové ihrisko a multifunkčné ihrisko. V roku 2015 bola zrealizovaná rekonštrukcia futbalových šatní. V roku 2019 bolo vybudované v obci nové detské ihrisko v priestoroch materskej školy. Areál je otvorený a sprístupnený aj pre verejnosť.

2.10.2 Služby cestovného ruchu

Ubytovanie
Celková kapacita lôžok v obci je 80 v dvoch ubytovacích zariadeniach.

Stravovanie
Reštauračné služby aj pre neubytovaných turistov poskytuje reštaurácia v areáli Ski Králiky.

Tabuľka č. 40**: Ubytovacie a stravovacie zariadenia v obci**

Názov zariadenia	Lôžková kapacita	Stravovacia kapacita
Penzión Králiky	23 (v súčasnosti mimo prevádzky)	40 (v súčasnosti mimo prevádzky)
Chata Borinka	40	40
Chata Mária	40	40
SPOLU	80	**80**
Počet rekreačných chát	105	**--**

Zdroj: Obec 2021

Chata Mária

Chata Borinka

Penzión Králiky

Obec má vo vlastníctve 3 objekty – rekreačné chaty v lokalite „Na stádle“. Tieto objekty je potrebné zrekonštruovať, momentálne nie je možné ich využívanie. Sú umiestnené vo výhodnej lokalite a majú veľký potenciál.

2.10.3 Zhodnotenie

Obec Králiky je členom Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ, ktorý úspešne rozvíja ponuku cestovného ruchu nielen pre prímestskú ale aj celoslovenskú medzinárodnú klientelu. Počet návštevníkov mikroregiónu, domácich aj zahraničných za roky 2017-2019 pozitívne rástol.
Rok 2020 bol ovplyvnený pandémiou, ale dá sa očakávať, že stúpajúci trend bude pokračovať aj po uvoľnení opatrení.
Výrazne sa zlepšila organizácia údržby a rozvoja turistických a cykloturistických trás, ako aj bežkárskych trás v zimnom období.
Podporuje sa aj ekologizácia dopravy, k dispozícii sú skibusy a cyklobusy počas hlavných turistických sezón.
Zlepšujú sa podmienky parkovania v strediskách, skvalitňuje sa informačný systém s využitím najmodernejších technológií. Postupne dochádza k prepojeniu mikroregiónu, rekreačného strediska Skalka a banského mesta Kremnica.

Spolupráca medzi významnými aktérmi rozvoja cestovného ruchu v tomto území je na dobrej úrovni a neustále sa rozvíja. Jej dobré fungovanie sa pozitívne prejavilo aj pri obnove významnej atraktivity Gorgeyho tunela.

2.11 Trh práce

Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Obyvatelia obce dochádzajú za prácou najviac do mesta Banská Bystrica. Na území obce neexistuje v súčasnej dobe významnejší zamestnávateľ. Obecný úrad zamestnáva 8 zamestnancov (4 administratívni zamestnanci a 4 zamestnanci materskej školy)

Nezamestnanosť na Slovensku v druhom štvrťroku 2020

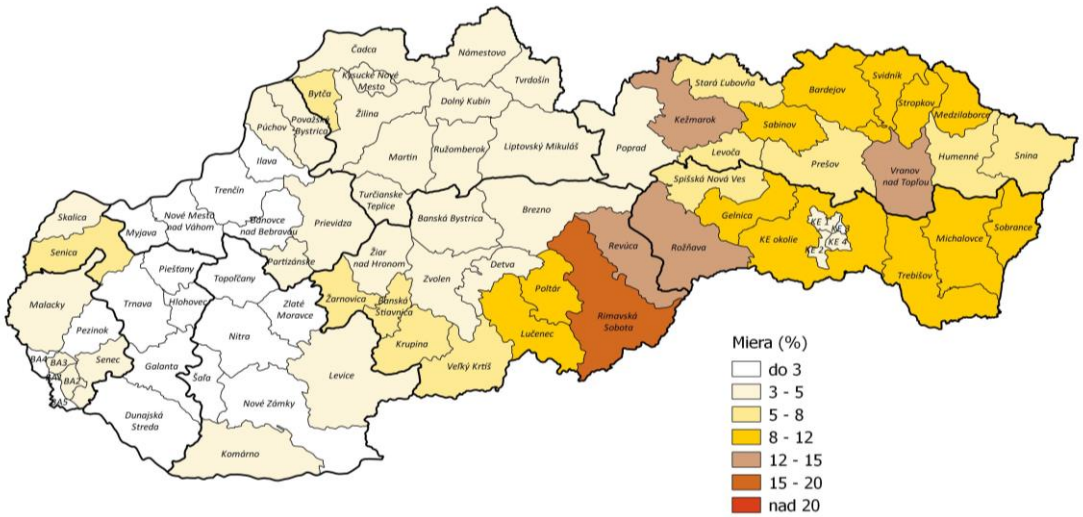
Nezamestnanosť sa zvýšila medziročne o 14,7 %, tak výrazný rast bol naposledy v roku 2010.

Počet nezamestnaných na Slovensku podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) 2) dosiahol v 2. štvrťroku 2020 v absolútnom vyjadrení 177,8 tis. osôb, medziročne vzrástol o 14,7 % (o 22,8 tis. osôb). Takýto prudký nárast bol zaznamenaný naposledy pred desiatimi rokmi (v 2. štvrťroku 2010 vzrástol počet nezamestnaných medziročne o 28,5 %).

Dlhodobý pokles nezamestnanosti sa zastavil v prvom štvrťroku roka 2020, kedy nastala zmena trendu vo vývoji nezamestnanosti a počet nezamestnaných začal rásť. Medziročný nárast počtu nezamestnaných trvajúci aspoň dva štvrťroky za sebou bol zistený naposledy v 3. štvrťroku 2013.
Súčasne miera nezamestnanosti vzrástla medziročne o 0,9 p. b. na 6,6 %, dostala sa tak na úroveň spred dvoch rokov (2. štvrťrok 2018). Sezónne očistená nezamestnanosť sa oproti 1. štvrťroku 2020 zvýšila o 14,3 tis. (o 8,7 %) na 178,4 tis. osôb.

Dopad koronakrízy sa prejavil najmä rýchlym zvýšením počtu aj podielu osôb, ktoré boli krátkodobo nezamestnané (mesiac, respektíve jeden až tri mesiace). V súhrne sa počet osôb v týchto dvoch skupinách v štruktúre nezamestnaných medziročne zdvojnásobil.

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.12.2019

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava.
Miera vidovanej nezamestnanosti je vypočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Algoritmus výpočtu stanovilo MPSVR SR.

Zdroj: ÚPSVaR k 31.12.2019

Tabuľka č. 41: **Vývoj nezamestnanosti v obci**

Ukazovateľ	02/2020	02/2021	Porovnanie 2020/2021
Počet uchádzačov o zamestnanie	14	20	+42%

Zdroj: ÚPSVaR, B. Bystrica 2021

Tabuľka č. 42: **Štruktúra uchádzačov o zamestnanie** v obci za mesiac február 2021

Štruktúra UoZ	Muži	Ženy	Občan -12 kal. Mesiacov nemal pravidelne platené zamestnanie	ZŤP	občan starší ako 50 rokov	Dlhodobo nezamestnaní	Občan vzdelanie nižšie ako stredné odborné
Počet UoZ	10	10	9	1	7	5	4
Podiel v %	50	50	45	5	35	25	20

Zdroj: ÚPSVaR, B. Bystrica 2021

Tabuľka č. 43: **Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku december 2019**

Oblasť	Menej ako 20 rokov	20 - 34	35 - 44	45 - 54	55-59	Viac ako 60 rokov
Obec Králiky	0	6	6	2	3	3

Zdroj: ÚPSVaR, B. Bystrica 2021

V štruktúre podľa veku dosahuje obec Králiky najviac UoZ v skupine vo veku 20-34 a 35-44 rokov po 6 UoZ (percentuálne vyjadrenie 30%), najnižší podiel počtu UoZ je v skupine vo veku 45-54 rokov, kde sú evidovaní 2 uchádzači k 28.02.2021.

2.11.1 Zhodnotenie

Obec plní prevažne funkciu bývania a obyvatelia vo veľkej miere sú zamestnaní v Banskej Bystrici a okolitých mestách. V obci existuje malé podnikanie v podobe malých subjektov, ktoré sa venujú rôznym podnikateľským aktivitám (Stavebné práce, pomocné stavebné práce, autodoprava, účtovníctvo, autoopravovňa...)

2.12 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)

2.12.1 Mimovládne organizácie

V obci je aktívne Občianske združenie „Králická tiesňava“, ktoré vzniklo v roku 2001. Združuje dobrovoľníkov a nadšencov, ktorí pomáhajú obci v oblasti kultúry, histórie a športu.
Klub dôchodcov Králiky združuje seniorov a priateľov klubu. V rámci MKVV sa už od roku 2008 konajú pravidelné stretnutia dôchodcov. Stretnutie s organizuje vždy v inej obci a teší veľkej obľube. Počet účastníkov často presahuje 120.

Tabuľka č. 44: **Zručnosti obyvateľstva**

Obec	Databáza zručných ľudí v území
Králiky	---

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 45: **Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – nehmotné zdroje, ľudský potenciál**

Obec	Kluby, spolky, združenia	Kultúrne podujatia
Králiky	• OZ Školička • Jazdecký klub Králiky • OZ „Chatári Králiky – Dzúrová“ • Občianske združenie Králická tiesňava, *Neregistrované v ROZSR:* • Klub dôchodcov	• Biela stopa SNP (február) • Psie záprahy (február) • Králický ples • Fašiangová veselica • Anna bál spojený s ochutnávkou králickej slivovice • Deň ľudových tradícií – varenie štiarcu • Deň detí v prírode

Zdroj: Obec 2021, register občianskych združení SR 2021

Činnosť mimovládnych organizácií v obci Králiky možno označiť za stredne aktívnu, v niektorých oblastiach málo rozvinutú ale širokospektrálnu. Mimovládne organizácie a ich predstavitelia sa snažia napomáhať riešeniu jednotlivých parciálnych problémov, ktoré trápia občanov tejto obce, resp. regiónu.

Obec vytvára vhodné podmienky pre organizovanie rôznych kultúrno spoločenských akcií.
Hlavnou úlohou kultúrnych aktivít v obci Králiky je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

2.12.2 Športové kluby

Futbalový klub mal silnú tradíciu v obci, ale v poslednom období zanikol z dôvodu nezáujmu mladých o pokračovanie v tomto športe.
V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na úrovni.

2.12.3 Zhodnotenie

V obci sa za posledné obdobie výrazne posilnil komunitný život. Počas roka sa organizuje veľké množstvo kultúrno-spoločenských podujatí, z ktorých niektoré majú už viac ako 10 ročnú tradíciu. Niektoré podujatia majú mikroregionálny význam a často sú navštevované aj obyvateľmi Banskej Bystrice.
Aktivity obce podporujú aj dobrovoľníci, ktorí prispievajú svojou prácou, ale často aj materiálom alebo finančne.
Zaostáva zapojenie mladých do spoločenského, kultúrneho a športového života v obci.

2.13 Územná a integrovaná spolupráca

2.13.1 Regionálna spolupráca

Obec Králiky je členom **Združenia miest a obcí** a taktiež členom **Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ.** Je členom Oblastnej organizácie cestovného ruchu **Stredné Slovensko.**

2.13.2 Územná spolupráca v rozvoji – integrovaný územný rozvoj

Mestský región Banská Bystrica a okolie
Príprava na územnú spoluprácu súvisí s prípravou mestského regiónu Banská Bystrica a okolie na nové programovacie obdobie EÚ, konkrétne na podporu z operačného programu IROP. Integrovaný regionálny operačný program je pripravovaný a bude implementovaný v súlade s princípom „partnerstva“, v rámci implementačného mechanizmu sa navrhuje aplikovať integrovaný prístup. IROP bude implementovaný prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej len „RIÚS“). RIÚS budú mať povahu jedného z nástrojov integrovaného prístupu, ktoré EK ponúka pre nové programové obdobie. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR sú uvedené v zmysle legislatívy EÚ na nové programové obdobie sa realizujú prostredníctvom nasledovných opatrení:

- integrované územné investície (ďalej len ,,IÚI");
- udržateľný mestský rozvoj (ďalej len „UMR“);
- miestny rozvoj vedený komunitou („CLLD“).

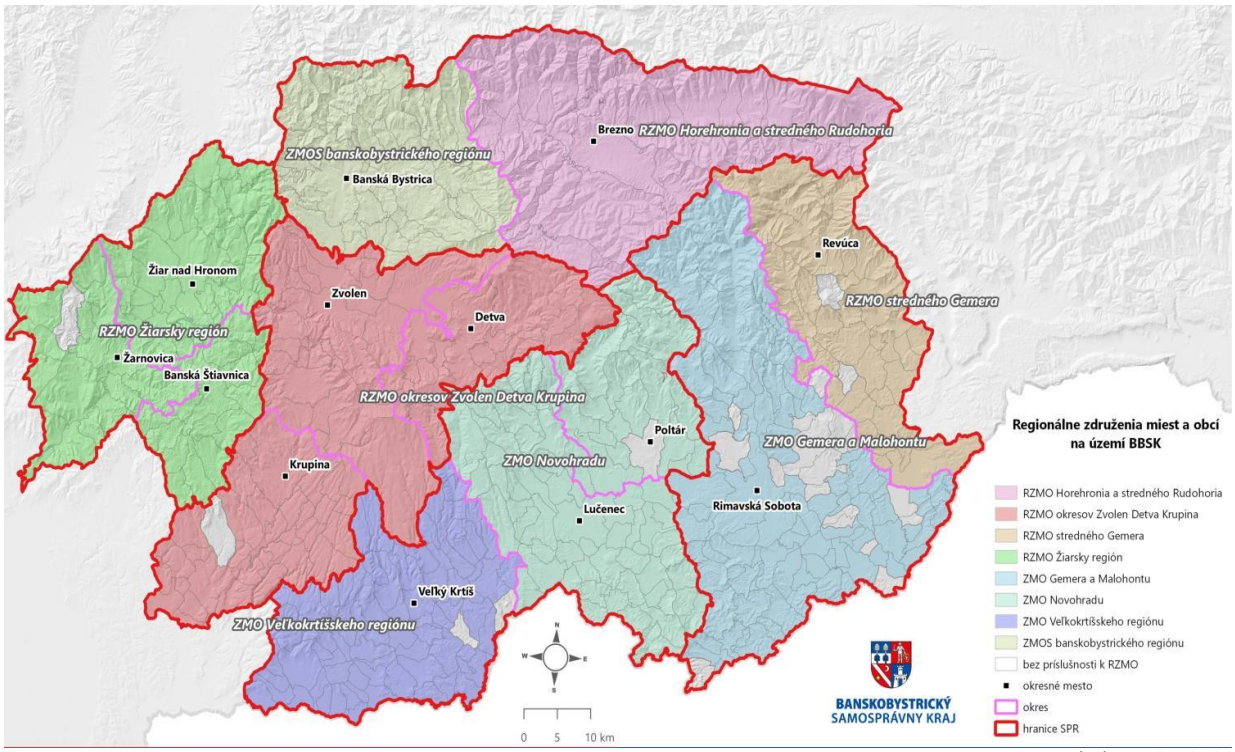
IÚI predstavujú nástroj strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. IÚI budú v podmienkach SR realizované prostredníctvom RIÚS. V kontexte IROP a RIÚS sú IÚI súbor vzájomne prepojených aktivít (vecne a/alebo časovo a/alebo funkčne a/alebo komplementárne a/alebo synergicky a pod.) realizovaných na vymedzenom území. UMR sa bude realizovať ako súčasť modelu RIÚS. Bude zameraný na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev, ktoré majú vplyv na mestské oblasti, pričom najmenej 5 % zdrojov EFRR vyčlenených na národnej úrovni v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa vyčlení na integrované činnosti udržateľného rozvoja miest.

Partnerská dohoda SR definuje osem krajských miest vrátane ich jadrového pásma ťažiska osídlenia vymedzené v KURS 2001 v znení KURS 2011, ktoré predstavujú mestské funkčné oblasti, a na ktorých sa budú realizovať opatrenia UMR v zmysle čl. 7 Nariadenia o EP a Rady (EÚ) č. 1301/2013. CLLD je postavený na fungovaní miestnych verejno-súkromných partnerstiev, inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín. Nástroj CLLD nie je pre RIÚS.

Integrované územné investície (IUI) sú novým realizačným režimom na združovanie financovania z viacerých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných programov pre viacrozmerné a medziodvetvové zásahy. IUI môže byť ideálnym nástrojom na podporu integrovaných činností v mestských oblastiach, keďže poskytuje možnosť kombinovať financovanie spojené s rôznymi tematickými cieľmi vrátane kombinácie financovania z tých prioritných osí a operačných programov EÚ podpory v budúcom programovom období.

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) by mal ako základný princíp podporovať udržateľný rozvoj miest prostredníctvom integrovaných stratégií na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, sociálnych a demografických problémov mestských oblastí. Tento princíp má dvojaký význam: znamená, že zdroje by sa mali sústrediť integrovaným spôsobom na cieľové oblasti so špecifickými problémami miest a projekty rozvoja miest financované z fondu EFRR by sa zároveň mali integrovať do širších cieľov programov.

Nové, flexibilnejšie nástroje, ako sú integrované územné investície (IUI) a komunitný miestny rozvoj (CLLD), podporujú integrovaný prístup k udržateľnému rozvoju miest a uľahčujú súhrn inštrumentálnych a participatívnych spôsobov na zavádzanie stratégií rozvoja miest.

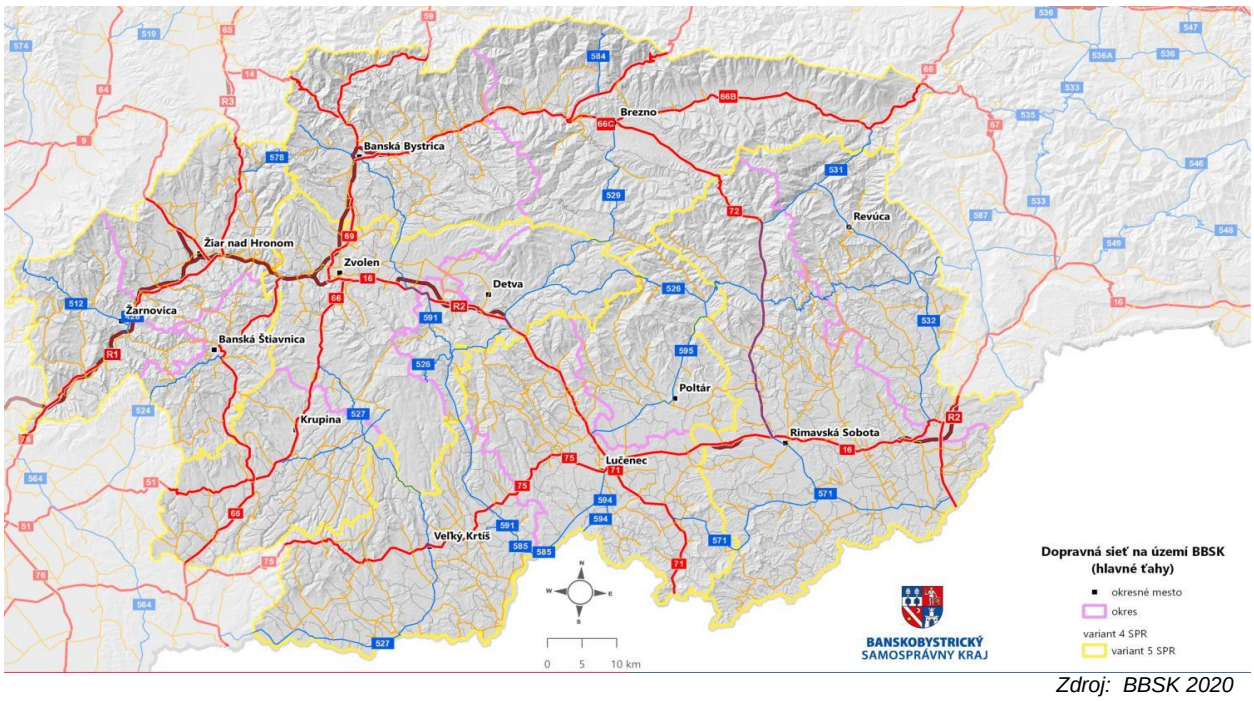

Zdroj: BBSK 2020

Integrovaný územný rozvoj je rozvoj založený na prepájaní odvetvových politík na rôznych hierarchických úrovniach (európskej, národnej, regionálnej, komunálnej) na územnom prístupe s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj a efektívne využitie zdrojov pre dosiahnutie vyššej kvality života jeho obyvateľov.

2.13.3 Udržateľný mestský rozvoj (UMR)

Integrované územné stratégie udržateľného mestského rozvoja (IÚS UMR) rámcujúce IÚI UMR budú definované pre mestské funkčné územia. Územia UMR sú v rámci PHSR VÚC chápané ako špecifické strategicko-plánovacie regióny. IÚS UMR sú autonómne, avšak do IÚS VÚC sú integrované. To umožní pre ich implementáciu využiť nielen zdroje špecificky určené pre UMR, ale aj pre VÚC ako celok.

Zdroj: BBSK 2020

Strategicko-plánovacie regióny		1	2	3	4	5
Územné členenie	Okresy	Banská Štiavnica Žarnovica Žiar nad Hronom	Detva Krupina Zvolen	Banská Bystrica Brezno	Lučenec Poltár Veľký Krtíš	Revúca Rimavská Sobota
Demografia	Počet obcí	68	77	72	150	149
	Počet obyvateľov (k 31.12.2019)	88 706	123 192	172 571	138 818	124 006
	Rozloha (Km2)	1 235,04	1 793,10	2 074,64	2 150,01	2 201,20
	Hustota obyvateľstva (Osoba na Km2)	71,82	68,70	83,18	64,57	56,34
	Priemerná veľkosť obce podľa počtu obyvateľov	1 305	1 600	2 397	925	832
Hospodárstvo	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (2019	46 557	65 387	96 202	66 769	56 852
	Miera evidovanej nezamestnanosti (2019)	5,38%	4,12%	3,67%	7,97%	14,33%
	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (2018)	1 113,85	1 047,98	1 096,95	873,08	857,15
	Počet podnikov (2019)	2 680	4 209	9 839	3 492	2 042
	Počet živnostníkov (2019)	5 876	6 799	10 235	5 815	4 246
Cestné komunikácie	Rýchlostné cesty (Km)	53,85	37,95	17,61	-	18,18
	Cesty I. Triedy (Km)	101,52	122,42	184,43	127,04	105,32
	Cesty II. Triedy (Km)	52,35	128,37	66,98	180,70	173,67
	Cesty III. Triedy (Km)	301,10	310,88	216,08	558,43	452,34
	Cestné komunikácie spolu (Km)	508,82	599,62	485,09	866,18	749,51
Priemyselné parky	Počet zelených parkov	2	3	1	4	-
	Výmera zelených parkov (m2)	714 000	714 824	364 000	587 034	-
	Počet hnedých parkov	1	1	-	2	3
	Výmera hnedých parkov (m2)	154 204	29 517	-	46 676	202 120

Zdroj: BBSK 2020

Hlavným impulzom pre spracovanie dokumentu Integrovanej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja (*ďalej len „IÚS UMR“*) mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich spolu mestskú funkčnú oblasť (ktoré nemajú spoločný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) v zmysle platnej legislatívy) je návrh implementačného mechanizmu pre nové programové obdobie EÚ fondov na roky 2021-2027 a vychádza z procesu monitorovania a hodnotenia realizácie PHSR mesta Banská Bystrica a obcí tvoriacich mestskú funkčnú oblasť v rokoch 2014 - 2020 a ich priemetu do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK).

Zámerom je reagovať na nové výzvy a identifikované špecifické problémy dotknutého územia a politické, sociálne, ekonomické, technologické a environmentálne faktory (zelená a digitálna transformácia, dôslednejšie uplatnenie integrovaných nástrojov a špecificky miestneho prístupu, Industry 4.0, dostupnosť otvorených dát, nové požiadavky na odolnosť územia, občianske iniciatívy a pod.). Potreba spracovania novej implementačnej stratégie udržateľného mestského rozvoja je zmena strategických priorít na národnej úrovni a zmena pohľadu na využitie potenciálu mestskej funkčnej oblasti

IUS sa vypracúva ako územná rozvojová stratégia pre mestské funkčné územie s jadrovým mestom Banská Bystrica a obcami: Badín, Dolný Harmanec, Harmanec, Horná Mičiná, Horné Pršany, Hronsek, Kordíky, **Králiky**, Kynceľová, Malachov, Môlča, Nemce, Riečka**,** Selce, Slovenská Ľupča, Tajov, Špania Dolina, Vlkanová.

Územie je súčasťou subregiónu okresov Banská Bystrica a Brezno.

Z hľadiska typovej kategorizácie, podľa návrhu **Vízie a stratégie Slovenska do roku 2030**, územie mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica patrí medzi mestské aglomerácie využívajúce svoj rastový potenciál zameraný hlavne na zabezpečenie udržateľnosti rozvoja územia.

Špecifickou prioritou pre tento typ územia je zabezpečenie udržateľnosti jeho rozvoja a harmonizácia dynamiky rozvoja jednotlivých funkčných systémov mesta ako motorov rozvoja regiónu a zabezpečenie ich udržateľnosti a to najmä s dôrazom na:

- Zlepšenie dopravy medzi jadrom aglomerácie a jej zázemím;
- Efektívne riešenie problematiky životného prostredia spojenej s koncentráciou veľkého množstva obyvateľov a adaptácia aglomerácií na zmenu klímy;
- Zabezpečenie dostatočného rozsahu služieb, občianskej vybavenosti a predchádzanie vzniku a prehlbovania sociálneho vylúčenia;

- Zlepšovanie podmienok pre posun podnikov smerom ku konkurencieschopnosti založenej na znalostiach a inováciách v rámci regionálnych inovačných ekosystémov;
- Zohľadnenie zvýšenia nákladov na výstavbu, údržbu a modernizáciu infraštruktúry v mestských aglomeráciách.

Vízia rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Banská Bystrica do roku 2050:

Mestské funkčné územie Banskej Bystrice ako jedinečné územie pre kvalitný život, podnikanie, prácu a zážitky.

Hlavný cieľ: ***Rozvíjať mestskú funkčnú oblasť a mesto pre obyvateľov, návštevníkov, podnikateľov a investorov***

Priorita 1 Prosperujúca mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica - *magnet pre mladých a vzdelaných ľudí*

Priorita 2 Zelená a zdravá mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica - *kvalitné, bezpečné, zdravé a atraktívne prostredie*

Priorita 3 Dobré spravovaná mestská funkčná oblasť a mesto Banská Bystrica - *kvalitné verejné politiky s účasťou občanov*

(podľa Vstupná správa pre spracovanie IÚS pre UMR FMO Banská Bystrica zo dňa 22.12.2020 aktualizácia. 07 2021)

2.14 Bezpečnosť a kriminalita

Územie Mikroregiónu Kremnické vrchy – Východ môžeme považovať za bezpečné s nízkym výskytom trestnej činnosti. V obciach nie je nutné zriaďovať obecné polície. Každá obec má kamerový systém na vyhradených miestach s vyššou pravdepodobnosťou spáchania trestného činu, alebo výtržníctva. Územie spadá do pôsobnosti Okresného riaditeľstva policajného zboru v Banskej Bystrici a štatistické údaje sú sledované za územie mikroregiónu spolu s mestskou časťou Podlavice.

Tabuľka č. 46: **Prehľad trestných činov**

	2020	2019	rozdiel
Trestné činy celkom	454	498	-44
objasnených	242	273	-31
%	53,30	54,82	-1,52
lúpeže	1	0	1
objasnené	1	0	1
%	100,00	--	--
ublíženie na zdraví	1	4	-3
objasnené	1	0	1
%	100,00	0,00	100
nebezpečné vyhrážanie	0	3	-3
objasnené	0	2	-2
%	--	66,67	--
krádeže vlámaním	2	0	2
objasnené	1	0	1
%	50,00	--	--
krádeže osobných motorových vozidiel	3	4	-1
objasnené	2	2	0
%	66,67	50,00	16,667
veci a súčiastky osobných motorových vozidiel	1	7	-6
objasnené	0	1	-1
%	0,00	14,29	-14,29
výtržníctvo	0	1	-1
objasnené	0	1	-1
%	--	100,00	--
alkohol (289 TZ)	21	18	3
objasnené	21	17	4
%	100,00	94,44	5,5556
spáchané na ulici	62	70	-8
objasnené	54	43	11
%	87,10	61,43	25,67
hodina spáchania	6-14	14-22	--
deň v týždni	ut.-sob.	streda	--

Zdroj: Okresné riaditeľstvo PZ BB, 2021

2.14.1 Zhodnotenie

Na území mikroregiónu je výskyt trestných činov nízky. Územie je bezpečné.

2.15 Územný a investičný rozvoj obce

(súlad s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry.

Záväzná časť:

- Ťažiská osídlenia najvyššej úrovne: podporovať rozvoj banskobystricko-zvolenského ťažiská osídlenia ako aglomerácie najvyššieho celoštátneho a medzinárodného významu
- Podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa: hornopohronskú rozvojovú os: Banská Bystrica Brezno - Heľpa

Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja BBSK 2015 – 2023:

VÍZIA:

„Región otvorený príležitostiam, novým možnostiam a s úctou k tradíciám, človeku a prírode...“

Strategický cieľ

Zlepšiť kvalitu života obyvateľstva prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti a výkonnosti ekonomiky kraja, investovaním do kvalitných verejných služieb, inovácií a udržateľných environmentálnych riešení.

- **Prioritná oblasť 1** Zdravé a adaptabilné prostredie - zelený región
- **Prioritná oblasť 2** Lepšia kvalita života – služby pre ľudí
- **Prioritná oblasť 3** Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky
- **Prioritná oblasť 4** Partnerstvá (horizontálna priorita)

Vzhľadom k veľkým vnútroregionálnym rozdielom na území kraja a v súvislosti s cielenou podporou územnej súdržnosti založenej na vyváženom územnom rozvoji, polycentrickom prístupe s cieľom postupného vytvárania nových funkčných území sa Banskobystrický kraj musí špecificky zamerať a 5 skupín okresov:

- okresy s najvyššou prioritou podpory – okres Revúca, Poltár a Rimavská Sobota,
- okresy s druhou najvyššou podporou – okresy Detva, Krupina, Veľký Krtíš,
- okresy s vysokou podporou – okresy Banská Štiavnica, Brezno, Lučenec a Žarnovica,
- okresy s nižšou podporou – okres Žiar nad Hronom**,**
- okresy s cielenou podporou – okresy Banská Bystrica a Zvolen.

PRIORITNÁ OBLASŤ 1: Zdravé a adaptabilné prostredie - Zelený región

Prioritná oblasť je zameraná najmä na podporu projektov a aktivít v oblasti životného prostredia a environmentálnej infraštruktúry, ekologickej a bezpečnej dopravy a mobility, a rozvoja vidieka s dôrazom na chránené oblasti.

Špecifický cieľ 1.1: •Vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy

Opatrenie

1.1.2 Vytvorenie IDS

Aktivity

Výstavba spoločných prestupných bodov, terminálov intermodálnej dopravy vrátane systémov inteligentného parkovania a pod. Modernizácia a výstavba zastávok VOD Zavedenie nového tarifného a informačného systému VOD

Opatrenie 1.1.4. Vytvorenie regionálnej siete cyklotrás

Aktivity

Výstavba nových úsekov cyklotrás Obnova, údržba a rekonštrukcia už existujúcich cyklotrás Budovanie infraštruktúry súvisiacej s nemotorovou dopravou (záchytné parkoviská Park&Ride)

Opatrenie 1.1.5 Vypracovanie analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie ekologickej, udržateľnej a bezpečnej dopravy na území kraja
Aktivity
Spracovanie resp. aktualizácia strategických dokumentov v súlade s platnou legislatívou a územnoplánovacou dokumentáciou , tvorba mobilných aplikácií, interaktívnych máp a portálov

Špecifický cieľ 1.2: ● Podporovať zmierňujúce a adaptačné opatrenia zmeny klímy

Opatrenie 1.2.1 Zavádzanie adaptačných a zmierňujúcich opatrení zmeny klímy v mestskom prostredí
Aktivity
Realizácia prvkov zelenej a modrej infraštruktúry
Revitalizácia vnútroblokov v mestách
Podpora občianskych a komunitných zelených iniciatív
Vypracovanie koncepčného dokumentu (zmeny klímy, nízkouhlíková stratégia)

Špecifický cieľ 1.4: ● Zlepšiť kvalitu životného prostredia
Opatrenie 1.4.2 Zlepšenie systému zberu, separácie a zneškodňovania odpadu a prevencia /odstraňovanie environmentálnych záťaží/
Aktivity
Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov/odstraňovanie environmentálnych záťaží
Zavádzanie nových systémov a technológii v oblasti odpadového hospodárstva

Opatrenie 1.4.3 Zlepšovanie kvality ovzdušia s dôrazom na tuhé emisie
Aktivity
Podpora zmeny palivovej základe energetických zdrojov na výrobu tepla a teplej vody v prospech využívania OZE
Podpora vypracovania nízkouhlíkových stratégií najmä v mestských oblastiach - Integrované, nízkouhlíkové stratégie a trvalo udržateľné plány činnosti pre mestské aglomerácie, vrátane systémov verejného osvetlenia a inteligentných sietí

PRIORITNÁ OBLASŤ 2: Lepšia kvalita života – Služby pre ľudí
Prioritná oblasť je zameraná predovšetkým na sociálnu inklúziu a boj proti chudobe, rozvoj verejných služieb poskytovaných komunitou v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, bývania, vzdelávania, kultúry, športu a bezpečnosti.

Špecifický cieľ 2.2: ● Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom komunitne poskytovaných služieb
Špecifický cieľ 2.3: ● Zabezpečiť efektívne, kvalitné a udržateľné služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľstva

Opatrenie 2.3.1 Zvýšenie efektívnosti, flexibility a dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti
Aktivity
Podpora integrácie zdravotníckych služieb vrátane sociálnych služieb budovaním CIZS, nové procesné a diagnostické
Optimalizácia siete zdravotníckych zariadení (primárna zdravotná starostlivosť, špecializovaná zdravotná starostlivosť, ústavné zariadenia, dlhodobá zdravotná starostlivosť)
Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám

Opatrenie 2.3.2 Zabezpečenie procesu DI
Aktivity
Rozvoj ambulantných , nepobytových sociálnych služieb poskytovaných komunitou
Vytvorenie nových a inovatívnych sociálnych služieb (využitie IKT, kombinácia služieb, mobilné služby a pod. vrátane preventívnych opatrení
Opatrenie 2.3.3 Vytváranie služieb poskytovaných komunitným spôsobom
Aktivity
Podpora vytvárania služieb poskytovaných v teréne, v prirodzenom prostredí

Opatrenie 2.4.1 Systémová podpora dostupného bývania /nájomného bývania

Aktivity
Obnova a budovanie cenovo dostupných bytov najmä pre mladé rodiny a osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Opatrenie 2.4.2 Obnova existujúceho bytového fondu
Aktivity
Vytváranie nových modelov manažmentu existujúceho bytového fondu vrátane rôznych možností bývania (sociálne, núdzové, dočasné, štartovacie byty, byty s rôznym štandardom a pod.)

Opatrenie 2.5.1 Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry
Aktivity
Obnovenie najhodnotnejších objektov v rámci pamiatkového fondu a pamiatok

PRIORITNÁ OBLASŤ 3: Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky
Prioritná oblasť je zameraná hlavne na podporu podnikania, rozvoja cestovného ruchu, kreatívnej ekonomiky, inovácií, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a tvorbu nových pracovných miest.

Špecifický cieľ 3.1: ● Zvýšiť inovačnú schopnosť v priemysle a službách
Opatrenie 3.1.1 Využívanie existujúcich priemyselných zón a nevyužitých priestorov pre hospodársky rast
Aktivity
Identifikovať a propagovať priemyselné zóny a nevyužívané objekty na území kraja a podporovať vznik podnikateľských aktivít a vznik nových pracovných miest
Vytvoriť stálu komunikačnú platformu medzi podnikateľskými subjektmi a samosprávou vrátane špecializovaných agentúr a inštitúcií /SARIO, SBA a pod.
Podporovať podnikateľské aktivity využívajúce domácu surovinovú základňu a ľudské zdroje

Opatrenie 3.1.2 Podpora spoločných projektov inštitúcií VaV, podnikateľských subjektov a vzdelávacích inštitúcií
Aktivity
Vytvorenie spoločnej komunikačnej platformy medzi výskumno-vývojovými inštitúciami a podnikateľskou sférou

Opatrenie 3.3.2 Dobudovanie infraštruktúry cestovného ruchu
Aktivity
Vytvoriť sieť udržiavaných turistických, náučných chodníkov a cyklotrás

Opatrenie 3.4.1 Prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce a podnikaním
Aktivity
Podpora návratu osôb ohrozených sociálnym vylúčením na trh práce zlepšením prístupu k informačným, poradenským službám

Opatrenie 3.4.2 Podpora sociálnej ekonomiky
Aktivity
Vytváranie subjektov sociálnej ekonomiky, podpora flexibilných foriem zamestnávania

Program rozvoja obce Králiky 2021 - 2028 je v súlade s požiadavkami záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) na záväznú časť ÚPD obce Králiky.

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja schváleného vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998 a jeho zmeny a doplnky riešia rozvoj územia podrobnejšie. V tomto dokumente sú zakotvené hlavne:

- rekonštrukcia cesty č. I/66 v úseku Slovenská Ľupča – Brezno (kategória S 22,5/80,100; úsekovo R 22,5/80,100)
- návrh trasy E 77 Banská Bystrica – Slovenská Ľupča – Korytnica so zatunelovaním trasy pri obciach Moštenica a Hiadeľ
- elektrifikácia celoštátnej žel. trate Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany
- predĺženie pohronského SKV s napojením sídiel po trase
- výstavba zariadení na využitie miestnych zdrojov energie

- vybudovať sieť digitálnych ústrední na všetkých úrovniach

Zhodnotenie a požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD - <u>Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC)</u> / výber častí vo vzťahu ku územiu mikroregión Kremnické vrchy – východ.

<u>I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia</u>

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry a hospodárstva

...

1.7.2. zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrám podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

...

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,

2.2.3. v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom a s prioritným cieľom udržania biodiverzity a trvalo udržateľného rozvoja územia,

2.2.4. pri využívaní lesných pozemkov uplatňovať funkčnú diferenciáciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy, existujúce hospodárske lesy podľa možnosti prekategorizovať na lesy osobitného určenia,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,

2.2.8. vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, prioritne v horských oblastiach s podporou tradičného pastevného odchovu hospodárskych zvierat, v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu trvalých trávnych porastov v súlade s udržaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

...

Regionálny rozvoj

2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,

2.4.5. podporovať rozvoj výrob a služieb založených na využití domácich zdrojov,

...

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

3.1.6. pre dosiahnutie strategického cieľa a špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu v kraji je v plánovaní a regulácii územného rozvoja potrebné za prioritné považovať:
...vedomostno-poznávacie štruktúry:
GEOPARKY – Banskoštiavnický, Banskobystrický, Novohradský,
mototuristické trasy:
...Slovenská banská cesta (Malé Karpaty – Štiavnicko-bystrická oblasť – Rudohorie),
Železná cesta (v rámci programu „Európske kultúrne cesty priemyselných pamiatok“ – trasa: Košický kraj - Červená Skala - Muráň - Tisovec - Hnúšťa - Sirk - Jelšava - Štítnik - Kunova Teplica -Tornaľa - Kráľ – Maďarská republika)
! cyklomagistrály:...
Zelená stuha Pohronia
! vodná turistická trasa: rieky Hron a Ipeľ

3.1.7. v horskom turizme plne využiť potenciál pre rozvoj zimných lyžiarskych športov v jestvujúcich turistických strediskách, podmienený dosiahnutím konsenzu s orgánmi ochrany prírody a krajiny, umožňujúceho ich funkčné rozšírenie a prípadnú integráciu do aglomerácií. Rozvoj zamerať na dobudovanie rekreačnej vybavenosti a dopravnej a technickej infraštruktúry pre zabezpečenie celoročného využívania ich kapacít,

3.4. Rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest,

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia a jeho okolia,
3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,
3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít
3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,
3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach s 3. až 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu.
3.7. Zvyšovať kvalitatívny štandard jestvujúcich stredísk rekreácie a turistiky na území Národného parku Nízke Tatry, Národného parku Muránska planina, Národného parku Veľká Fatra, Národného parku Slovenský raj a v Chránenej krajinnej oblasti Poľana, len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.
3.8. Viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.
3.15. Vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.
3.16. Využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.
3.17. Zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.
3.18. Podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.
4.10. Rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).
4.14. Podporovať ťažbu nerastov len v územiach kde sa pri realizácii ťažby nepredpokladajú jej negatívne dopady na životné prostredie, vznik environmentálnych záťaží, záujmy ochrany prírody a krajiny, terénny reliéf a súčasnú krajinnú štruktúru. Podporovať len takú ťažbu nerastov, ktorá nepoužíva technológiu kyanidového lúhovania.
4.15. Zabezpečiť ochranu všetkých vodných zdrojov v rozsahu ich vymedzených ochranných pásiem na území kraja využívaných na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

5.4.5. podporovať iniciatívu obcí na vytváranie a odborné vedenie evidencie pamätihodností jednotlivých obcí ako významného dokumentu o kultúrnom dedičstve a histórii špecifických regiónov na území Banskobystrického kraja.
5.5. Zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám, v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu.
5.7. Podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt: banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, huty, hámre, vaľkovne a pod., vybraté typické remeselnícke a priemyselné objekty...

...

7.1.12. v súlade s Plánmi manažmentu povodí zabezpečiť ochranu pred povodňami realizáciou preventívnych technických a biotechnických opatrení v povodiach, ktoré spomalia odtok vôd z povodia do vodných tokov, výstavbu retenčných nádrží a poldrov, ochranných hrádzí, protipovodňových línií a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov a ich nevyhnutnú opravu a údržbu,
7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,

...

7.3.2. ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje

7.3.5. podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,
7.3.8. podporovať v oblastiach s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov pre potreby obyvateľov a služieb

- **Regionálny systém ekologickej stability** okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhuje ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.
  ÚSES: je zdokumentovaný v územnom pláne obce Králiky.

- **Územný plán obce** – obec **Králiky** má vypracovanú ÚPD, resp. platný územný plán z roku 1987 pre intravilán obce a územný plán zóny z roku 2000 pre celý kataster obce v znení zmien a doplnkov 1 a 2.

ROEP a Pozemkové úpravy
Obec má spracovaný dokument ROEP (situáciou v ROEP a pozemkových úpravách): ukončený 2005.

Pre územný a investičný rozvoj obce majú charakter zákona schválené územnoplánovacie dokumenty, ktoré v zmysle ustanovení stavebného zákona vo svojich záväzných častiach stanovujú regulatívy a limity rozvoja územia, pre ktoré sú spracované. Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre obec Králiky je **Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj.**
Obec Králiky sa riadi nasledovnými územnoplánovacími dokumentáciami, schválenými v zmysle platnej legislatívy:

Tabuľka č. 47: **Stav schválenej územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov**

Por. č.	Názov dokumentácie	Spracovateľ (zodpovedný autorizovaný architekt na pečiatke)	Názov spracovateľa (projektová kancelária)	Číslo uznesenia	Číslo VZN o schválení
1	ÚPN Kremnické vrchy KSCR Králiky - Územný plán obce	Ing.arch.Anton Supuka	Lardurbia Supuka	1987	---
2	Územný plán zóny (ÚPN Z) centra rekreácia sídelného útvaru (SRCR) Banská Bystrica –Králiky	Ing. arch. Chocholová	Urkea	2000	05/2001
3	ÚPN Kremnické vrchy KSCR Králiky - Doplnok č. 1 – časť Lovisko	Ing.arch. Anton Supuka	Lardurbia Supuka	188/2010	**3/2010** z 27.8.2010
4	ÚPN Kremnické vrchy KSCR Králiky - Doplnok č. 2 – časť Grešková	Ing.arch. Anton Supuka	Lardurbia Supuka	188/2010	**4/2021** z 27.8.2010

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 48: **Iná dokumentácia** hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Por. č.	Názov dokumentácie	Spracovateľ (zodpovedný autor na pečiatke)	Názov spracovateľa (projektová kancelária)	Dátum spracovania/ dňa v OcZ	Číslo uznesenia
1	Komunitný plán	Ing. Jozef Vida		19.6.2018	4-9/2018
2	Program rozvoja obce Králiky 2014 -2020	Obec Králiky		23.10.2014	7-11/2014

Zdroj: Obec 2021

Tabuľka č. 49: **Prehľad – iná projektová dokumentácia**

Názov	Predmet riešenia	Spracovateľ	Aktuálnosť/rok

Zdroj: Obec 2021

2.15.1 Hlavné smery a podmienky rozvoja podľa územného plánu

Obec **Králiky** má vypracovanú ÚPD, resp. platný územný plán z roku 1987 pre intravilán obce a územný plán zóny z roku 2000 pre celý kataster obce v znení zmien a doplnkov 1 a 2.

Koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce predpokladá vytváranie podmienok pre stabilizáciu trvale žijúcich obyvateľov obce s predpokladom tvorby územných podmienok pre rozvoj bývania v rodinných domoch (IBV-individuálna bytová výstavba)) v kombinácii s chatovou rekreáciou (ICHR – individuálna chatová rekreácia) a zmiešanou funkciou v rekreačných lokalitách pre možnosť využitia pre bývanie v objektoch ICHR.

Územný plán obce Králiky stanovil koncepciu dlhodobého územného rozvoja obce a zásady jeho funkčného a priestorového usporiadania.

Všeobecne záväzné nariadenie MESTA Banská Bystrica č.168/2006 k schválenému Územnému plánu aglomerácie Banská Bystrica Zmeny a doplnky XII. etapa, lokalita č. 147, Centrum rekreácie a cestovného ruchu Banská Bystrica-Králiky, Územný plán sídelného útvaru Kremnica Zmeny a doplnky, Komplexné stredisko cestovného ruchu Skalka - vybraté časti

k.ú. BANSKÁ BYSTRICA
a)areál skokanských mostíkov
- zachovať vo funkčno – priestorovom usporiadaní územia centra
rekreácie a cestovného ruchu areál skokanských mostíkov

b)lyžiarsky areál
- rekonštruovať areál doplnením a rozšírením pôvodných zjazdových tratí s technickým zasnežovaním, výškove situovaných od 790 m.n.m do 1232 m.n.m
- postupne vybaviť lyžiarsky areál OHDZ na celkovú kapacitu 10 300 osôb/ hod. s počtom obrátok 3,25 s návrhom 1 kabínkovej lanovky, 3 sedačkových lanoviek a 6 lyžiarskych vlekov
- v priestore dojazdov lyžiarskeho areálu uvažovať len so zariadeniami pre stravovanie a rýchle občerstvenie, komplexným servisom pre návštevníkov, službami a technickým zázemím a zariadeniami pre statickú dopravu návštevníkov.
- uvažovať s prepojením lyžiarskeho areálu na Králikoch s komplexným strediskom cestovného ruchu Skalka prostredníctvom OHDZ a zjazdových tratí

c) bežecký areál
- zachovať funkciu bežeckého areálu vo funkčnom systéme centra rekreácie a cestovného ruchu
- rozvojové plochy orientovať v severovýchodnom smere od súčasnej komunikácie prebiehajúcej cez bežecký areál. Na týchto plochách uvažovať s výstavbou technicko – ubytovacieho objektu, hospodárskeho objektu a prípravnou plochou pre lyžiarov
- objekty pre jury a organizátorov zachovať pri zabezpečení všetkých hygienických noriem
- prípravnú plochu pre lyžiarov využívať len v prípade pretekov a tréningov v zimnom období
- štartovaciu a cieľovú rovinku zachovať, nezväčšovať plochu v záujme rešpektovania ochranného pásma vodných zdrojov, zákaz výstavby objektov a zariadení
- biatlonovú strelnicu zachovať, zabezpečiť jej povrchovú

e)areál Králickej chaty
- turistickú chatu rekonštruovať, zvýšiť štandard na horský hotel a rozšíriť ubytovaciu kapacitu na cca 60 lôžok
- dobudovať športovú, rekreačnú a relaxačnú vybavenosť v okolí chaty
- presmerovať dopravné napojenie chaty cez areál skokanských mostíkov

f)chatová osada Pod Králickou chatou
- uvažovať s možnosťou rekonštrukcie podnikových zotavovní a chát pri zachovaní súčasných kapacít ubytovania cca 220 lôžok
- dobudovať lokalitu športovou vybavenosťou a rozptylovými plochami pre oddych v prírode
- skvalitniť pešie prepojenie lokality s osadou U Ruskov

g)individuálna chatová rekreácia a rekreačné bývanie na Stadle
- založenú zónu naďalej využívať pre individuálnu chatovú rekreáciu, rekreačné bývanie a výstavbu

rodinných domov

h)zóna individuálnej bytovej výstavby v lokalite Jergánka
- uvažovať s urbanizáciou lokality zástavbou rodinných domov
- možnosť výstavby je podmienená lokálnym geologickým prieskumom

i)lokalita Pánska
- územie chaty riešiť ako polyfunkčnú zónu sídelného útvaru Králiky, v ktorej budú umiestnené aktivity občianskej vybavenosti, bývanie, športové zariadenia a lyžiarsky vlek s upravenými plochami pre sánkovanie
- vybudované futbalové ihrisko zachovať, dotvoriť ho vysokou a kríkovou zeleňou, objekt šatní rekonštruovať
- komplex futbalového ihriska dotvoriť navrhovaným parčíkom využívajúcim priestor medzi futbalovým ihriskom a miestnou obslužnou komunikáciou
- rekonštruovať šatne športovcov pri ihrisku, pri rekonštrukcii
- územie lokality „Pánska“ medzi existujúcou obslužnou komunikáciou a juhozápadnou hranicou katastrálneho územia Banskej Bystrice urbanizovať v priestore nadväzujúcom na futbalové ihrisko objektmi občianskej vybavenosti, zbytok územia zastavať rodinnými domami.

j)lokalita Dolina
- územie lokality využiť pre rekreačno –športové aktivity, dobudovať cvičný skokanský mostík, areál vybaviť malým lyžiarskym a sánkarským vlekom.

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE MESTA Banská Bystrica č.79/2000 VZN k schválenému Územnému plánu centra rekreácie a cestovného ruchu Banská Bystrica - Králiky a k schválenému Územnému plánu zóny centra rekreácie a cestovného ruchu Banská Bystrica – Králiky.

Toto Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Banská Bystrica o Územnom pláne zóny centra rekreácie a cestovného ruchu Banská Bystrica – Králiky bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici č. 139/2000 dňa 17.2.2000 a nadobudlo účinnosť dňom 10.3.2000.

Zmeny a doplnky č. 1 ÚPN VÚC Kremnické vrchy, komplexné stredisko cestovného ruchu (skr. KSCR) Králiky boli vypracované pre časť obce Králiky – Lovisko.

Zmeny a doplnky č. 2 ÚPN VÚC Kremnické vrchy, komplexné stredisko cestovného ruchu (skr. KSCR) Králiky boli vypracované pre časť obce Králiky – Grešková.

Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity

Tabuľka č. 50: **Majetok obce**

Obec	Celková nadobúdacia hodnota majetku obce v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2020
Králiky	594833,9	12416016,79

Zdroj: Obec 2021

Vymedzenie majetku obce:
1. Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce vrátane finančných prostriedkov a majetkove práva obce.
2. Majetok obce tvoria najmä:
   a) veci, ktoré na základe zákona č.138/1991 Zb. o majetku obci v znení neskorších predpisov prešli z majetku
   Slovenskej republiky do vlastníctva obce,
   b) veci, ktoré obec nadobudlo na základe kúpnej zmluvy, darovacej zmluvy, zámennej zmluvy,
   c) veci a súvisiace majetkove práva, ktoré obec získa pri hospodárení s vlastným majetkom, v rámci svojej činnosti, pri plnení úloh vyplývajúcich mu zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších
   predpisov,
   d) majetkove práva vrátane pohľadávok a záväzkov,
   e) cenne papiere,
   f) obchodne podiely v obchodných spoločnostiach, v ktorých je obec spoločníkom,
   g) iné majetkove práva.

2.16 Inteligentné riešenia

Obec Králiky sa venuje inovatívnym a inteligentným riešeniam predovšetkým v oblasti modernizácie verejnej správy a v oblasti zlepšenia života jej obyvateľov.
Obec aktívne spolupracovala pri zabezpečení a obnove verejného osvetlenia a zavádzaní bezdrôtového obecného rozhlasu. Moderné riešenia boli uplatnené aj v rámci úspory elektrickej energie, hospodárení s odpadmi a komunikácii s občanmi obce. Rovnako obec pristupuje k znižovaniu emisií rekonštrukciou kotolní vo verejných budovách.
Obec je otvorená moderným a inteligentným riešeniam pri riešení parkovania v obci s aktívnou participáciou vlastníkov pozemkov, regulovaní osvetlenia obce podľa intenzity denného svetla a využitiu elektromobility a cyklodopravy a komunikácii cez aplikácie v obraze, čím obec smeruje k budovaniu lepšej komunikačnej platformy smerom k občanovi obce.
Obec je otvorená SMART Cities riešeniam verejnej správy (napr. digitálne modelovanie fyzického prostredia pre občanov a iné)
Základné faktory a ukazovatele, ktoré spôsobujú vznik rozdielov pri implementácii **SMART agendy**:
Šesť „inteligentných - smart" pilierov tvorí:
• hospodárska dynamika a inovácie (inteligentné hospodárstvo)
• udržateľnosť životného prostredia (inteligentné životné prostredie)
• kvalita správy (inteligentné spravovanie)
• zjednodušenie dostupnosti (inteligentná mobilita)
• ľudský kapitál (inteligentná spoločnosť)
• kvalita života (inteligentný život)

2.17 Realizovaný rozvoj

Realizované investície, projekty, aktivity hlavne so zameraním na integrovaný prístup (posledných 7 rokov).

Tabuľka č. 51. : **Realizované projekty v obci za posledných 7 rokov**

Projekt:	**Revitalizácia verejného priestranstva pred budovou OU**
Podporil:	Environmentálny fond
Rok:	2014
Rozpočet:	6815,00
Projekt:	**Oplotenie cintorína**
Podporil:	Úrad vlády SR
Rok:	2015
Rozpočet:	12000.00
Projekt:	**Rekonštrukcia futbalových šatní**
Podporil:	Ministerstvo financií SR
Rok:	2015
Rozpočet:	15 000.00
Projekt:	**Zateplenie obecného úradu**
Podporil:	Pôdohospodárska platobná agentúra
Rok:	2016
Rozpočet:	98495,00
Projekt:	**Rekonštrukcia miestnej komunikácie**
Podporil:	-
Rok:	2017
Rozpočet:	55000.00
Projekt:	**Zateplenie MŠ Králiky**
Podporil:	Pôdohospodárska platobná agentúra
Rok:	2018
Rozpočet:	146463,90
Projekt:	**Revitalizácia verejného priestranstva v obci-Parkovisko u Ruskov**
Podporil:	Environmentálny fond
Rok:	2018
Rozpočet:	84406,11
Projekt:	**Výstavba detského iriska**
Podporil:	Úrad vlády SR
Rok:	2019
Rozpočet:	84406,11

Zdroj: Obec 2021

2.18 Finančná analýza

Tabuľka č. 52-53: **Prehľad domácich finančných zdrojov**

Domáce zdroje					
Štátne zdroje					
kód	**Názov**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
111003	Výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	192219,87	205257,69	232757,28	231197,00
312001	Transfer zo štátneho rozpočtu	3853,72	526,86		

Zdroj: Obec 2021

Domáce zdroje					
Obecné zdroje					
kód	**Názov**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
121001	Z pozemkov	11700,58	12126,85	10571,36	10288,00
121002	Zo stavieb	13097,58	12669,45	12889,67	12714,00
121003	Z bytových a nebytových priestorov v bytovom dome				
130	Dane za tovary a služby	13401,89	13704,19	14201,00	13378,00
210	Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	10368,81	8936,00	9726,09	9100,00
220	Administratívne a iné poplatky a platby	4229,11	6886,73	6080,00	6507,00
230	Kapitálové príjmy				3941,00
240	Úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov				
290	Iné nedaňové príjmy	3757,49	1133,00	1385,00	

Zdroj: Obec 2021

Domáce zdroje spolu				
Názov	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Štátne zdroje	196073,59	205784,55	232757,28	231197,00
Obecné zdroje	56555,46	55456,22	55033,12	55928,00

Zdroj: Obec 2021

3. SWOT analýza

3.1 Vnútorná SWOT analýza (obec)

obec Králiky

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Pekná príroda a okolie • CHKO Králická tiesňava • Králické vodopády • Výborné terény na lyžovanie a turistiku • Blízkosť mesta • Zdroje kvalitnej pitnej vody • Platný územný plán • Veľký kultúrny dom • Futbalový štadión • Dom smútku • Obecná pálenica, králická slivovica • Vybudované lyžiarske stredisko s vlekmi a lanovkou • Mostíky, strelnica, bežecký areál • Dobré snehové podmienky • Servis lyží • Možnosti pre horolezectvo • Chov koní • Jazdecký oddiel • Materská škola v peknom prostredí • Zbor pre občianske záležitosti • Spoločné akcie (Mikuláš, karneval, lyžiarske preteky, MDD s vysokou účasťou) • Športové a kultúrne podujatia (nohejbalový turnaj, Deň ľudových tradícií so súťažou vo varení Štiarcu, Fašiangy spojené s obecnou zabíjačkou) • Knižnica • Obecné pasienky • Ubytovanie na súkromí (cca4) • Prisťahovávanie mladých ľudí – rast počtu obyvateľstva • Rozvoj bývania – nové lokality • Rekonštrukcia a zateplenie Domu kultúry, materskej školy, rekonštrukcia Domu smútku, Program obnovy dediny – rôzne projekty • Rekonštrukcia miestnych komunikácií • Upravené predzáhradky • Mladí ľudia naklonení rozvoju • Ochota obyvateľstva prispieť k úprave verejného priestranstva • Ochota obyvateľstva poskytovať služby turistom • Zväz poľovníkov (Podlavice) • Hubárstvo a zber liečivých rastlín • Organizovanie mladých – Jánske ohne • Možnosti sezónneho brigádovania pre mladých – pri akciách, na vlekoch a pod. • Stolárska dielňa • Lobby bar • Benková kaviareň - espresso • Celoslovenské súťaže (Euroloped Biela Stopa, zimný cyklokros)	• Chýbajúca klubová činnosť • Zaniknuté tradície, remeslá – spracovanie vlny, ovčiarstvo, kapce • Žiadna kanalizácia • Chýbajúca čistička odpadových vôd • Ovzdušie - vykurovanie tuhým palivom • Chýba pošta a novinový stánok • Nestrážené parkovisko • Chýbajúce osvetlenie v obci – Grešková, cesta k areálu, Dzúrová • Chýbajúce chodníky, príjazdové komunikácie, pešie cesty, oddychové zóny • Zchátrané obecné rekreačné chaty pri jazdeckom areáli • Ťažký dopravný prístup v zime – Greškova, cesta ku areálu, Dzúrová • Medziľudské vzťahy • Nezáujem občanov o veci verejné • Slabá spolupráca občanov a poslancov • Zaniknuté združenia občanov – napr. Zväz žien, hasiči

• Zväz dôchodcov • Web stránka obce a podnikateľov, veľa fanúšikov na sociálnych sieťach • Občianske združenie Králická tiesňava • Finančné prostriedky z ROP na propagáciu obce • Ski lift a Ice camp v lyžiarskom areáli, lanovka • Svojpomocne obnovený kostol • Polyfunkčné ihrisko s umelou trávou • Biomasa • Výborné výsledky – veľmi nízka kriminalita	
PRÍLEŽITOSTI	**RIZIKÁ**
• Pokračovať v činnosti jazdeckého oddielu a ustajnenia koní • Zrekonštruovať / obnoviť chatky pri jazdeckom areáli a využívať ich pre účely cestovného ruchu • Predaj domácich produktov - využitie nadprodukcie ako lokálne bio produkty • Poskytovať ubytovanie v súkromí • Pokračovať v budovaní strediska cestov. ruchu • Dokončiť prístupovú cestu – časť Kiar • Vybudovať náučné chodníky a piknikové miesta • Organizovať výmenné pobyty (spolupráca horských regiónov s nížinnými, resp. s kúpeľnými) • Otvoriť požičovňu horských bicyklov • Rozvíjať a zachovávať tradície • Využiť kultúrny dom • Využiť obchodné priestory – Bemo • Upraviť verejné a centrálne priestranstvá obce • Vytvárať nové pracovné príležitosti • Rozvoj ľudského potenciálu • Založiť detský súbor, divadelný súbor • Využiť možnosť vybudovania sociálneho bývania pre občanov v priestoroch kultúrneho domu • Rozvoj ovčiarstva • Vybudovať kryté športovisko / športová hala, masáže... • Zriadiť požičovňu športových potrieb • Skrášliť autobusové zastávky • Prepojenie sedačkovou lanovkou až na Skalku • Obnova slivkových sadov, vytvorenie miestneho produktu cestovného ruchu – slivkovej cesty – ochutnávky slivkových koláčov, slivovice • Budovať náučno - poznávacie chodníky a ich prepojenie na región • Rozvoj agroturistiky • Vlastná značka miestnych produktov • Sociálne byty • Revitalizácia pasienkov • Vybudovanie infraštruktúry pre ubytovacie zariadenia (cesta, inžinierske siete, parkoviská, kanalizácia, ČOV, chodníky, zásobovacie komunikácie, miestne komunikácie)	• Záťaž miestnych komunikácii rastúcim turizmom • Umiestnenie ekologicky závadnej výroby • Zdevastovanie prírodného prostredia • Nedostatok snehovej pokrývky

4. Hodnotenie

4.1 Sociálna a ekonomická analýza problémov

Akčná plánovacia skupina v súlade s vonkajším odborníkom zhodne konštatovala hlavné rozvojové problémy.
Problémy vznikajú ako dôsledok následných príčin, ktoré problémy vyvolávajú. Problém je stav, kedy vzniká rozpor medzi želaným stavom a stavom identifikovaným, teda skutočným. Analýza problémov rieši vyhľadanie príčin pomenovaného problému.
Počas prác na analýzach stavu v rozvoji obce a SWOT analýzach boli problémy identifikované v rôznych oblastiach života v obci raz ako príčiny, inokedy ako dôsledky iných príčin.

Nevyhovujúci stav resp. stav, ktorý je neželaný, riešime stratégiou jednotlivých kokov na odstraňovanie resp. elimináciu príčin. Riešenie problémov využíva silné stránky obce, jeho potenciál a možnosti.
Analýza problémov v zreteľnej štruktúre hodnotí a analyzuje problémy v obci, ktorých riešenia je nutné naprogramovať v strategickom dokumente obce.
Analýza problémov predstavuje kľúčové východisko pre stanovenie strategického cieľa a špecifických cieľov podľa oblastí záujmu v rozvoji obce.

Potenciál obce pre trvalo udržateľný rozvoj

Výhody a nevýhody obce z hľadiska polohy v regióne

1.VÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

Obec sa nachádza v rekreačnom území, čo zlepšuje dostupnosť do obce ako aj frekvenciu spojov hromadnej dopravy. Obec sa nachádza v území s bohatými prírodnými hodnotami s predpokladmi rozvoja.

- Poloha v spádovom území krajského mesta Banskej Bystrice s dostupnosťou nadštandardnej dopravnej infraštruktúry. Mestá Banská Bystrica a Zvolen plnia pre záujmové územie funkciu sídiel s vyššou občianskou vybavenosťou a aj funkciu centier zamestnanosti.
- Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere: západ - východ a sever - juh
- V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).
- Územím prechádza železničná trať Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany, prepájajúca ŽSR s európskou železničnou sieťou.
- Atraktívna krajina, vyvážená krajinná štruktúra, dramatický a zaujímavý reliéf.
- V území sa nachádzajú strediská cestovného ruchu nadregionálneho, celoštátneho až medzinárodného významu s perspektívami ďalšieho rozvoja.
- Významné kúpeľníctvo a zázemie zdravotnej a kúpeľnej turistiky v neďalekom okolí mikroregiónu.
- Vhodné zázemie pre prímestskú rekreáciu obyvateľov mesta Banská Bystrica
- Dostupnosť za prácou a za službami do miest Banská Bystrica a Zvolen je priaznivá
- Existencia vodných zdrojov
- Obec je členom mikroregionálneho partnerstva MR Kremnické vrchy -východ
- Poloha obce Králiky je v nádhernom prírodnom podhorskom prostredí bohatom na lesné plody. Dostupnosť za prácou do miest Banská Bystrica a Zvolen je priaznivá. Výhodou je poľnohospodárska pôda a výborné predpoklady pre hospodárenie s pôdou a chov poľnohospodárskych zvierat. Ide o typ vidieckej obce bez výrazných mestských vplyvov a negatívnych dopadov na spôsob a kvalitu života.
- Ďalšou významnou komparatívnou výhodou je samotné budovanie Banskobystrického geoparku. Územie disponuje takým potenciálom, ktorý ho zvýhodňuje oproti ostatným územiam práve v existujúcej primárnej ponuke, ktorú územie geoparku poskytuje.

- Najdôležitejšou komparatívnou výhodou je existencia vybudovaných rekreačných zariadení, terénov a trás.

2.NEVÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

- Obec je prejazdná a priechodná do rekreačného celku v k. ú. mesta Banská Bystrica, čo zaťažuje obec dopravou a vplyvmi na kvalitu životného prostredia
- Obec má mimoriadne malý kataster, ktorý obmedzuje rozvoj obce
- Poloha územia v blízkosti krajského mesta eliminuje záujem obyvateľov o vnútorný spoločenský život v území.

Prírodné zdroje

- Atraktívne prírodné prostredie, s prírodou nepoznačenou priemyselnou výrobou dáva predpoklady na rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu a turistiky. Banskú minulosť územia je možné využiť v rámci poznávacieho cestovného ruchu ako súčasť budovania Geoparku Banská Bystrica, ktorý je od roku 2015 národným geoparkom SR.
- Menej vhodné podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu dávajú predpoklady pre rozširovanie tradičného horského poľnohospodárstva (salašníctvo, chov koní, včelárstvo, ovocinárstvo, pestovanie liečivých rastlín ...), s čím súvisia možnosti využitia pre agroturistiku.
- Lesný pôdny fond poskytujúci drevnú surovinu na výrobky z dreva, stavebný materiál a pre energetické využitie. Lesy s bohatým zastúpením lesnej zveri podmieňujú rozvoj poľovníctva.

Ľudský potenciál

- Aktivizácia obyvateľov a zvýšenie ich záujmu o veci verejné.
- Využitie zručností ľudí vo všetkých oblastiach poľnohospodárstva, v lesnom hospodárstve, v spracovaní drevnej suroviny a v remeselnej výrobe.
- Zaškolenie najmä mladých ľudí v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu. Kvalitné a profesionálne služby sú základom úspechu v rozvoji všetkých druhov turizmu a rekreácie. Čiastočná existencia zručností obyvateľov v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu
- Oživenie ľudových tradícií a zvyklostí, ktoré v uplynulých 50-tich rokoch takmer úplne zanikli, v objektoch ľudovej architektúry zriadenie expozícií ľudových tradícií, bývania a histórie jednotlivých obcí ale i mikroregiónu.
- Rozšírenie podnikateľských aktivít – v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, drevospracujúcich a potravinárskych remeslách, v tradičných ľudových remeslách, v službách pre rekreáciu a turizmus, v poľovníctve a doprave.
- Založenie, resp. obnovenie tradície trhov, jarmokov, kultúrnych festivalov a športových súťaží spoločne s obcami iných mikroregiónov, resp. udržanie a rozširovanie už existujúcich kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vybudovanie cyklotrasy vedúcej všetkými atraktívnymi miestami mikroregiónu a spájajúcej všetky obce mikroregiónu.

Odstránenie nedostatkov, ktoré brzdia rozvoj mikroregiónu

- Dobudovanie chýbajúcej technickej infraštruktúry v čo najkratšom čase. Využiť k tomu všetky dostupné možnosti získavania finančných prostriedkov z podporných zdrojov EÚ, prípadne zo Štátneho fondu životného prostredia.
- Zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia.
- Rozšírenie siete zariadení sociálnej infraštruktúry o zložky, ktoré obohatia ponuku pre obyvateľov i návštevníkov.
- Vytvorenie nových pracovných príležitostí, ktoré pozdvihnú ekonomickú silu mikroregiónu, čo sa následne prejaví v priaznivejšom demografickom vývoji obcí, rozvoji sociálnej infraštruktúry obcí, v lepšej údržbe domového fondu i verejných priestranstiev.

- Vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít, predovšetkým s využitím existujúcich objektov po ich rekonštrukcii. Systém založiť na malokapacitnom rodinnom a penziónovom spôsobe ubytovania a stravovania.
- Vybudovanie nových turistických a cykloturistických trás, odpočinkových, vyhliadkových a orientačných miest pre turistov.
- Zvýšenie osvety obyvateľstva prostredníctvom miestnych novín a informačných tabúľ.
- Zlepšenie kvality poskytovania služieb obyvateľstvom

Identifikované <u>problémy</u> z hľadiska vonkajších vzťahov:

- nekoordinovaný rozvoj obce s mikroregiónom
- nedostatočná aktivita verejnosti na prospechu a rozvoji obce a mikroregiónu
- slabá podpora verejnoprospešných a ekonomických aktivít
- izolovaný rozvoj podnikania,
- nedostatočné profesionálne zázemie pre zabezpečovanie rozvoja (životné prostredie, miestny rozvoj a iné)- obmedzený výkon samosprávy
- znehodnocované krajinné prostredie zásahmi do krajinného prostredia (výruby, obhospodarovanie pôdy)
- nedostatočné príjmy do obecného rozpočtu
- nedostatok finančných zdrojov na zlepšenie služieb obyvateľstvu
- hospodárenie s odpadmi – vrecovaný separovaný zber –plasty – nosia ku kontajnerom , nerešpektujú odvoz separovaného zberu
- chýba kanalizácia, znečistenie Tajovského potoka
- úzke cesty -miestne komunikácie
- nedostatok miest v MŠ - plne obsadená
- málo spojov , málo obsadené busy
- nárast hustoty áut motorovej dopravy a problém s parkovaním v uliciach obce
- problém s parkovaním- narastajúci problém, rodina má aj 4 autá
- chýbajúci imidž a marketing územia celého mikroregiónu
- nedostatok finančných prostriedkov a existenčné problémy, dopady pandemickej krízy
- podnikatelia sú ekonomicky nezávislí na rozhodnutiach obce a jej profite (daňová politika)
- nízka podpora zo strany štátu, nedostatok podporných programov pre rozvoj a ťažký prístup k podpore
- tlak investícií zvonku na úkor domáceho prostredia (kto má peniaze ovplyvňuje rozhodovanie)
- nepriaznivé podnikateľské prostredie malého a stredného podnikania
- rozhodovanie z centrálnej úrovne často bez účasti obcí (štátna správa, štátne cesty a i.)

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce.

Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu, rozpočtu EÚ a z doplnkových zdrojov **podľa § 4 zák. č. 539/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov.**

Vízia *(dlhodobá):*

Chceme dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj obce v zdravom prostredí s pozdvihnutím životnej úrovne obyvateľstva cestou budovania občianskej komunity a rozvojom cestovného ruchu nielen cestou budovania prímestskej zóny rekreácie ale aj dobudovaním strediska medzinárodného cestovného ruchu

Rozvinutým cestovným ruchom v čistom prostredí s kvalitným bývaním pre domácich obyvateľov chceme podporiť aktivity, ktoré k nám prinesú peniaze a pracovné príležitosti

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má v podstate nemenný charakter od roku 2005 kedy bola pomenovaná akčnou plánovacou skupinou počas prípravy I. verzie PHSR na roky 2004 -2013 a neskôr 2014 - 2020. Počas uplynulého obdobia v rozvoji obce nedošlo k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám v obci, že by to vyvolalo závažný obrat v smerovaní rozvoja obce. Počas obdobia realizácie Programu rozvoja do roku 2020 prešla obec Králiky zmenou hlavne v oblasti zlepšovania stavebno technického stavu obecných objektov, verejných priestorov, rekonštrukcii miestnych komunikácií a starostlivosti o životné prostredie.

PRIORITY V ROZVOJI OBCE: (v poradí)

1. **TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**
2. **ROZVOJ ĽUDÍ**
3. **MATERIÁLNY A FYZICKÝ ROZVOJ**
4. **EKONOMICKÝ ROZVOJ**
5. **ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA**

Programovanie a tvorba strategických cieľov.

1. Strategický cieľ, ciele a opatrenia (programovacie obdobie 2021 – 2028)

Strategický cieľ 2021 – 2028

Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky

ŠPECIFICKÉ CIELE A OPATRENIA

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	**BUDOVAŤ OBEC S KVALITNÝM ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM**	
	1	**Obnova obce – zlepšenie vzhľadu obce a krajiny a eliminácia rizík z ohrozenia kvality životného prostredia**
2	**BUDOVAŤ MODERNÚ OBEC V PRIAZNIVOM SOCIÁLNOM PROSTREDÍ**	
	1	**Zlepšovanie materiálneho a technického stavu základnej, dopravnej a technickej infraštruktúry a tvorba podmienok pre kvalitné bývanie, oddych a regeneráciu**
	2	**Modernizácia verejnej správy a budovanie informačnej spoločnosti**
	3	**Budovanie miestnej komunity, zavádzanie riešení a prevencie voči nárastu skupín odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne začlenenie ohrozených skupín obyvateľov do života obce**
	4	**Podpora a rozvoj podnikania zlepšením príjmov obce, zvýšením návštevnosti a ponukou produktov a služieb v cestovnom ruchu**
3	**BUDOVAŤ UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ V MESTSKOM REGIÓNE BANSKÁ BYSTRICA A OKOLIE**	
	1	**Tvorba podmienok územnej spolupráce udržateľného mestského rozvoja (územie UMR) a implementácia Stratégie UMR v mestskom prostredí (integrované územné investície)**

Špecifický cieľ 1:
OPATRENIE 1.1.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***TVORBA A OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**1. Budovať obec s kvalitným životným prostredím**
OPATRENIE	**1.1. OBNOVA OBCE – ZLEPŠENIE VZHĽADU OBCE A KRAJINY A ELIMINÁCIA RIZÍK Z OHROZENIA KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**
AKTIVITY	1. Tvorba stratégií a koncepcií a miestneho manažmentu (odpadové, energetické hospodárstvo a iné). 2. Dobudovanie, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej technickej environmentálnej infraštruktúry (dobudovanie vodovodu, vybudovanie kanalizácie a ČOV, nové zdroje pitnej vody podľa potrieb rozvoja a pod.). 3. Aktivity zamerané na odstraňovanie negatívnych vplyvov činností znečisťujúcich a ohrozujúcich životné prostredie obyvateľov (skládky odpadov, znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi, priesaky látok do spodných vôd a pod.). 4. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami a vodnou eróziou mimo vodných tokov a nádrží vodohospodárskeho významu. 5. Aktivity zamerané na zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia – úpravy a regulácie vodných tokov, rekonštrukcie a úpravy mostov a lávok ponad vodné toky, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy atď. 6. Zavádzanie kvalitných a efektívnych systémov nakladania s odpadmi a ich likvidácie (z výroby, TKO) 7. Pravidelný monitoring znečisťovania životného prostredia a riešenie vzniknutých problémov (voda, pôda, ovzdušie, hluk), miestna kontrola. 8. Aktivity na zlepšenie kvality povrchových tokov. 9. Riešenie environmentálne vhodného odpadového hospodárstva podnikov, obce a z výrobných prevádzok. 10. Aktivity zamerané na elimináciu znečistenia zložiek životného prostredia (voda, pôda, ovzdušie, hluk). 11. Zvyšovanie účinnosti separovaného zberu (systém zberu, technické riešenie, zintenzívnenie využívania Centrum zhodnocovania odpadov). 12. Aktivity zamerané na uplatňovanie alternatívnych foriem výroby energie, vykurovania a likvidácie odpadov (biologické ČOV, vykurovanie biomasou, výroba elektrickej energie a pod.). 13. Odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO. 14. Aktivity na podporu environmentálneho vzdelávania znečisťovateľov ŽP a environmentálneho manažmentu. 15. Aktivity zamerané na uplatňovanie krajinno-

	ekologických opatrení (súlad výroby a prírodného a krajinného potenciálu). 16. Obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, ozdravenie sídelnej a krajinnej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny a parkov, obnova lúčnych, lesných plôch a pod.). 17. Obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, prameňov a minerál. prameňov, odpočívadlá, chodníky, apod.). 18. Ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd a minerálnych prameňov. 19. Dobudovanie a údržba parkových plôch a verejnej zelene. 20. Ozdravenie prírodného prostredia krajiny (studničky, vzácne lokality a pod.). 21. Budovanie a údržba prírodných cestičiek a chodníkov vrátane obnovy a údržby oddychových miest v prírode. 22. Vyčistenie vodných tokov a využitie pre rekreačné aktivity. 23. Realizácia obnovy obce v duchu Programu obnovy dediny 24. Aktivity na záchranu architektonických hodnôt a obnovu ulice a verejných priestorov (projekt obnovy dediny, architektonické a urbanistické štúdie, dizajn vidieckeho priestoru apod.) a zachovávanie tradičného obrazu dediny (význam horského turistického miesta, tradičný obraz typickej cestnej zástavby, pôvodná architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.) 25. Obnova stavebného potenciálu obce a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (MŠ, obecný úrad a kultúrny dom, objekty verejného života a iné) 26. Obnova kultúrnych a prírodných pamiatok, obnova architektonických, technických pamiatok, pamätihodností obce a iných objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (historické budovy, kaplnky, zvonice, sakrálne stavby, pamätníky atď.) 27. Príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, drobná architektúra oddychových zón 28. Obnova, úprava, údržba a budovanie verejných priestranstiev (oporný múr, terénne úpravy, detské ihriská, oddychové zóny s lavičkami, zeleň, cintoríny, oplotenia, spoločenské a kultúrne priestory, pietne miesta a pod.) 29. Aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie 30. Obnova obecných budov so znížením ich energetickej náročnosti 31. Aktivity na zníženie environmentálnej záťaže v obci investíciami do cyklodopravy ako súčasti integrovaného dopravného systému 32. Aktivity na podporu závádzania nemotorovej dopravy - budovanie cyklistickej infraštruktúry. 33. Budovanie siete peších komunikácií 34. Aktivity značenia a zlepšenie dopravnej aj pešej orientácie 35. Aktivity na ukľudnenie dopravy v ulici 36. Odstraňovanie nebezpečných miest – riešenie parkovania vozidiel mimo miestnych komunikácií,

	zlepšenie a prispôsobenie stavu prechodov, križovatiek a prejazdov pre všetky formy dopravy 37. Aktivity budovania prvkov modernej a inteligentnej architektúry s dopadom na správanie vodiča 38. Aktivity „poľudšťovania“ verejných priestorov integrovanej dopravy 39. Aktivity zavádzania udržateľnej mobility do plánovania 40. Aktivity na zvýšenie povedomia o škodách, ktoré spôsobujú aktuálne trendy mobility v obci životnému prostrediu a kvalite života 41. Vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie environmentálneho povedomia (ekologická osveta a výchova, alternatívne zdroje energie, a pod.). 42. Organizovanie školy v prírode a letné školy a aktivity na ochranu prírody a krajiny a jej hodnôt. 43. Aktivity na podporu dobrovoľnej práce na skrášľovaní, údržbe a čistote verejných priestorov. 44. Aktivity na odstraňovanie prejavov vandalizmu
OPRÁVNENOSŤ	*obec, záujmové združenia, občianske združenia, podniky, správcovia vodného hospodárstva a hospodárenia s energiami, inštitúcie v životnom prostredí a MVO v oblasti vzdelávania a životného prostredia*
ODÔVODNENIE	Stav environmentálnej infraštruktúry je neuspokojivý z dôvodu absencie odvedenia a čistenia odpadových vôd verejnou kanalizačnou sieťou ako aj znečisťovania obce každodennou motorovou dopravou. Hoci obec je zásobovaná pitnou vodou, chýba vybudovaná verejná kanalizácia a čistiareň odpadových vôd. Nedostatočné vyprázdňovanie žúmp, septikov, spôsobuje únik a znečisťovanie životného prostredia. Vodovod je dobrom technickom stave a pripojenosť je v obci 100%. Územie obce Králiky sa zaraďuje medzi územie s mierne narušeným a nenarušeným životným prostredím. Obec organizuje a zabezpečuje triedený zber komunálneho odpadu. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov stúpla od roku 2018, kedy bola 18%, až na 34,02% v roku 2020. Hodnota ukazovateľa stále rastie. Hlavným problémom je riešenie odpadového hospodárstva z rekreačných lokalít. Zberné nádoby pre triedený zber komunálneho odpadu sú umiestnené na troch miestach. Je potrebné doriešiť zastrešenie všetkých troch stojísk a ich zabezpečenie proti zveri. Obec neeviduje na svojom území žiadne nelegálne skládky odpadu. Obec vykonáva aktivity na rozvoj a ochranu zelených plôch a vyvíja aktivity na revitalizáciu a zveľaďovanie verejných priestranstiev a obnovu obecných budov. Celkový vzhľad obce sa postupne pretvára na kvalitnejší a zelenší priestor. Veľkým problémom je neustále pribúdanie zaburinených pozemkov nebezpečnými invazívnymi rastlinami, nízke environmentálne povedomie a neochota vlastníkov udržiavať svoje pozemky v upravenom stave. Pre lepšiu kvalitu životného prostredia je záujmom obce aj starostlivosť o vzhľad obce skrášľovaním verejných priestranstiev a súkromných priestorov, budovaním oddychových zón, rekonštrukcií autobusových zastávok a starostlivosti o zeleň aby sa stali príťažlivými pre obyvateľov a návštevníkov obce s dôrazom na záujem o realizáciu opatrení na elimináciu dôsledkov zmien klímy a jej dopadov (zadržiavanie vody, hospodárenie s vodou a znižovanie dôsledkov otepľovania. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia ale aj

	zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu vrátane vzácnych území prírody. Prevažujúci spôsob vykurovania obcí je lokálne na tuhé palivo v kombinácii s elektrickou energiou čo spôsobuje nárast emisií v ovzduší hlavne vo vykurovacom období. Obec má vysoký potenciál vo využívaní ďalších obnoviteľných zdrojov energie okrem biomasy ako napr. drevo, voda, pôda, bioplyn, slnečné systémy a pod., ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodarovanými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. V poslednom období rastie využívanie slnečných kolektorov a tiež tepelných čerpadiel. Tepelná energia je používaná predovšetkým na vykurovanie objektov a prípravu teplej úžitkovej vody. Ďalším zo zdrojov znečistenia ovzdušia je motorová doprava. Obec intenzívne pracuje na postupnom zavádzaní ekologickej formy dopravy v obci rôznymi spôsobmi. Napriek skutočnosti, že je obec situovaná v značne stúpajúcom teréne, je naklonená budovať podmienky pre rozvoj udržateľnej mobility v obci v prospech kvalitnejšieho životného prostredia budovaním cyklotrás nielen na rekreačné účely, ale aj na prepojenie s mestom, kde sa chodí za zamestnaním s cieľom minimalizovať individuálnu automobilovú dopravu. Spôsob hospodárenia v krajine je problematický najmä z dvoch protichodných dôvodov – prílišná exploatácia a nevyužívanie. Oba spôsoby vedú k znižovaniu biodiverzity. Prílišná exploatácia sa týka viac lesných zdrojov, nakoľko podmienky pre poľnohospodárstvo sú značne obmedzené. Nevyužívanie horšie dostupných častí krajiny je predovšetkým problémom trvalých trávnatých porastov. Udržaním trávnych porastov pre aktívne využívanie ako pasienkov je možné aj udržanie kvality krajiny. Opatreniami môže obec znížiť riziká dopadov zlého hospodárenia s pôdou na protipovodňovú ochranu obce ako celku. Veľkým pozitívom je ekologizácia poľnohospodárskej výroby na území obce, ktorá sa radí medzi BIO produkciu.
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet plánov, štúdií a projektov obnovy dediny - počet obnovených obec. budov, pamiatok, stavieb a diel - počet obnovených verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drob. architektúry, uplatnenie vhodných prvkov architektúry v obnove stavieb a novostavbách - počet m2 zmenených spevnených plôch na zeleň s absorbčnou schopnosťou dažďových vôd - počet m2 nových zelených plôch - počet vysadených drevín vysokej zelene - počet m2 obnovených parkových plôch verejnej zelene - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet asanovaných znehodnotených objektov - počet domácností zapojených do separovaného zberu - počet zariadení na výrobu energie - počet zlikvidovaných skládok TKO - dĺžka zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia - rozsah vybudovanej kanalizácie – dĺžky rozvodov - počet nových objektov, lokalít rekreácie a oddychu obyvateľov (náučné chodníky, parky, cestičky a pod.) - počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo

	- počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd - počet zariadení na výrobu energie - počet realizovaných krajinnoekologických opatrení - dĺžka obnovených vodných tokov - počet m dĺžky lineárnej protipovodňovej ochrany vodných tokov - počet jednotiek plochy rekultivácií - dĺžka značených cyklotrás - počet inteligentných riešení v doprave - počet elektro nabíjacích staníc a cyklostanovísk - počet aktivít osvetu udržateľnej mobility - počet materiálov pre vzdelávanie osvetu - počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva - počet aktivít MVO na zvýšenie bezpečnosti - počet obyvateľov zapojených do environmentálnych aktivít a aktivít odstraňovania dôsledkov vandalizmu
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšené životné prostredie obce a obnovená krajina. Dobudovaná environmentálna infraštruktúra a environmentálne povedomie a moderné riešenia ochrany životného prostredia v hospodárení s pôdou a v doprave
ODHADOVANÉ DOPADY	**Kvalitné životné prostredie obce**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**419 000**

Špecifický cieľ 2:
OPATRENIE 2.1.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***MATERIÁLNY A FYZICKÝ ROZVOJ***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**2. Budovať modernú obec v priaznivom sociálnom prostredí**
OPATRENIE	**2.1. ZLEPŠOVANIE MATERIÁLNEHO A TECHNICKÉHO STAVU ZÁKLADNEJ, DOPRAVNEJ A TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A TVORBA PODMIENOK PRE KVALITNÉ BÝVANIE, ODDYCH A REGENERÁCIU**
AKTIVITY	1. Zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja vidieckej obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 2. Územná príprava rozvojových lokalít pre bývanie a vybavenosť, príprava stavebných pozemkov pre bývanie a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územnotechnické a územnoplánovacie podklady, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.) 3. Budovanie zariadení základnej vybavenosti pre obyvateľov a zlepšenie základných služieb a malej infraštruktúry a prístupu k miestnym službám obyvateľstvu 4. Budovanie zariadení pre deti predškolského veku, zdravotníckych a sociálnych zariadení 5. Budovanie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (kultúrne stánky, knižnice, cintoríny, domy smútku a pod s bezbariérovým prístupom) 6. Budovanie a rekonštrukcie objektov pre združovanie záujmových skupín, klubovne, herne a pod. 7. Budovanie a rekonštrukcie zariadení pre šport a oddych (areál futbalového ihriska, telocvične, ihriská, tribúna, šatne, lavičky a i) 8. Modernizácia vybavenia kultúrnych zariadení (kult. dom, knižnica, klubové miestnosti, kultúrne centrum a pod.) 9. Rekonštrukcie a vybudovanie kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (komunitné centrum, kino, klubové miestnosti, kultúrne centrum, divadlo, amfiteáter a pod.) 10. Dobudovanie centrálnej časti obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (cukráreň, letné terasy, služby malých remesiel, darčeky a pod.) 11. Zlepšenie podmienok pre požiarnu bezpečnosť, (výstavba, rekonštrukcia a modernizácia požiarnej zbrojnice, vybavenie a pod.) 12. Dobudovanie športových plôch a zariadení športu 13. Rekonštrukcie, dobudovanie a terénne úpravy

	športových a rekreačných areálov 14. Budovanie nových moderných športových areálov pre mládež (skateboard, skating, klziská, korčuliarske dráhy a iné športy o ktoré je záujem) 15. Vybavenie športových klubov potrebným materiálno-technickým vybavením 16. Budovanie prístupovej a rekonštrukcie miestnej dopravnej infraštruktúry – (miestne komunikácie, chodníky pre peších, eliminácie zosuvov pôdy a premostenia, oporné múry, odvodnenie, spevnenie a pod) 17. Budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity územia (športové možnosti, prístupy k prírodným prameňom, gazdovské dvory a školy remesiel, rozhľadňa, amfiteáter, zábavno-náučné chodníky, atrakcie a pod.) 18. Dobudovanie verejných priestranstiev a vybavenie zariadením (cintoríny, detské ihriská, drobná architektúra, lavičky, odpadkové koše, osvetlenie, a iné) 19. Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry-údržba a obnova miestnych komunikácií, rekonštrukcie ciest, chodníkov, parkovísk (nové asfalty, dlažba, hydrodlažba apod.) 20. Výstavba novej cestnej infraštruktúry a budovanie a rekonštrukcie chodníkov pre peších 21. Budovanie nových parkovacích miest a dobudovanie odstavných plôch a zariadení pre vozidlá 22. Budovanie a rekonštrukcie mostov a lávok. 23. Budovanie a rekonštrukcie staníc a zastávok hromadnej dopravy 24. Budovanie a rekonštrukcia rozvodov elektrického vedenia, miestneho rozhlasu, verejného osvetlenia a technických zariadení (zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov dopravné značenie atď.) 25. Budovanie a rekonštrukcie zariadení a sietí elektronickej komunikácie 26. Výstavba nových bytových domov pre mladé rodiny a nájomných bytov 27. Podpora zvyšovania štandardu bývania v porovnaní z EÚ štandardami 28. Budovanie plôch a zariadení pre regeneráciu po práci (záhradkárske osady, oddychovo rekreačné zóny apod.)
OPRÁVNENOSŤ	*obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, charite, kultúre, vzdelávaní, športe a sociálnych službách, vlastníci pozemkov a objektov, cirkev, inštitúcie a organizácie v doprave, správcovia a vlastníci zariadení a sietí technickej infraštruktúry, vlastníci bytov a pozemkov, bytové spoločenstvá, prevádzkovatelia zariadení kultúry, športu a rekreácie, MVO pre šport, oddych a kultúru, podnikatelia,*
ODÔVODNENIE	Počet obyvateľov v obci Králiky v posledných rokoch má stúpajúci charakter. K 31.12.2020 mala obec 684 obyvateľov. Z hľadiska vekovej štruktúry bol vývoj v obci za posledných 7 rokov podobný ako v rámci celého Slovenska. Podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku sa zvýšil len mierne o 1,75%. Avšak podiel obyvateľstva v produktívnom veku výrazne poklesol. V roku 2013 bol podiel obyvateľov v produktívnom veku 74,29% a v roku 2020 poklesol na

	65,50%. V posledných 3 rokoch demografický trend stagnuje. Negatívny trend má vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, ktorý sa zvýšil oproti roku 2012 o 7,04%. Tento pretrvávajúci trend si bude vyžadovať aj zvýšené nároky v oblasti sociálnych služieb. Obec má územný plán a má prioritne obytnú funkciu v kombinácii s funkciou rekreácie prevažne na území katastra Radvaň. Záujem ľudí o bývanie v obci stále rastie. Do popredia sa dostáva zdravší a hlavne pokojnejší a bezpečnejší život na dedine. Stúpa záujem o IBV, resp. kúpa a rekonštrukcia existujúcich objektov. Do obce začínajú prichádzať obyvatelia mesta so záujmom o výstavbu resp. rekonštrukciu pôvodných domov za účelom bývania s cieľom využívať pokojné „dedinské“ prostredie pre život. Za posledné obdobie bolo zrekonštruovaných viacero domov, ktoré boli dlhé obdobie opustené. Obec nemá pripravené zámery otvárania nových obytných rozvojových plôch. Obec má vysoký potenciál bývania hlavne v pôvodnej zástavbe v kvalitnom horskom prostredí. S ohľadom na rozvoj je potrebné aj dobudovanie základnej infraštruktúry (obchod, lekár ai.) Väčšina dostupných služieb sa nachádza v meste BB. Stavebno-technický stav dopravnej infraštruktúry je neuspokojivý napriek postupnému zlepšovaniu realizovanými rekonštrukciami. Podľa potreby sa každoročne realizujú opravy a údržba miestnych komunikácií a chodníkov. Chodníky vzhľadom na technické parametre cestných komunikácií nie je možné dobudovať. Chýbajú cyklochodníky. Vzhľadom na nové trendy v mestskej a prímestskej doprave je riešenie tejto situácie nevyhnutné. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru a riešiť stav dopravnej infraštruktúry. Najväčším problémom sú sťažené terénne podmienky pre výstavbu, čo spôsobuje kopcovitý terén pozemkov. Realizáciou rýchlostnej komunikácie R1 sa dosiahlo lepšie a rýchlejšie prepojenie obce so zvyškom Slovenska hlavne s Bratislavou. Obec rieši zlepšenie situácie v parkovaní na miestnych komunikáciách. Dôsledkom zvýšenej motorizácie dochádza k obmedzovaniu priechodnosti miestnych komunikácií odstavenými vozidlami pred pozemkami rodinných domov. Stav technickej infraštruktúry v obci je neuspokojivý. Technická infraštruktúra z hľadiska rozloženia rozvodných systémov, dostupnosti napojenia a kapacity vykazuje vyhovujúce parametre. Väčšina zariadení je za hranicou technickej životnosti, technologicky sú zastarané, čo spôsobuje častú poruchovosť, náročnosť na bežnú ale aj neplánované opravy. Obec nemá kvalitné priame optické pripojenie na internet. Elektrická sieť a verejné osvetlenie vyžadujú tiež postupnú rekonštrukciu. Miestny rozhlas vyžaduje rekonštrukciu a dobudovanie. Fyzický stav obce je rozdielny, závisí od obdobia, v ktorom vznikali stavby služieb aj bývania. Zariadenia pre oddych a rekreáciu sú orientované hlavne na aktivity regenerácie obyvateľov. Obyvatelia postrádajú kvalitnú prevádzku obchodu s potravinami. V obci sú v prevádzke dve pohostinstvá Vzhľadom na blízkosť mesta by bola prevádzka väčšieho počtu prevádzok nerentabilná. Mesto Banská Bystrica poskytuje pre obyvateľov obce vybavenostné zázemie nielen vyššej (kino, divadlo, banky, nákupné centrá ai.) ale aj základnej občianskej vybavenosti (škola, lekár, obchody ai.). Obec počíta s postupnou rekonštrukciou obecných budov (MŠ, Dom smútku, Kultúrny dom).

MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet obyvateľov - počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie - počet nových bytových domov - počet nových bytových jednotiek - počet prisťahovaných mladých rodín - počet obnovených rekonštruovaných objektov a zariadení občianskej vybavenosti - počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet obnovených a rekonštruovaných objektov školskej vybavenosti - počet nových a obnovených zariadení pre služby obyvateľstvu vrátane zdravotníckej infraštruktúry - počet vybudovaných a.rekonštruovaných objektov a zariadení kultúry - počet modernizovaných verejných budov a objektov - počet nových bezbariérových vstupov a rekonštrukcií vo verejných objektoch - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet m nových a rekonštruovaných miestnych komunikácií - počet m vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších - počet m^2 vybudovaných odstavných plôch a parkovísk - počet rekonštruovaných premostení a lávok - dĺžka rekonštruovaných a vybudovaných inžinierskych sietí a zariadení technickej infraštruktúry - počet m podzemného elektrického vedenia - počet domácností pripojených na internet - počet bodov prístupných k verejnému internetu - počet dobudovaných a obnovených technických zariadení - počet km rekonštruovaného rozhlasového vedenia - počet rekonštruovaného verejného osvetlenia - počet obnovených svietidiel verejného osvetlenia - počet verejne dostupných internetových bodov v obci - počet elektronických programov v obci
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Dobudovaním a obnovou základnej, dopravnej a technickej vybavenosti v obci sa zvýši príťažlivosť obce pre bývanie a zlepšia sa podmienky pre aplikáciu moderných a inovatívnych riešení v službách obyvateľstvu**.**
ODHADOVANÉ DOPADY	**Lepšie podmienky pre bývanie a oddych a lepší prístup k službám.**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**2 975 000**

OPATRENIE 2.2.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***ROZVOJ ĽUDÍ***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**2. Budovať modernú obec v priaznivom sociálnom prostredí**
OPATRENIE	**2.2. MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY A BUDOVANIE INFORMAČNEJ SPOLOČNOSTI**
AKTIVITY	1. Aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné), 2. Modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu 3. Zvyšovanie úrovne elektronizácie do verejného života obce (samospráva, škola, knižnica, archív atd.) 4. Budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní 5. Aktivity súčinnosti štátnej, miestnej a komerčnej sféry 6. Aktivity na priblíženie úradu k občanovi a zameranie sa na občana (audit, mystery shopping, informovanosť, práca s ľuďmi, zjednotenie jazyka úradníka a občana, zjednodušenie a sprístupnenie administratívy pre občana a pod.) 7. Aktivity na zlepšenie informovanosti občana o inštitúciách štátnej a verejnej správy, v poskytovaní služieb a v oblasti kultúry, kultúrnych hodnôt a sociálnej pomoci 8. Tvorba podmienok pre komunikáciu a informovanosť a budovanie vhodných podmienok (technické, materiálne a personálne zabezpečenie) 9. Aktivity zamerané na zvyšovanie právneho povedomia verejnosti 10. Zavádzanie informačných a komunikačných technológií (v samospráve, štátnej správe a i.) pre prácu s občanom (informačný systém trhu práce a iné) 11. SMART Cities riešenia verejnej správy (napr. digitálne modelovanie fyzického prostredia pre občanov) 12. Technologické riešenia a inovatívne metódy komunálneho manažmentu 13. Zavádzanie inteligentných aplikácií do verejnej správy a života v obci s následným monitorovaním a hodnotením. 14. Aktivity zamerané na rozvoj komunikácie všetkých rozvojových partnerov obce 15. Profesionalizácia úradu v oblasti komunikácie a práce s ľuďmi (školiace a vzdelávacie programy) 16. Aktivity na zlepšenie vzájomnej informovanosti a propagácie činností MVO k verejnosti (medializácia, osveta, zapojenie, budovanie verejnej mienky a pod.) 17. Udržiavanie a zlepšovanie podmienok pre stabilnú komunikačnú platformu samosprávy a podpora dialógu

	s verejnosťou (tlač, televízia, stretnutia a pod.) 18. Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu 19. Aktivity na zabezpečenie transparentnosti a zníženia korupcie 20. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o obci 21. Zlepšenie a zavádzanie nástrojov marketingu do všetkých oblastí života obce (TV, tlač, iné médiá,) 22. Podpora marketingových aktivít pre súčasných aj potenciálnych investorov 23. Aktualizácia a modernizácia web stránky obce, jej prevádzkovanie a zaradenie do regionálnych a národných portálov (cestovný ruch, trh práce, samospráva a iné) 24. Budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému obce vo väzbe na Banskobystrický región 25. Podpora získavania informácií a skúseností obecného manažmentu a jeho partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách , workshopoch a pod.) 26. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.) 27. Aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení zapájania sa aktívnych subjektov do činnosti obce a mikroregiónu (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.) 28. Spolupráca v programe CLLD na podporu rozvoja vidieka prostredníctvom verejného a súkromného partnerstva na úrovni regiónu (MAS Banskobystrický geomontánny park) 29. Zlepšenie prístupu a informovanosti verejnosti (noviny, letáky, podujatia, miestne médiá a tlač, informačné kanály, ankety, podnety, články verejnosti, infokancelárie, technológie, internet a pod.) 30. Podpora získavania skúseností v oblasti marketingu obce (účasť na podujatiach, spolupráca, exkurzie, a i.), 31. Aktivity zamerané na marketing a propagáciu (publikácia, internet, webstránky atď.) 32. Organizovanie študijných ciest obyvateľov obce a osveta (spolupráca, exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	*samospráva, školské zariadenia, MVO, záujmové združenia, občianske združenia, iné inštitúcie verejnej správy a samosprávy,*
	Obec postupne buduje modernú verejnú správu v súlade s trendami modernej doby. Obec v duchu modernizácie rešpektuje ciele kvality poskytovaných služieb, ktoré má za povinnosť neustále udržiavať. Napriek dobrému smerovaniu riadenia obce má samospráva rezervy na dobudovanie jej výkonu nielen v oblasti priamych služieb verejnosti ale aj v oblasti informovanosti a širšej spolupráce. Proces informovanosti a transparentnosti je v obci do veľkej miery zabezpečovaný dostupnými komunikačnými formami napriek nedostatočnému záujmu verejnosti. Rovnako je rezerva v zlepšení komunikácie občan-občan, občan-obec

ODÔVODNENIE	a naopak a obec-podporné organizácie miestneho rozvoja a naopak. Informovanosť obyvateľov v súčasnosti prebieha najviac cez web stránku obce, sociálne siete, obecné noviny a hlavne internet. V obci je rozmiestnená informačná tabula pri obecnom úrade. Napriek web stránke obce, ktorá zabezpečuje komplexnú a aktuálnu informovanosť, je potrebná modernizácia verejnej správy, dobudovanie elektronizácie úradu a zlepšenie kontaktu s obyvateľmi. Taktiež je vhodné zlepšenie prístupu k internetu pre širšie vrstvy obyvateľstva a zriadenie informačnej kancelárie obce s umiestnením elektronických tabúľ a modernizovanej web stránky s dôrazom na interaktívnejšiu komunikáciu. Trendom modernej obce budúcnosti je aj budovanie tzv. Informačnej spoločnosti. Informatizácia spoločnosti je chápaná ako koncepčne riadený proces smerujúci k maximálnemu využitiu potenciálu ponúkaného informačnými a komunikačnými technológiami (IKT) vo všetkých relevantných oblastiach spoločenského, politického a hospodárskeho života. Dopadom problémov spoločnosti sú aj trestné činy a priestupky voči verejnému poriadku, vrátane sociálno patologického správania niektorých obyvateľov. Ukazovatele vývoja kriminality v obci majú zanedbateľný trend. Obyvatelia majú pocit bezpečia. Modernizáciou verejnej správy je možné zvýšiť schopnosť polície objasňovať prečiny a tým aj eliminovať trestnú činnosť v obci Králiky a celého mikroregiónu. Na zabezpečenie poriadku a bezpečnosti obec za posledné obdobie rozšírila kamerový systém (budova obecného úradu, materskej školy a domu smútku). Modernizáciou výkonu verejnej správy obec smeruje k Smart riešeniam modernej samosprávy smerom k občanovi s využívaním moderných technológií a prácou s informáciami v prospech skvalitnenia služieb obyvateľstvu.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet partnerstiev riešenia komunálnej problematiky - počet dokumentov rozvoja obce - počet zavedených riešení modernizácie - počet nových integrovaných služieb občanovi - počet realizovaných opatrení vzdelávania pracovníkov verejnej správy - počet zapojených obyvateľov na interaktívnom portáli - počet zapojených obyvateľov do dotazníkových prieskumov mienky verejnosti - počet interaktívnych informačných zariadení v obci - počet zapojených organizácií do rozvoja obce - dobudované technické a personálne vybavenie verejnej správy - počet informovaných obyvateľov z web stránky obce (počet pozretí) - počet nových zavedených komunikačných a informačných technológií - počet médií na šírenie informovanosti - počet zariadení a opatrení verejnej správy pre nepočujúcich, slabozrakých a telesne postihnutých občanov (v%) - elektronizácia služieb občanovi (v%) - počet SMART Cities riešení verejnej správy (napr. digitálne modelovanie fyzického prostredia pre občanov) - počet technologických riešení a inovatívnych metód

	komunálneho manažmentu - počet aktivít na propagáciu obce - počet zariadení kamerového systému - počet miest monitorovaných kamerami - počet vyriešených prípadov trestných činov a kriminality - vybavenie verejnej správy pre nepočujúcich, slabozrakých a telesne postihnutých občanov (v%)
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Moderne vybavená verejná správa prístupná všetkým obyvateľom obce s participatívnym riadením rozvoja obce
ODHADOVANÉ DOPADY	**Zvýšený záujem verejnosti na verejnej správe a v bezpečnejšia obec**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**285 000**

OPATRENIE 2.3.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***ROZVOJ ĽUDÍ***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**2. Budovať modernú obec v priaznivom sociálnom prostredí**
OPATRENIE	**2.3 BUDOVANIE MIESTNEJ KOMUNITY, ZAVÁDZANIE RIEŠENÍ A PREVENCIE VOČI NÁRASTU SKUPÍN ODKÁZANÝCH NA SOCIÁLNU POMOC A SOCIÁLNE ZAČLENENIE OHROZENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽOV DO ŽIVOTA OBCE**
AKTIVITY	1. Podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry vrátane pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci (priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.) 2. Zavádzanie procesov participatívneho plánovania a rozhodovania o živote a rozvoji v obci 3. Aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva, zvyšovanie miestneho povedomia a osvety v oblasti identity a obnovy duchovných tradícií 4. Aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce 5. Aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.) 6. Zriadenie múzea obce, pamätnej izby, expozícií

	(tradície, história obce v Dome umeleckých a tradičných remesiel, kúpeľný skanzen, apod.) 7. Zlepšenie informovanosti o dianí v obci 8. Budovanie dôvery občana, odstraňovanie apatie, zlepšenie medziľudských vzťahov a aktivity na podporu zlepšenia komunikácie 9. Aktivity na rozvoj športu, kultúry a záujmových činností 10. Aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra, remeslá, šport) 11. Obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné) 12. Aktivity na zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu (genius loci) 13. Podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (galéria s kaviarňou, čajovne, tradičná kuchyňa, tvorivé dielne apod.) 14. Podpora aktivít zameraných na začlenenie obyvateľov do občianskeho a pracovného života 15. Aktivity pre stabilizáciu mladých a aktivity zamerané na motiváciu pre nárast obyvateľstva a dosiahnutie výstavby a obnovy objektov bývania – programy obnovy, súťaže, pozitívne príklady 16. Aktivity zamerané na zvýšenie zručností obyvateľstva obce (vzdelávacie, rekvalifikačné a motivačné programy atď.), 17. Vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie schopností pre realizáciu rozvoja 18. Aktivity na podporu zlepšenia informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania, zamestnania v obci a mikroregióne (web, obecné noviny, rozhlas obecné tabule, informačné kampane, vybavenie na tlač periodík apod...), 19. Organizovanie osvetových a vzdelávacích aktivít pre dospelých 20. Organizovanie obecných a mikroregionálnych podujatí (súťaže, futbalové turnaje, folklórne slávnosti, športové podujatia, koncerty, apod.) 21. Podpora programov proti kriminalite 22. Aktivity na podporu tvorby nových projektov rozvoja obce 23. Budovanie a organizovanie doplnkových podujatí blízkym strediskám zdravotnej, kúpeľnej, mestskej a vidieckej turistiky (koncerty, bály, trhy miestnych produktov, prezentácia zručností, zo života baníkov, uhliarov, animácia historických procesov, divadlo a pod.) 24. Budovanie zariadení sociálnej pomoci (hospic, prevenčné centrum pre závislých, denný stacionár pre seniorov a osamelých, sociálny dom pre sociálne odkázaných, matky s deťmi, deti z domovov „Chránené bývanie“,) 25. Rozšírenie kapacít existujúcich zariadení sociálnej služby 26. Budovanie nájomných bytov pre sociálne odkázaných obyvateľov 27. Tvorba lepších podmienok pre rozvoj športu pre zdravotne znevýhodnené skupiny obyvateľstva 28. Podpora aktivít na regeneráciu a poradenstvo pre pracovníkov v sociálnych službách

	29. Podpora vzniku a spolupráce mimovládnych organizácii v sociálnej sfére a sociálnymi inštitúciami a cirkvou 30. Zavádzanie nových služieb pre obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc 31. Podpora činnosti a koordinácia terénnych sociálnych pracovníkov a budovanie siete terénnych pracovníkov prijateľných v jednotlivých cieľových skupinách 32. Vytvárať podmienky pre vzdelávanie zamestnancov v sociálnej sfére 33. Podpora aktivít a tvorby aktivačných programov (podpora rozvoja zdravých rodín, zapojenie zdravých „osamelých“, dôchodcov do verejnoprospešnej činnosti a spoločenského života a iné) 34. Zavádzanie alternatívnych foriem adaptability a starostlivosti o starších, sociálne slabších a neprispôsobivých obyvateľov 35. Tvorba stavebnotechnických podmienok verejných budov pre skupiny pohybovo obmedzené (bezbariérové vstupy) 36. Zlepšenie komunikácie s obcou smerom k znevýhodneným skupinám 37. Zlepšenie práce s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia 38. Podpora aktivít na zvyšovanie angažovanosti zamestnávateľov do sociálnej práce (sponzoring) 39. Zlepšenie informovanosti, komunikácie a povedomia o sociálnej službe adresne s cieľovými skupinami 40. Aktivity na organizovanie kultúrnych a iných podujatí v rámci integrácií pre zdravotne a sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľstva
OPRÁVNENOSŤ	*obec, občianske iniciatívy, vlastníci a prevádzkovatelia zariadení pomoci, MVO pre oblasť sociálnej pomoci a vzdelávania, podnikatelia*
ODÔVODNENIE	V obci sa postupne posilňuje komunitný život. Činnosť mimovládnych organizácií možno označiť za stredne aktívnu, v niektorých oblastiach málo rozvinutú a hoci širokospektrálnu. Obec vytvára vhodné podmienky pre organizovanie rôznych kultúrno spoločenských akcií. Počas roka sa organizuje veľké množstvo kultúrno-spoločenských podujatí, z ktorých niektoré majú už viac ako 10 ročnú tradíciu. Niektoré podujatia majú mikroregionálny význam a často sú navštevované aj obyvateľmi Banskej Bystrice. Aktivity obce podporujú aj dobrovoľníci, ktorí prispievajú svojou prácou, ale často aj materiálom alebo finančne. Zaostáva zapojenie mladých do spoločenského, kultúrneho a športového života v obci. Tak ako v ostatných obciach mikroregiónu je v obci nízky záujem o riešenie vecí verejných. Rozvoj obce nie je možný bez participácie občanov a miestnych aktérov rozvoja, ktorí tu žijú, ale zároveň, ktorí život v obci zabezpečujú či už organizáciou rôznych podujatí alebo využitím možnosti vyjadriť svoj názor na verejných stretnutiach občanov. Budovanie vzťahu obyvateľstva k obci je dlhodobým procesom a vytvorenie možností občanom vyjadriť sa k rozvojovým zámerom je prejavom otvorenosti a inteligencie manažmentu obce. Najväčšími možnosťami pre prácu s ľuďmi a ich zaangažovanosť do života obce je oblasť kultúry, športu a zlepšovania bývania.. Dôsledkom „vonkajšieho nezáujmu“ je aj apatia, nedôverčivosť

	a izolácia, čo môže vyvolať sociálne vyčlenenie so spoločnosti. Z pohľadu potreby práce s ľuďmi je aj oblasť tvorby „pozitívnych vzorov“, zapájanie aktívnych a znevýhodnených, podchytenie talentov a budovanie osobností obce. Pre zabezpečenie vidieckej identity a vzťahu k prostrediu je potrebné budovanie regionálnej výchovy v školách v obci aj mimo nej. Občianska angažovanosť je prostredníctvom neformálnych klubov, spolkov a združení. Obec potrebuje vlastné komunitné priestory pre ich aktivity a užšiu spoluprácu s obcou. Negatívny trend má vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, ktorý sa zvýšil oproti roku 2012 o 7,04%. Index starnutia sa zvýšil oproti roku 2012 o 50%. K 31.12.2020 dosiahol podiel obyvateľov v poproduktívnom veku 20,76%. Tento pretrvávajúci trend si bude vyžadovať aj zvýšené nároky v oblasti sociálnych služieb. V obci nie sú zriadené sociálne a zdravotné služby pre obyvateľov, keďže obec je situovaná v bezprostrednej blízkosti krajského mesta. Sieť sociálnych služieb v obci je nepostačujúca. Je nevyhnutné ju rozšíriť podľa potrieb obyvateľstva a prognózy demografického vývoja obyvateľstva. Ide hlavne o zariadenia poskytujúce pobytové sociálne služby s týždenným a dlhodobým pobytom. Za nevyhnutné sa považuje intenzívne rozvíjanie terénnych sociálnych služieb s dôrazom na podporu zotrvania klienta v prirodzenom prostredí. V prípade potreby zabezpečiť krátkodobú opatrovateľskú pomoc obec využíva pomoc spoluobčanov a rieši takéto situácie vo vlastnej réžii. Obec zatiaľ neeviduje dopyt po sociálnych službách ako sú denný stacionár apod. S negatívnym demografickým trendom bude narastať aj dopyt po sociálnych službách. Obec preto pristúpila k tvorbe komunitného plánu. V súčasnosti je obec maximálne nápomocná pri zabezpečovaní a administratívnom postupe vybavenia sociálnych služieb občanom. V obci je len materská škola, ktorá je užívaniaschopná s potrebou rekonštrukcie objektu s potenciálom zväčšenia jej kapacity. Priestory materskej školy sú v dobrom stave, kapacitne zariadenie vyhovuje potrebám obce Králiky. V blízkej budúcnosti je naplánovaná rekonštrukcia jedálne materskej školy. Dobrým predpokladom pre uplatňovanie aktívnej politiky sociálnej inklúzie ohrozených skupín obyvateľstva je existencia mimovládneho sektora pre pomoc v tejto oblasti a existencia finančných nástrojov pomoci z národnej aj EÚ pomoci. Chýba lepšia podpora budovania kapacít pre projektový manažment, projektové poradenstvo a realizácia miestnych projektov sociálnej pomoci a sociálnej inklúzie.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet verejných stretnutí so samosprávou - počet zapojených občanov do prieskumu verej. mienky - počet programov práce s verejnosťou - počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných - počet obnovených tradícií a zručností - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet zriadených múzeí, expozícií - počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových programov pre obyvateľstvo - počet uskutočnených exkurzií, študijných ciest

	- počet organizovaných podujatí - počet nových kultúrno-spoločenských podujatí - počet obyvateľov zapojených do verejného a spolkového života - počet podporených talentov - počet projektov komunitnej spolupráce - počet dobrovoľníkov v sociálnej a zdravotníckej pomoci - počet programov environmentálnej výchovy a vzdelávania - počet výtlačkov obecných novín, periodík - počet zriadených obecných tabúľ - počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení - počet nájomných bytových jednotiek - počet bytových jednotiek pre sociálne slabších - počet nových bytových domov pre sociálne slabších - počet nových zariadení sociálnej starostlivosti - počet novovzniknutých podporných organizácií - počet rozvojových projektov na sociálnu pomoc - počet zariadení na zlepšenie sociálnej práce - počet verejných budov s bezbariérovými vstupmi - počet informovaných a záujemcov o sociálnu pomoc - počet identifikovaných osôb do programu prevencie - počet terénnych sociálnych pracovníkov - počet pracovníkov sociálneho poradenstva - počet obyvateľov začlenených v spoločnosti - počet organizovaných podujatí sociálneho začlenenia - počet osôb integrovaných do pracovného procesu
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšenie medziľudských vzťahov, organizovanosť občianskych iniciatív, bohatý kultúrny a spoločenský život a zlepšenie sociálnej starostlivosti pre osoby odkázané na sociálnu pomoc.
ODHADOVANÉ DOPADY	**Aktívny komunitný život a kvalitné sociálne prostredie obce**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**649 000**

OPATRENIE 2.4.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***EKONOMICKÝ ROZVOJ***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**2. Budovať modernú obec v priaznivom sociálnom prostredí**
OPATRENIE	**2.4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA ZLEPŠENÍM PRÍJMOV OBCE, ZVÝŠENÍM NÁVŠTEVNOSTI S PONUKOU PRODUKTOV A SLUŽIEB V CESTOVNOM RUCHU**
AKTIVITY	1. Podpora rozvoja cestovného ruchu mikroregiónu a aktivity na podporu tvorby ponuky pre turistu (združenia, stretnutia, stratégie, koncepcia CR, tvorba produktov, ponuka služieb, spolupráca, propagácia, apod.) 2. Vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu 3. Zavádzanie inovatívnych a inteligentných technológií do výroby a služieb 4. Podpora miestnych rozvojových projektov zameraných na tvorbu nových pracovných miest a projekty na zvýšenie kapacity malých a stredných podnikateľov a projekty na vývoj a zlepšenie produktov a procesov lepšie konkurovať na nových trhoch 5. Podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (tradičná kuchyňa, zriadenie tvorivých dielní apod 6. Budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému vo väzbe na región 7. Vybudovanie a obnovenie existujúcich tratí a cyklotrás obecnej a mikroregionálnej siete pre zimnú a letnú prevádzku a chodníkov v prírode (turistické chodníky, bežecké trate, pre cyklistov a kolieskové korčule a bežecké lyžovanie 8. Zapojenie sa do budovania náučných, kultúrno-poznávacích a tématických regionálnych produktov a trás (geograficko-historický náučný chodník, banícka a povstalecká história v blízkych obciach mikroregiónu Kremnické vrchy - východ, geologické a prírodné hodnoty, Banskobystrický geopark atd.) 9. Aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých obecných a nadobecných existujúcich a nových trás športu (bežkárske a zjazdové trate, turistické, cyklistické, ai.) 10. Budovanie oddychových miest s prístreškami na trasách turistických, náučných chodníkov a cyklotrás (zastávky v obci, odpočívadlá, studničky a pod.) 11. Dobudovať kvalitný informačný a orientačný systém v obci a krajine pre turistov (informačná kancelária, infokiosky, poradenské služby, orientácia v obci, doplniť informačné tabule a pod.) 12. Budovanie a rekonštrukcie ciest, chodníkov a

	odstavných priestorov pre turistov 13. Podpora organizácie výstav a kongresovej turistiky 14. Nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce, mikroregiónu, geoparku a turistických lokalít (informačný systém geoparku, organizovanie súťaží, kongresov, výstav, podujatí, prezentácií apod.) 15. Aktivity na zlepšenie informovanosti pre návštevníka, prehliadky obce a sprievodcovstvo (letáky a informačné materiály, médiá a pod.) 16. Podpora komunikácie a spolupráce s podnikateľským prostredím a pomoc na začatie podnikania pre mladých podnikateľov a farmárov 17. Podpora začínajúcich podnikateľov v malom a strednom podnikaní 18. Aktivity na podporu a zvyšovanie kvality pri poskytovaní služieb v turizme 19. Aktivity v cestovnom ruchu – zvyšovanie atraktivity pre návštevníkov Banskobystrického regiónu 20. Budovanie infokancelárií pre návštevníkov obce (informačné centrum a pod.) 21. Podpora činností organizácií na podporu domáceho cestovného ruchu 22. Vzdelávanie sprievodcov a poskytovateľov služieb a pre oblasť podnikania v cest. ruchu 23. Uplatnenie aktívnej politiky trhu práce s cieľom podpory vlastných podnikateľov v obci (príprava a uplatnenie vlastnej kvalifikovanej pracovnej sily) 24. Aktivity na podporu spolupráce podnikateľ a obec, podnikateľ - mikroregión (tvorba spoločnej politiky rozvoja, zvýhodnenie služieb, zamestnanosť obyvateľov a pod.) 25. Aktivity pre zvýšenie zamestnanosti a sociálnu inklúziu znevýhodnených a sociálne slabších skupín obyvateľstva 26. Podpora samozamestnateľnosti a tvorby mikropodnikania (do 10 pracovných miest) 27. Kvalifikačné programy pre obyvateľstvo a zamestnancov zamerané na zvyšovanie schopnosti zamestnať sa (jazykové schopnosti, programový a projektový manažment, vyhľadávanie zdrojov, finančný manažment, mediátorstvo a facilitátorstvo a iné nové profesie žiadané na trhu práce) 28. Podpora podnikov založených na komunitách (centrá a organizácie na podporu miestneho ekonomického rozvoja a diverzifikácie) 29. Aktivity na zvýšenie inovačnej schopnosti podnikov 30. Podpora zavádzania technológií a procesov, ktoré zabezpečia lepšie využitie produkčného potenciálu obce a jeho rozvoj 31. Aktivity diverzifikácie pôdohospodárskych činností 32. Poskytovanie komparatívnych výhod investorom (daňové a iné zvýhodnenia podnikov) vo väzbe na tvorbu nových pracovných miest 33. Podpora aktivít zameraných na zvyšovanie atraktivity obce pre záujem a vstup investorov (stav prístupových komunikácií, príprava vhodných plôch, podpora obyvateľov, a iné) 34. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o obci s cieľom podpory podnikania 35. Prevádzkovanie webovej stránky obce a zaradenie do

	regionálnych a národných portálov (trh práce, samospráva a iné) 36. Zlepšenie a zavádzanie nástrojov marketingu do všetkých oblastí života obce (TV, tlač, iné médiá,) 37. Podpora marketingových aktivít pre investorov 38. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	*podnikatelia, živnostníci, zamestnávatelia, obec, miestne a regionálne rozvojové agentúry, inštitúcie a organizácie pre ekonomický rozvoj miest a regiónov*
ODÔVODNENIE	V prípade obce Králiky ide prímestskú obec, ktorá plní prevažne funkciu bývania a obyvatelia sú vo veľkej miere zamestnaní v okolitých mestách. V obci existuje malé podnikanie v podobe malých subjektov, ktoré sa venujú rôznym podnikateľským aktivitám (stavebné práce, pomocné stavebné práce, autodoprava, účtovníctvo, autoopravovňa...) Obec je súčasťou väčšieho rekreačného celku Kremnické vrchy, kde väčšia časť rekreačného územia leží na území mesta Banská Bystrica v k.ú. Radvaň. Obec v sektore cestovného ruchu plní funkciu prejazdu cez komunikácie v jej zastavanom území bez príjmov z podielových daní v prospech budovania a udržiavania dopravnej a technickej infraštruktúry. Obec má preto nepriaznivé postavenie s vysokými nákladmi na infraštruktúru cestovného ruchu pre celú oblasť zimnej aj letnej rekreácie v území Kremnických vrchov. Obec Králiky je členom Mikroregiónu Kremnické vrchy – východ, ktorý úspešne rozvíja ponuku cestovného ruchu nielen pre prímestskú ale aj celoslovenskú medzinárodnú klientelu. Počet návštevníkov mikroregiónu, domácich aj zahraničných za roky 2017-2019 pozitívne rástol. Rok 2020 bol ovplyvnený pandémiou, ale dá sa očakávať, že stúpajúci trend bude pokračovať aj po uvoľnení opatrení. Výrazne sa zlepšila organizácia údržby a rozvoja turistických a cykloturistických trás, ako aj bežkárskych trás v zimnom období. Podporuje sa aj ekologizácia dopravy, k dispozícii sú skibusy a cyklobusy počas hlavných turistických sezón. Zlepšujú sa podmienky parkovania v strediskách, skvalitňuje sa informačný systém s využitím najmodernejších technológií. Postupne dochádza k prepojeniu mikroregiónu, rekreačného strediska Skalka a banského mesta Kremnica. V obci sú chaty a penzióny, ktoré poskytujú ubytovacie a stravovacie služby (Chata Borinka, Mária, penzión Králiky a cca 105 rekreačných chát). Obec neponúka žiadny komplexný doplnkový balík služieb, ktorý by mohol predstavovať ekonomický prínos pre poskytovateľov služieb z radov obyvateľov obce. Obec skôr plní funkciu prímestského rekreačného územia, ktoré je využívané pre chatárenie a chalupárenie. Výrazne sa zlepšila organizácia údržby a rozvoja turistických a cykloturistických trás, ako aj bežkárskych trás v zimnom období. Podporuje sa aj ekologizácia dopravy, k dispozícii sú skibusy a cyklobusy počas hlavných turistických sezón. Propagácia obce je stále minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Je potrebné dobudovať jednotný informačný systém, vytvoriť ponuku doplnkových služieb vrátane predaja miestnych produktov. Nezanedbateľným faktom je aj skutočnosť, že územie obce leží v oblasti významne spojenej s banskou históriu a bohatej na geologické prírodné pamiatky. Aj tieto skutočnosti predurčujú obec a celý mikroregión na využitie tohto potenciálu v kultúrnom a poznávacom turizme. Všetky

	aktívne podnikateľské subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi zamestnávateľmi, štátnymi lesmi, poľnohospodármi a inými aktívnymi subjektmi pôsobiacimi v obci a zapájať ich do rozvoja. Podnikateľská štruktúra je úzka (remeslá, stavebníctvo, hospodárenie s pôdou). Obec stále nedostatočne využíva svoje tradície, históriu ako aj prírodný potenciál v prospech vlastnej ekonomickej prosperity. Spolupráca na regionálnej úrovni je v rámci budovania regionálneho produktu CR v náučno-poznávacom turizme tzv. „Banskobystrický geopark“, ktorý je jedným z troch národných geoparkov Slovenska práve v regióne Banská Bystrica. Predpokladom pre miestny rozvoj je existencia zručného a vzdelaného ľudského potenciálu, ktorý sa v neprospech územia zamestnáva v meste.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	– počet novovzniknutých pracovných miest – počet založených nových živností a podnikov (malých a stredných) – počet uplatniteľných absolventov na trhu práce – počet nových zamestnávateľov – počet inovovaných a modernizovaných podnikov – zvýšenie hospodárskych výsledkov podniku – počet vzniknutých inštitúcií na podporu podnikania a poradenstvo na trhu práce – počet realizovaných rekvalifikačných programov a počet vyškolených – počet a rozsah pripravených lokalít (pozemkov) na rozvoj podnikania – počet nových odvetví podnikania – počet nosičov informácií – počet nových produktov pre turistu v obci – počet sprievodcov v cestovnom ruchu – počet km siete poznávacích trás – počet zriadených náučných chodníkov – počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi a sieťou poznávacích trás – počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami – počet vybudovaných služieb geoturizmu – počet informačných a orientačných objektov – počet vydaných propagačných materiálov – počet uplatnených marketingových nástrojov – www stránka /počet návštev na stránke/ – počet návštevníkov obce
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zvýšenie počtu pracovných miest a zvýšenie zamestnanosti v remeslách, službách a podnikaní
ODHADOVANÉ DOPADY	**Podnikanie v obci v prospech rozvoja obce**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**2 161 000**

Špecifický cieľ 3:
OPATRENIE 3.1.

STRATEGICKÝ CIEĽ	**Zvýšením atraktivity horského rekreačného strediska, rozšírením a skvalitnením služieb a vybudovaním komunitného prostredia dosiahnuť zlepšenie ekonomickej a sociálnej situácie v obci Králiky**
PRIORITA	***ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA***
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	**3. Budovať udržateľný rozvoj v mestskom regóne Banská Bystrica a okolie**
OPATRENIE	**3.1. TVORBA PODMIENOK ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE UDRŽATEĽNÉHO MESTSKÉHO A VIDIECKEHO ROZVOJA A (ÚZEMIE UMR A MAS)**
AKTIVITY	1. Aktivity partnerskej spolupráce (stretnutia, podujatia apod.) 2. Aktivity zmluvných vzťahov - Zmluvy o spolupráci, dohody o participácii a pod. 3. Vypracovanie stratégií rozvoja regiónu integrujúce všetky rozvojové aktivity v území 4. Vypracovanie projektových balíčkov financovaných z EÚ zdrojov naprieč všetkými politickými cieľmi 5. Vypracovanie tématických projektových balíčkov 6. Budovanie strategicko plánovacieho regiónu 7. Budovanie komunálnej spolupráce 8. Vybudovanie územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) 9. Budovanie administratívneho a ekonomického centra mestského regiónu 10. Aktivity identifikácie dostredivosti spádových území a dostupnosti UMR 11. Aktivity identifikácie socio ekonomických partnerov 12. Aktivity identifikácie projektových zámerov – zásobník projektov 13. Vypracovanie Integrovanej územnej stratégie IÚS UMR 14. Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania IUS UMR 15. Prerokovanie a schvaľovanie návrhu IUS UMR 16. Aktivity strategického plánovania - nízkouhlíková stratégia, stratégia udržateľnej mestskej mobility, adaptačná stratégia na zmenu klímy 17. Aktivity budovania implementačného mechanizmu Miestneho rozvoja vedeného komunitou 18. Budovanie Rady partnerstva ako inštitucionálny mechanizmus IÚS UMR 19. Podpora získavania informácií a skúseností obecného manažmentu a jeho partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách , workshopoch a pod.) 20. Podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.) 21. Budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému obce vo väzbe na Banskobystrický región 22. Podpora opatrení v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, rozvoja moderného a udržateľného dopravného systému, techn. Infraštruktúry, IKT, riešenia MRK, inovácií a životných podmienok

	obyvateľov 23. Podpora rozvoja kreatívneho a kultúrneho priemyslu 24. Podpora rozvoja komunitného života a spoluzodpovednosti 25. Integrované územné investície 26. Aktivity budovania regionálnej siete turistických a cykloturistických trás 27. Aktivity budovania regionálnej integrovanej udržateľnej mobility 28. Aktivity budovania regionálnych staníc medzimestskej a miestnej hromadnej dopravy 29. Budovanie pridružených obecných prevádzok regionálneho centra kreatívneho a kultúrneho priemyslu mesta Banská Bystrica 30. Aktivity v cestovnom ruchu – zvyšovanie atraktivity pre návštevníkov Banskobystrického regiónu 31. Výroba propagačných letákov a informačných materiálov o mestskom regióne 32. Budovanie info -bodu pre návštevníkov obce 33. Podpora činností organizácií na podporu domáceho cestovného ruchu
OPRÁVNENOSŤ	*územná samospráva (Mestský región Banská Bystrica a okolie, obec, BBSK), prevádzkovatelia a vlastníci školských, sociálnych, kultúrnych a športových zariadení, MVO, zariadenia fyzických a právnických osôb s regionálnym a nadregionálnym významom, podnikatelia*
ODÔVODNENIE	Príprava na územnú spoluprácu súvisí s prípravou Banskobystrického regiónu na nové programovacie obdobie EÚ, konkrétne na podporu z operačného programu **IROP.** Integrovaný regionálny operačný program je pripravovaný a bude implementovaný v súlade s princípom „partnerstva“, v rámci implementačného mechanizmu sa navrhuje aplikovať integrovaný prístup. IROP bude implementovaný prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej len „RIÚS“). RIÚS budú mať povahu jedného z nástrojov integrovaného prístupu, ktoré EK ponúka pre nové programové obdobie. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR, uvedené v zmysle legislatívy EÚ na nové programové obdobie, sa realizujú prostredníctvom nasledovných opatrení: -**integrované územné investície (ďalej len „IÚI");** -**udržateľný mestský rozvoj (ďalej len „UMR“);** -**miestny rozvoj vedený komunitou („CLLD“).** **IÚI** predstavujú nástroj strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. IÚI budú v podmienkach SR realizované prostredníctvom RIÚS. V kontexte IROP a RIÚS sú IÚI súbor vzájomne prepojených aktivít (vecne a/alebo časovo a/alebo funkčne a/alebo komplementárne a/alebo synergicky a pod.) realizovaných na vymedzenom území. **UMR** sa bude realizovať ako súčasť modelu RIÚS. Bude zameraný na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev. Zapracovanie UMR do RIÚS predstavuje Integrovaná územná stratégia udržateľného mestského rozvoja (ďalej len IÚS UMR“). Do stratégie UMR spadá krajské mesto Banská Bystrica spolu s jeho mestskými funkčnými oblasťami vrátane mestského regiónu Banská Bystrica a okolie. **Integrované územné investície (IUI)** sú novým realizačným režimom na združovanie financovania z

	viacerých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných programov pre viacrozmerné a medziodvetvové zásahy. Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) by mal ako základný princíp podporovať udržateľný rozvoj miest prostredníctvom integrovaných stratégií na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, sociálnych a demografických problémov mestských oblastí. Tento princíp má dvojaký význam: znamená, že zdroje by sa mali sústrediť integrovaným spôsobom na cieľové oblasti so špecifickými problémami miest a projekty rozvoja miest financované z fondu EFRR by sa zároveň mali integrovať do širších cieľov programov. Nové, flexibilnejšie nástroje, ako sú integrované územné investície (IUI) a **komunitný miestny rozvoj (CLLD)**, podporujú integrovaný prístup k udržateľnému rozvoju miest a uľahčujú súhrn inštrumentálnych a participatívnych spôsobov na zavádzanie stratégií rozvoja miest. Strategický cieľ 4 predstavuje súbor opatrení s aktivitami, realizovanými prostredníctvom **integrovaných investícií mestského rozvoja** Banskej Bystrice s okolitými obcami vrátane obce Králiky a **investícií vidieckeho rozvoja** so zameraním aj na budovanie Banskobystrického geoparku.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet zmlúv a dohôd o partnerstve - počet socio-ekonomických partnerov - počet samospráv - počet strategických dokumentov partnerstva - počet koncepčných materiálov rozvoja - počet stretnutí - počet projektov rozvoja - počet zasadnutí, stretnutí - počet vybudovaných regionálnych zariadení - počet km regionálnych cyklotrás so zastaveniami - počet km regionálnych turistických trás so zastaveniami - počet inovatívnych riešení v doprave - počet rekonštruovaných staníc MHD - počet nových a rekonštruovaných autobusových zastávok - počet integrovaných riešení - počet rekonštruovaných a obnovených objektov zariadení s regionálnym významom - počet rekonštruovaných a obnovených areálov rekreácie - počet múzeí - počet obnovených kultúrno historických pamiatok - počet vybudovaných trás a miest geoturizmu (geopark) - počet nových regionálnych centier - počet turistických a informačných kancelárií - počet propagačných materiálov - počet propagačných podujatí
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Pripravené strategicko-plánovacie partnerstvo s projektovými balíčkami IÚS UMR a vybudované, rekonštruované a obnovené prvky, objekty a lokality regionálneho významu v obci Králiky
ODHADOVANÉ DOPADY	**Udržateľný rozvoj Mestského regiónu Banská Bystrica a okolie v obci Králiky**
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE **FINANČNÝCH ZDROJOV** **DO ROKU 2028 V EURO**	**4 290 000**

2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie plnenia programu rozvoja obce pozostáva z prípravy a vykonávania navrhnutých aktivít a projektov samosprávou obce Králiky ako sú činnosti:

- realizovať projekty, ktoré prinesú pre územie obce želaný výsledok a dopad a budú dlhodobo udržateľné,
- každoročné vypracovanie správy o plnení Programu rozvoja,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých opatrení resp. aktivít, projektov,
- podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja územia a koordinovať ich aktivity,
- umožniť prípravu spoločných projektov a iniciatív,
- v prípade potreby vytvárať podporné/pracovné skupiny pre jednotlivé oblasti rozvoja územia,
- pravidelne monitorovať realizáciu opatrení a aktivít a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov (výstupy a výsledky).

Zoznam plánovaných kľúčových aktivít a projektov sa uvádza v Prílohe č. 1 – Pláne investičných a neinvestičných zámerov (Akčnom pláne) Programu rozvoja obce, ktorý sa priebežne aktualizuje a je jedným z podkladov pre tvorbu programového rozpočtu obce. Vzhľadom k úzkej prepojenosti PR obce Králiky 2021 - 2028 s Programami rozvoja okolitých obcí a miest Banskobystrického regiónu v rámci Regionálnej integrovanej územnej stratégie Banskobystrického kraja ako najvýznamnejších dokumentov viažucich sa priamo na rozvoj územia a územnej súdržnosti bude v procese realizácie PR obce Králiky potrebné procesy a aktivity koordinovať aj v širšom území (napr. projekt Integrovaného dopravného systému, Projekt Integrovanej sociálnej súdržnosti apod.).

Aktérmi programu sú:

- **orgány programu** - riadiaci a monitorovací orgán
- **koneční realizátori** (obec, orgány a organizácie, školy a inštitúcie, podniky a SZČO, záujmové a občianske združenia, spolky , kluby a pod.)
- **užívatelia jednotlivých opatrení** (obec, občania, podnikatelia, združenia, spolky, kluby atď.)

2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PR

Obec ako obec podľa zákona **č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja** v znení jeho neskorších predpisov:

- spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu rozvoja obce
- poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácií programu VÚC v území regiónu
- poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov a integrovaných stratégií
- spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- zriaďuje s inými obcami združenie obcí k sociálnemu a ekonomickému rozvoju obce a regiónu
- spracováva stanoviská k programom regionálneho rozvoja

Adresa a kontakty *riadiaceho orgánu pre program rozvoja obce*

Obec Králiky
starosta obce
Králická ulica 96/48
976 34 Tajov
www.obeckraliky.sk
obec@obeckraliky.sk

zodpovedná osoba: starosta obce Králiky
(tel. kontakt : 048 419 7657, mobil: 0918 844 020, email: starosta@obeckraliky.sk

2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja obce – PRO

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia Programu rozvoja obce je potrebné záväzne zabezpečiť takto:

1. každoročné spracovanie monitorovacej správy Programu rozvoja obce za príslušný rok v termíne do 31. mája nasledujúceho roka
2. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordináciie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
3. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu rozvoja
4. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja obce
5. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení- zverejnenie PR obce vrátane monitorovacích správ
6. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov obce a fundraising
7. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov obce na prípravu spolufinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
8. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (nevyhnutné doškolenie a financovanie)
9. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.

3. Finančné zabezpečenie - Králiky

*Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre 2 etapy programového obdobia : **2021-2024 a 2025- 2028** vrátane* ***viď. Príloha č. 1***

číslo	Špecifický cieľ (Priorita) č.	Opatrenie	2021 -2024	%	EUR *do 2024*	2025-2028	%	EUR *do 2028*	SPOLU Eur
1	**BUDOVAŤ OBEC S KVALITNÝM ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM**								
	1	OBNOVA OBCE – ZLEPŠENIE VZHĽADU OBCE A KRAJINY A ELIMINÁCIA RIZÍK Z OHROZENIA KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA		44	184 000		56	235 000	**419 000**
		Opatrenie celkom		44 1,70	184 000		56 2,18	235 000	419 000
2	**BUDOVAŤ MODERNÚ OBEC V PRIAZNIVOM SOCIÁLNOM PROSTREDÍ**								
	1	ZLEPŠOVANIE MATERIÁLNEHO A TECHNICKÉHO STAVU ZÁKLADNEJ, DOPRAVNEJ A TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A TVORBA PODMIENOK PRE KVALITNÉ BÝVANIE, ODDYCH A REGENERÁCIU		37	1 092 500		63	1 882 500	**2 975 000**
	2	MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY A BUDOVANIE INFORMAČNEJ SPOLOČNOSTI		42	120 000		58	165 000	**285 000**
	3	BUDOVANIE MIESTNEJ KOMUNITY, ZAVÁDZANIE RIEŠENÍ A PREVENCIE VOČI NÁRASTU SKUPÍN ODKÁZANÝCH NA SOCIÁLNU POMOC A SOCIÁLNE ZAČLENENIE OHROZENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽOV DO ŽIVOTA OBCE		11	73 500		89	575 500	**649 000**
	4	PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA ZLEPŠENÍM PRÍJMOV OBCE, ZVÝŠENÍM NÁVŠTEVNOSTI A PONUKOU PRODUKTOV A SLUŽIEB V CESTOVNOM RUCHU		28	598 500		72	1 562 500	**2 161 000**
		Opatrenie celkom		31 17,48	1 884 500		69 38,83	4 185 500	6 070 000
4	**BUDOVAŤ UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ V MESTSKOM REGIÓNE BANSKÁ BYSTRICA A OKOLIE**								
	1	TVORBA PODMIENOK ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE UDRŽATEĽNÉHO MESTSKÉHO ROZVOJA (ÚZEMIE UMR) A IMPLEMENTÁCIA STRATÉGIE UMR V MESTSKOM PROSTREDÍ (INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE)		5	230 000		95	4 060 000	**4 290 000**
		Opatrenie celkom		5 2,13	230 000		95 37,68	4 060 000	4 290 000
	SPOLU (*- *% podiel opatrení na cieli a % podiel opatrení strat. cieľa na celkovom objeme do roku 2024 a 2028)*				2 298 500			8 480 500	
	SPOLU (Priority do roku 2027) **100%** *(zaokrúhlené %)*			**21**			**79**		**10 779 000**

4. Monitoring

4.1 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu s ustanovením merateľných ukazovateľov na obdobie 2021 -2028

Hlavným cieľom monitorovania a hodnotenia PR je získať informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia definované v strategickej časti programu rozvoja. Obecný úrad zabezpečí spracovanie monitorovacej správy v súčinnosti s ostatnými externými pracovníkmi participujúcimi na realizácii projektov rozvoja v rámci PR. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých merateľných ukazovateľov u jednotlivých projektov/aktivít.

V zmysle príslušných ustanovení zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja obec každoročne do 31. mája zašle príslušnému vyššiemu územnému celku (Banskobystrickému samosprávnemu kraju) správu o plnení PR.
Riadiaci orgán v súčinnosti s Monitorovacím orgánom v prípade potreby vykoná monitorovanie plnenia PR, ktoré predloží poslancom OcZ za účelom získania aktuálneho prehľadu o plnení PR, resp. potreby jeho aktualizácie.

4.2 Monitorovací orgán Programu rozvoja obce

Obec ako obec podľa zákona **č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja** v znení jeho neskorších predpisov schvaľuje monitorovací orgán v rámci organizačného zabezpečenia programu rozvoja.

Adresa a kontakty *monitorovacieho orgánu pre program rozvoja obce:*

Obec Králiky

Obecný úrad Králiky
Králická ulica 96/48
976 34 Tajov
www.obeckraliky.sk
obec@obeckraliky.sk

zodpovedná osoba: .....**meno**
(tel. kontakt: ....., e mail: .....)

5. Časový harmonogram realizácie programu

5.1 Krátkodobé plánovanie do roku 2028

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.
Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.
Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky:

- od roku 2021 – 2024 vrátane
- od roku 2025 – 2028 vrátane

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU
Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 3-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie)**:**	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od-do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) **v rámci aktivity**	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje	

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2028 príloha č. 1

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

Informovanosť a publicita Programu rozvoja obce Králiky 2021 -2028 *(skr. PR 2021-2028)*

PR obce Králiky bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke obce **www.obeckraliky.sk.** Informácia o jeho schválení bude zverejnená v miestnej tlači.

Riadiaci orgán zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

Účastníkmi programovania sú:
- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne, neziskové a komunitné organizácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti, lídri v rozvoji
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Komunikačná stratégia PR Králiky 2021 - 2028

Komunikačná stratégia je realizovaná na dvoch úrovniach. Jednak na úrovni interného vyrozumievania sa a komunikácie medzi organizačnými zložkami a organizáciami navzájom a komunikácia smerom k jednotlivým cieľovým skupinám. Interná komunikácia funguje koordinovane a kooperatívne smerom od starostu niekedy prostredníctvom poslancov OcZ, organizáciám pôsobiacim v obci a naopak. Komunikácia sa realizuje prostredníctvom osobného kontaktu, telefonicky a najmä prostredníctvom e-mailov. Občania získavajú informácie z nasledovných komunikačných kanálov, pričom jednotlivé komunikačné kanály sú preferované rôznymi cieľovými skupinami: Osobný kontakt (všetci občania) Telefón (všetci občania) E-mail (do 50 rokov) obecné noviny (všetci občania) Obecný rozhlas (všetci občania) Webová stránka obce (do 50 rokov) Sociálna sieť Facebook (do 44 rokov).

Prílohy k dokumentu

Príloha č. 1 : Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2021-2028

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I..a kol.: Programovanie trvaloudržateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, aktualizácia 2019
- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného rozvoja, úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, 2020
- Územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady obce Králiky,
- ÚPD a ÚPP, PHSR BB kraja
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR
- Propagačné materiály o mikroregióne Kremnické vrchy -východ
- Obecné noviny
- Kolektív, 2002 : Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979 : Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985 : Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ, Bratislava
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Machek P. a kol., 1990: Stredoslovenské vulkanity. Ostrava
- Mazúr, 1980 : Atlas SSR, SAV a SÚGK, Bratislava
- Michalko J. : Geobotanická mapa ČSSR
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Banská Bystrica, Správy o stave životného prostredia 2012
- P.Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J.Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska,VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohosp. krajine, SPÚ Nitra 1998
- Štatistický úrad SR k 31.12.2013
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2013
- https://www.obeckraliky.sk/
- http://www.obeckraliky.sk/komunitny-plan-soc-sluzieb/
  https://www.enviroportal.sk/uploads/report/9341.pdf (Správa o stave životného prostredia v Slovenskej republike v roku 2018)
- https://www.statistics.sk/
- https://www.upsvr.gov.sk/
- https://www.minv.sk/?krajske-riaditelstvo-pz-v-banskej-bystrici
- http://www.sopsr.sk/web/
- https://regiongron.sk/
- http://www.pentainvestments.com/sk/responsibility-project/ako-sme-zabranili-hroziacej-ekologickej-havarii-6dXUOO.aspx
- https://www.bbsk.sk
- http://www.shmu.sk